

**TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ
ŞİDDETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN SIRALI
PROBİT REGRESYON MODELLERİYLE
BELİRLENMESİ**

Fatma Cansu YILMAZ

**Yüksek Lisans Tezi
Ekonometri Anabilim Dalı
Doç. Dr. Ömer ALKAN
2019
Her Hakkı Saklıdır**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EKONOMETRİ ANABİLİM DALI**

Fatma Cansu YILMAZ

**TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİ
ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN SIRALI PROBİT REGRESYON
MODELLERİYLE BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Ömer ALKAN**

ERZURUM- 2019

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

13/09/2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Sıralı Probit Regresyon Modelleriyle Belirlenmesi " adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim *.

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

[13.09.2019]

[Fatma Çansu YILMAZ]

* LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE

.....
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

F-83/00/22.12.2016

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç. Dr. Ömer ALKAN danışmanlığında, Fatma Cansu YILMAZ tarafından hazırlanan bu çalışma 13 / 09 / 2019 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından, Ekonometri Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Erkan OKTAY

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ömer ALKAN

İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Hayri ABAR

İmza:

Prof. Dr. Sait UYLAŞ

Enstitü Müdürü

F-85/01/21.10.2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR DİZİNİ	V
ŞEKİLLER DİZİNİ	VI
TABLolar DİZİNİ	VII
TEŞEKKÜR	VIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ŞİDDET	3
1.2. ŞİDDET TÜRLERİ.....	5
1.2.1. Fiziksel Şiddet	5
1.2.2. Psikolojik Şiddet	6
1.2.3. Ekonomik Şiddet	7
1.2.4. Cinsel Şiddet	9
1.2.5. Sözel Şiddet.....	9
1.2.6. Sosyal Şiddet	10
1.3. KADINA YÖNELİK ŞİDDET	11
1.4. AİLE İÇİ ŞİDDET	12
1.4.1. Aile İçi Şiddetin Tarihsel Arka Planı	14
1.4.2. Aile İçi Şiddetin Nedenleri.....	16
1.4.3. Aile İçi Şiddete Yönelik Sosyal Politika.....	18
1.5. AİLE İÇİ ŞİDDET KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR.....	19

İKİNCİ BÖLÜM

NİTEL VERİ ANALİZLERİ VE PROBİT MODELLER

2.1. NİTEL ARAŞTIRMA.....	30
2.2. NİTEL VERİ ANALİZLERİ.....	30
2.3. PROBİT MODEL	32
2.3.1 Probit Modelde Marjinal Etkiler	36

2.3.2. Probit Modelin Tahmini	37
2.3.3. Probit Modelin Varsayımları.....	39
2.4. SIRALI PROBİT MODEL	39
2.4.1. Sıralı Probit Model Tahmini	42
2.4.2. En Yüksek Olabilirlik Tahmini	42
2.4.3. Sıralı Probit Modelde Marjinal Etkiler.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SIRALI PROBİT REGRESYON ANALİZİ TAHMİN SONUÇLARI

3.1. İZLENEN YÖNTEM VE KULLANILAN DEĞİŞKENLER.....	45
3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Kullanılan Yöntem.....	45
3.1.2. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi	45
3.1.3. Araştırmada Kullanılan Değişkenlerin Düzenlenmesi ve Açıklaması	46
3.1.4. Tanımlayıcı İstatistikler.....	50
3.2. ÇOKLU DOĞRUSAL BAĞLANTI SORUNUNUN TESPİTİ.....	54
3.3. SIRALI PROBİT MODEL TAHMİNLERİ.....	57
3.3.1. Eşi/Partneri Tarafından Tokat Atılma ya da Sert Cisim Fırlatılma Durumu	57
3.3.2. Eşinin/Partnerinin Tarafından İtilme, Tartaklanma ve Saç Çekilme Durumu ..	60
3.3.3. Eşinin/Partnerinin Yumruk Atması ya da Sert Cisimle Vurması Durumu	62
3.3.4. Eşinin/Partnerinin Tekme Atması, Sürüklemesi ya da Dövme Durumu	64
3.3.5. Eşinin/Partnerinin Boğaz Sıkması ya da Yakma Durumu	67
3.3.6. Eşinin/Partnerinin Silah ya da Bıçak Kullanma Durumu.....	69
3.4. SIRALI PROBİT MODELLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ	71
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	75
KAYNAKÇA	79
ÖZGEÇMİŞ.....	89

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİ ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN SIRALI PROBIT REGRESYON MODELLERİYLE
BELİRLENMESİ****Fatma Cansu YILMAZ****Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömer ALKAN****2019, 89 sayfa****Jüri: Doç. Dr. Ömer ALKAN****Prof. Dr. Erkan OKTAY****Dr. Öğr. Üyesi Hayri ABAR**

Aile içi şiddet, ailenin bir üyesi tarafından ailede bulunan diğer üyelerine karşı uyguladığı her türlü tehdit, baskı veya saldırgan tutum ve davranıştır. Şiddet denildiği zaman aklımıza ilk gelen fiziksel şiddet eylemidir. İnsan yaşamını olumsuz yönde etkileyen ve giderek artan şiddet olayları hayatımızın her döneminde karşımıza çıkan ve hızla yaygınlaşan gizli bir tehlike haline gelmiştir. Her yıl çoğu insan şiddet nedeniyle hayatını kaybetmekte ya da ruhsal açıdan zarar görmektedir. Bu nedenlerden dolayı şiddet günümüzde araştırılan ve dikkatleri üzerine çeken konulardan biri haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi’nin yapıldığı dönem itibarıyla son bir yıl içerisinde 15-59 yaş arası kadınlara yönelik eş/partner tarafından gerçekleştirilen fiziksel şiddeti etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin aile içi fiziksel şiddet yaşama durumu üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla sıralı probit model tahminleri yapılmıştır. Araştırmada, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2014 yılında yapılan Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi’nden elde edilen yatay-kesit verileri kullanılmıştır.

Tahmin edilen model sonuçlarına göre, kadının yaşı, kadının intihar düşüncesi ve intihar denemesi, eşin/partnerin eğitim durumu ve çalıştığı sektör, eşin/partnerin içki, uyuşturucu kullanması, kumar oynaması ve fiziksel şiddet içeren kavgaya karışma durumu, kadının ikamet ettiği hanedeki birey sayısı ve oda sayısı, kadının birliktelik durumu, kadınların refah düzeyi ve yerleşim bölgesi değişkenlerinin aile içi fiziksel şiddet yaşamada etkili değişkenler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sıralı Probit Model, Aile İçi Şiddet, Fiziksel Şiddet, Kadın

ABSTRACT**MASTER THESIS****THE DETERMINATION OF FACTORS AFFECTING DOMESTIC
VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TURKEY USING ORDERED PROBIT
REGRESSION MODELS****Fatma Cansu YILMAZ****Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ömer ALKAN****2019, 89 pages****Jury: Assoc. Prof.. Dr. Ömer ALKAN
Prof. Dr. Erkan OKTAY
Assist. Prof. Dr. Hayri ABAR**

Domestic violence is any threat, pressure or aggressive attitude and behaviour that a member of the family applies to other members of the family. The first thing that domestic violence connotes is physical violence. Increasing violence affecting human life in a negative way has become a hidden danger and widespread in every period and aspects of our lives. Every year, many people die or are mentally injured due to violence. This is why violence has become one of the research constructs that attracts attention.

The aim of this study is to determine the factors affecting domestic violence against women by their spouse/partner between 15-59 years of age in the last year according to Domestic Violence Research Survey. Within this aim, in order to determine the effects of socio-economic and demographic factors on domestic physical violence, ordered probit model estimation was made. In this study, cross-sectional data collected from Domestic Violence Research Survey, 2014 conducted by Turkish Statistical Institute (TSI) was used.

According to the proposed model results, it is determined that the variables effecting domestic physical violence are; the age of women, the suicidal ideation and suicide attempt of women, the education level and the sector of employment of the spouse/partner, spouse/partner's use of alcohol and drugs, tendency towards gambling and physical violence, number of individuals and rooms in the household, the status of the women's unity, the welfare level of the women and the residential variables.

Keywords: Ordered Probit Model, Domestic Violence, Physical Violence, Woman

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
BDF	: Birikimli (Kümülatif) Dağılım Fonksiyonu
EYO	: En Yüksek Olabilirlik
FRA	: Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı
n.e.s.,	: Normal Eş Değer Sapma
NDHS	: Nijerya Demografik ve Sağlık Araştırması
NFRI	: Nielsen Aile Araştırma Enstitüsü
OYF	: Olasılık yoğunluk fonksiyonu
PİAR	: Kamuoyu Araştırma Merkezi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
vd	: Ve dięerleri
VIF	: Varyans Artış Faktörleri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Şiddet Döngüsü, Kaynak: http://www.morcati.org.tr	14
Şekil 2.1. İndeks Değerine Bağlı Olarak Olasılık Değerinin Bulunması	35
Şekil 2.2. Olasılık Değerine Bağlı Olarak İndeks Değerinin Bulunması	35
Şekil 2.3. Standart Normal Olasılık Yoğunluk Fonksiyonu	36
Şekil 2.4. Sıralı Probit Modelde Olasılıkların Gösterimi.....	41

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Analizde Kullanılan Bağımlı Değişkenler	49
Tablo 3.2. Analizde Kullanılan Bağımsız Değişkenler	49
Tablo 3.3. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Etkili Bağımlı Değişkenlere Ait Bulgular	51
Tablo 3.4. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete Etkili Olabilecek Bağımsız Değişkenlere İlişkin Bulgular.....	52
Tablo 3.5. Bağımsız Değişkenlerin VIF ve Tolerans Değerleri.....	56
Tablo 3.6. Tokat Atılma ya da Cisim Fırlatılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler.....	59
Tablo 3.7. İtilme, Tartaklanma ve Saç Çekilme Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler.....	61
Tablo 3.8. Yumruk Atılma ya da Cisimle Vurulma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler.....	63
Tablo 3.9. Tekmelenme, Sürüklenme ya da Dövülme Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler	65
Tablo 3.10. Boğaz Sıkılması ya da Yakılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler	68
Tablo 3.11. Silah ya da Bıçak Kullanılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler	70
Tablo 3.12. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin Anlamlılıkları.....	73

TEŞEKKÜR

“Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Sıralı Probit Regresyon Modelleriyle Belirlenmesi” adlı bu çalışma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı’nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Kadına şiddet gibi hassas ve dikkate değer bir konunun, ekonometri bilimiyle farkındalığının daha da artırılmasını ümit ediyorum.

Bu zorlu süreçte benden desteğini esirgemeyen, sık sık tecrübelerinden istifade ettiğim tez danışmanım, değerli hocam Sayın Doç. Dr. Ömer ALKAN’a, çalışmanın ortaya çıkmasında büyük emekleri olan, bana daima destek veren kıymetli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hayri ABAR’a, yüksek lisans eğitimim boyunca elinden gelen desteği sunarak katkıda bulunan Sayın Prof. Dr. Erkan OKTAY’a, bu süreçte yanımda olan diğer hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her aşamasında daima yanımda olan ve haklarını asla ödeyemeyeceğim aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum – 2019

Fatma Cansu YILMAZ

GİRİŞ

Şiddet hayatımızın hemen her döneminde karşımıza çıkan ve hızla yaygınlaşan gizli bir tehlikedir. Her yıl binlerce insan şiddet sebebiyle hayatını kaybetmekte, ruhsal çöküntü yaşamaktadır. 2002 yılında Dünya Sağlık Örgütünün yaptığı bir araştırma sonucunda yılda 1.6 milyondan fazla sayıda bireyin şiddet sebebi ile hayatını kaybettiği görülmüştür. Bu da şiddetin sonuçlarının ne denli büyük olabileceğini anlamamız açısından önemli bir araştırmadır.

Şiddet saldırgan davranışlar, kaba kuvvet ve beden gücünü kötüye kullanma, bireye veya topluma zarar verme, sözlü saldırı vb. davranış biçimidir. Şiddeti genel olarak fiziksel olarak algılamak yanlış bir yaklaşımdır. Şiddet kavramı psikolojik şiddet, sosyal şiddet, kadına şiddet, aile içi şiddet, ekonomik şiddet, çocuk istismarı ve ihmali boyutunda da değerlendirilmelidir.

Aile içi şiddetin çoğunlukla erkekler tarafından kadınlara veya ebeveynler tarafından çocuklara uygulandığını söylemek mümkündür. Bununla beraber aile içi şiddet saldırıları utanma, suçlanma ya da şiddetin artması korkusu ile genellikle ört bas edilmektedir. İnsanın doğduğu andan itibaren büyümesinde, gelişmesinde, sosyalleşmesinde yani toplumun bir parçası olmasında ailenin önemini göz ardı etmek mümkün değildir. Çocuklar beslenmeye, ihtiyaçlarının giderilmesine ihtiyaç duyduğu kadar sevgi ve şefkat dolu bir ortamda huzurla büyümeye kendini ifade etmeye de ihtiyaç duymaktadır. Çocuk doğduğu andan itibaren anne babayı ve davranışlarını rol model alma eğilimi göstermekte, kişiliğini ve ruhsal yapısını kurduğu etkileşimler sonucu oluşturmaktadır. Aile içi şiddetin olduğu bir ortamda büyüyen çocuk içine kapalı, korkularla yaşayan, tedirgin ve karşılaştığı sorunları çözmede şiddet eğilimi göstermeye yatkın bireyler haline gelebilmektedir. Çocuk aile içinde şiddet görüyorsa bir süre sonra bu durum çocukta karakter halini alabilmektedir. Şiddet uygulamak, öğrenebilen bir davranıştır. En önemli öğrenme kaynağı ise bireylerin kendi ailesidir.

Şiddetin nedenleri arasında alınganlık, kıskançlık, herhangi bir maddeye olan bağımlılık, yanlış davranışı kabul etmeme, ani verilen duygusal tepkiler gibi davranışları sayılabilmektedir. Şiddetin nedenlerini ortadan kaldırmak ya da en aza indirmek amacıyla gerekli eğitimlerin verilmesi, farkındalığın artırılması ve caydırıcı cezalar ile önlemler alınması gerekliliği söz konusudur.

Çalışmanın amacı, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi’nin yapıldığı dönem itibarıyla son bir yıl içerisinde Türkiye’de 15-59 yaş arası kadınlara yönelik eş/partner tarafından gerçekleştirilen fiziksel şiddete sebep olan faktörleri belirlemek ve bu faktörleri analiz etmektir. Çeşitli sosyo-ekonomik ve demografik faktörlerin aile içi fiziksel şiddet davranışlarının üzerindeki etkilerini belirlemek için sıralı probit regresyon analizi kullanılmıştır.

Yapılan tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, şiddet kavramının anlam ve tanımına yer verilmiştir. Şiddetin türlerinden bahsedilmiş, aile içi şiddeti tetikleyen faktörler incelenmiş ve aile içi şiddetin tarihsel süreci ortaya konmuştur. Ayrıca çalışmada aile içi şiddetin sebepleri üzerinde durulmuş, aile içi şiddeti önlemeye yönelik sosyal politikalardan bahsedilmiş ve aile içi şiddet üzerine yapılan araştırmalar ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, uygulamada kullanılacak olan sıralı probit regresyon modeli, modelin genel yapısı, model tahmini ve katsayı yorumlanması, olasılıkların gösterimi ve marjinal etkileri hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, günümüzde giderek artan ve insan yaşamını olumsuz yönde etkileyen aile içi fiziksel şiddet konusunun boyutları ve sebepleri ele alınmıştır. Aile içi fiziksel şiddeti etkileyen faktörlerin incelenmesi konusunda Türkiye İstatistik Kurumu’na ait veriler kullanılarak bir uygulama yapılmıştır; uygulamanın kapsamı, örnekleme çerçevesi, yöntemi, elde edilen bulguların tartışılması ve yapılan analizin sonuçları bu bölümde yer almaktadır. Son olarak sonuç ve tartışma bölümü ile çalışma tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ŞİDDET

Kavramsal ve kuramsal çerçevenin daha sağlıklı oturtulabilmesi için şiddetin tanımı ve sosyal hayatta yarattığı tahribatlara bilim insanlarının tanımlamalarından yola çıkarak makro çerçevede yer vermenin yararlı olacağı düşünülmüştür. Buradan hareketle şiddetle ilgili farklı yaklaşımlara yer verilmiştir.

Şiddet eylemleri, yeni yetişen kuşaklar için sosyalleşme sürecinde öğrenilen ve bu şekilde kuşaktan kuşağa iletilen davranış biçimleridir. Freud'un öne sürdüğü gibi her bireyin içinde şiddet dürtüsünün doğuştan olduğu kabul edilmesine rağmen, bireyin uygulamış olduğu şiddetin biçiminin ve kabul görme durumunun sosyal olduğu düşünülmektedir. Bu durum şiddetin bireysel ve toplumsal öğelerle birleşerek son derece karmaşık ve yaygın bir halde karşımıza çıkmasını sağlamaktadır (Şenol ve Yıldız, 2013: 3). Şiddetin bu şekilde karmaşık bir özellik göstermesi nedeniyle yapılan tanımlar farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Şiddet kavramsal olarak tanımlanırken kimi zaman odak noktasına güç ilişkileri koyulmakta, kimi zaman fiziksel ve ruhsal zarar veren davranışlardan yola çıkılmakta, kimi zaman ise gücü aşan bir durum olarak açıklanmaktadır (Yücel, 2007: 49).

Şiddet, Latince “Violentia’dan” türemiştir. “Violentia” şiddet, sert ya da acımasız kişilik, güç gibi anlamlara gelmektedir. Violare” fiili ise şiddet kullanarak davranış geliştirmek, değer bilmemek ve mevcut kurallara karşı gelmek anlamını taşır. Bu sözcükler “vis” ile bağlantılı olarak karşımıza çıkmaktadır. Vis ise, “güç, erk, yetke, şiddet, bedensel güç kullanımı” demek olduğu gibi, “nitelik, bolluk, öz ya da bir şeyin asıl yapısı” anlamlarına da gelmektedir. Daha derine inecek olursak, “vis” sözcüğünün, “etken güç, bir cismin gücünü kullanma olanağı yani etkinlik, değer, yaşam gücü” gibi anlamları da içinde barındırdığı görülmektedir (Michaud, 1991).

6284 Sayılı Kanuna göre şiddet, “Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi

engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır” (<http://www.resmigazete.gov.tr>).

Şiddet, “genel anlamda başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği” için gücü aşan bir durum olarak ele alınmalıdır. (Ünsal, 1996: 30)

Başka bir yazara göre de şiddet uygulama eylemleri “zorlama, saldırı, kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme ya da işkence, vurma ve yaralama olarak yer almakta, başkasını öldürme, sakat bırakma ya da yaralama yoluyla zarar verilmesini içerdiği” için genel anlamda gücü aşmaktadır. Bu tür eylemlerin tamamı, insana fiziksel ve psikolojik olarak zarar veren yıkıcı bir davranışı içerdiği için şiddet olarak değerlendirilmektedir. Bu davranış şekillerinin içine mallara verilen zarar vb. gibi durumlar da katılabilir (Kocacık, 2001: 2).

Şiddeti “insan hayatının her alanında olan evrensel bir olgu” olarak tanımlayanlarda vardır. Bunlara göre şiddet evrenseldir ve bu özelliği kişiye ve topluma yönelik zarar verici niteliğinden kaynaklanmaktadır (Ayan, 2006: 196).

Riches, şiddete antropolojik açıdan yaklaşmış ve bazı ayrılıkları dile getirmiştir. Ona göre her toplumdaki sosyal eylemler ve toplumların kolektif bilinçleri (mitoloji, estetik vs.) birbirinden farklıdır. Örneğin şiddetin, Anglosakson dünyasında karşılık düştüğü eylemler ve imajlar grubu ile başka bir kültürün dilinde karşıladığı anlamlar farklı olabilir (Riches, 1989: 10-11).

Keane ise şiddeti, farklı bir açıdan yani insanın kendi kendisine yönelmiş olduğu bir biçim olarak ele almıştır. Ona göre şiddet, bir grubun ya da bazı bireylerin ciddi biçimde yaralanmalarla sonuçlanabilecek bilinçli ya da bilinçsiz cesaret gösterilerine, birey ya da grupların kurumsal kaynaklı suç ihlalleri gibi aşırı uç örneklerine dönüşebilir (Keane, 1998: 68).

Fromm, Sevginin ve Şiddetin Kaynağı adlı çalışmasında bir davranışın nedenini anlamının yolunun onun kökenini, izleyeceği yolu, yüklediği enerjiyi ve bilinçaltı dinamiklerini anlamaktan geçtiğini savunmuş ve sekiz tür şiddetten bahsetmiştir. Bunlar, oyunda ortaya çıkan şiddet, tepkisel şiddet, gerginlikte ortaya çıkan şiddet, gıpta

ve kıskançlıktan doğan şiddet, öç alıcı şiddet, inancın yıkılmasından doğan şiddet, ödünleyici şiddet ve kana susamışlıktır (Fromm,1982: 20-29).

Bu farklı yaklaşımlardan yola çıkıldığında şiddet, bazen belirli bir amaca yönelik bir araç olarak karşımıza çıkarken bazen de rastgele oluşan bir durum olarak görülmektedir. Ancak şiddet her zaman kendisini belirli ve somut bir eylem olarak göstermemekte, sadece belirli durum ve anlarda da ortaya çıkabilen psikolojik bir davranış olarak da değerlendirilebilmektedir. Farklı bir bakış açısıyla şiddet eylemleri aniden oluştuğu gibi uzunca bir hazırlık ve planlama sonucu da meydana gelebilmektedir (Yücel, 2007: 49).

1.2. ŞİDDET TÜRLERİ

1.2.1. Fiziksel Şiddet

Tarih boyunca “bir güç göstergesi ve egemen olma arzusıyla” ortaya çıkan ve artarak devam eden şiddetten en çok etkilenen taraflardan birisi kadınlar diğeri ise çocuklardır. Bir güç dengesi üzerine kurulan ailelerde şiddet, eşlerden birisinin diğeriye karşı kendini ispatlamaya çalışmasıyla ve üstünlük kurma arzusıyla başlamakta ve sonra biçim değiştirerek devam etmektedir (Vatandaş, 2003: 28). Kadınlar bu süreçte şiddetin her türüne (fiziksel, psikolojik, ekonomik, sosyal vb.) maruz kalmaktadırlar. Fakat fiziksel şiddet, aile içi şiddetin en sık uygulanan ve karşımıza çıkan biçimidir (Gökkaya, 2012: 672).

Fiziksel şiddet, korkutma, pasifleştirme ve kaba kuvvetin kullanılmasıdır. Daha ayrıntılı bir ifadeyle fiziksel şiddet, dövmek, tokat atmak, yumruk atmak, vücutta sigara söndürmek, tekme atmak, ısırarak, bıçak ya da silah kullanmak gibi hareketlerle şiddete maruz kalanın ölümüne, yaralanmasına veya acı çekmesine sebep olmaktır (Jordan, 2004: 8).

Genel anlamda fiziksel şiddet, kasıtlı olarak kişinin bedensel gücüne dayanarak daha çok bedene yöneliktir. Karşısındakini denetim altına alma, acı ve korku yaşatarak istekleri gerçekleştirmeyi hedefler. Fiziksel şiddete tehdit, aşağılama, fiziksel temasta bulunarak şiddet uygulama gibi öğeleri de fiziksel şiddet kapsamına girmektedir (Öztürk, 2010: 55). Bunun yanı sıra fiziksel temas ile birlikte tokat atmak, dövmek,

vurmak, itmek, ısırarak, kemiklerini kırmak, sert bir cisimle vurmak, duvara vurmak, saç çekmek, tekmelemek, yaralamak, yakmak, boğmak, silahla yaralamak, sarsmak vb. gibi durumlar fiziksel şiddet kapsamına girmektedir (Karataş vd, 2008: 13-14)

Kadınlar daha çok özel alan içinde kalması gerektiği düşünüldüğünden maruz kaldıkları şiddet olaylarını saklamak istemektedirler. Ancak fiziksel şiddet dış görünümü etkilemektedir ve bu sebeple saklanması kolay değildir. Aynı zamanda bu şiddet eylemlerinin ailenin diğer bireylerinin yanında özellikle de çocukların gözünün önünde gerçekleştiği düşünüldüğünde tahmin edilemez sonuçların doğması olasıdır. Çocukluk döneminde ailesinde şiddet gören bireylerin ileride kurduğu ailede şiddet gösterme olasılığının yüksek olduğu bilinmektedir. Başka bir söylemle şiddet davranışını kişi çevresinde görerek uygulamaya geçirmektedir (Attepe ve Tunç, 2012: 787). Örneğin, babası tarafından annesine şiddet uygulandığını ancak şiddetin ardından hiçbir şey olmamış gibi yaşamlarına devam ettiklerini gören çocuk bu şiddeti içselleştirecektir. Bunun yanı sıra bazı ailelerde bu durum saygı görme için etkili bir davranıştır. Böyle bir ortamda büyüyen çocuk için şiddet davranışı kabul edilebilir, onaylanan ve ödüllendirilen bir davranış olarak görülecektir. O durumda şiddet güç ve kontrol kazandıran mekanizma olarak algılanmaktadır (Kalkan ve Kaygusuz, 2012: 386). Bu yönüyle aile içi şiddet sadece kadını değil genel perspektifte tüm bireyleri olumsuz yönde etkilemektedir.

Fiziksel şiddet en sık görülen şiddet türü olup ve kadın üzerindeki olumsuz etkileri kadının kendisini değersiz görme, kendisine olan saygısını yitirme, anksiyete ve korku olarak etkilerini göstermektedir. Ayrıca fiziksel şiddetin bir diğer olumsuz etkisi de şiddet gören kadınların çocuklarına da aynı şekilde şiddet uygulama eğiliminde olmalarıdır (Uluocak vd., 2014: 19-20).

1.2.2. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet «davranışlarının «asıl «amacı, «hedef «alınan «kişi «ya «da «kişileri «duygusal «olarak «zayıflatarak «onu «kontrol «altına «almak «ve «böylelikle «şiddeti uygulayan «kişinin «istediği «şekilde «davranışlar «sergilemesini «ve «ona «itaat «etmesini «sağlamaya «çalışmaktır «(Geçikli «ve «Geçikli, 2012: 56). «Baskı «altına «almak, «aşağılayıcı «sözler «söylemek, «zaafları «ve «kusurları «ile «alay «etmek, «aşırı «genellemeler «yapmak «(sen «hep

„böylesin, „bunu „hep „yaparsın „şeklinde „suçlamalar) „küfür „etmek, „küçük „düşürücü „hareketlerde „bulunmak, „hakaret „etmek, „yüksek „sesle „bağırmak „ve „konuşmak, „kadını „ikilem „içinde „bırakmak, „özgüvenini „yitirmesine „neden „olmak, „tehdit „etmek, „ruhsal „açıdan „zarar „vermek, „çocukları „vermemekle „ya „da „kadının „sosyal „ve „meslek „yaşamını „bozmakla „korkutmak „vb. „durumlar „psikolojik „şiddet „olarak „değerlendirilebilir (Karataş vd, 2008: 14; Keskin, 2012: 92).

Genel „bir „bakış „açısıyla „psikolojik „şiddette „duygular „kullanılarak, „ilişkiler „kontrol „altına „alınmaya „ve „bağımlılık „yaratılmaya „çalışılır. „Kadının „psiko-sosyal „bütünlüğünü „sağlayan „sevgi, „ilgi „gibi „duyguların „gösterilmemesi, „desteksiz, „yalnız „ve „çaresiz „bırakılması „söz „konusudur. „Psikolojik „şiddet, „fiziksel „şiddet „gibi „görünürde „iz „bırakmadığından „daha „az „benimsenen „bir „şiddet „türü „olarak „karşımıza „çıkmaktadır. „Ancak „ruhsal „dünyada „fiziksel „şiddetten „çok „daha „kalıcı „izler „bırakabilir. „Kadının „kendine „olan „güvenini, „kimliğini „ve „özgüvenini „tamamıyla „yok „edebilir (Öztürk, 2010: 58).

Psikolojik şiddet sadece kadınları değil, kadınların içinde bulunduğu tüm çevreyi ve hatta toplumu etkilemektedir. Bu şiddete birinci derecede kadın maruz kalsa bile yaşanan travmaların etkisinin hem ailesine ve çocuklarına hem de çalışıyorsa çalıştığı iş yerine kadar uzandığı unutulmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında psikolojik şiddet diğer şiddet türlerinde olduğu gibi kadının hayatında olumsuz birçok durumun oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir (Fraim, 2012: 3).

1.2.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik „şiddet, „gerek „özel „gerekse „kamusal „yaşam „içinde „kadını „ve „ona „bağımlı „kabul „edilen „çocukları „önemli „ölçülerde „etkilemekte, „yaşamsal „koşullarını „her „açıdan „kötüleştirmekte „ve „kadınları „şiddetin „kısır „döngüsü „içinde „çabalamaya „itmektedir (Adaçay „ve „Güney, 2012: 313). „Evin „masraflarını „karşılamamak, „evden „ayrılıp „uzun „süre „eve „gelmemek, „aile „bireylerine „gerekli „harçlığı „vermemek, „kadının „çalışmasını „engellemek, „çalışan „kadının „parasını „elinden „almak, „kadının „malını „kontrol „altına „almaya „çalışmak, „kadının „nereye „ve „neden „para „harcadığını „kontrol „etmek, „para „yönetimi „konusunda „eleştirmek „ve „etiketlemek „vb. „gibi „durumlar „kadına

„yönelik ekonomik şiddeti kapsamaktadır (Karataş vd., 2008: 14; „Nadir ve „Fırat, 2012: 696;).

„“Ambargonun İflası” isimli çalışmasında ekonomik şiddete maruz kalan kadınların özelliklerini aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Ulaş, 2012: 377);

- Özgüveni yerinde olmayan kadınlar,
- Düşük gelir düzeyi olan ve ekonomik açıdan bağımlı olan kadınlar,
- Sorunlu evlilik yaşayan kadınlar,
- Boşanmış ya da boşanma aşamasında olan kadınlar,
- Düşük eğitim seviyesi olan kadınlar,
- Tüm ekonomik sorumluluklarını erkeğe bırakmış kadınlar.

Farklı bir bakış açısıyla aile içinde kadının çalışma hayatına katılması, çalışarak bir gelir elde etmesi sadece kocası tarafından değil aynı zamanda çocukları ve birinci derece akrabaları tarafından da engellenebilmektedir. Bunun tam tersi bir durumda mevcut olabilmektedir. Kadın tam tersi istemediği bir işte çalışmaya zorlanabilmekte, kazandığı para elinden alınabilmekte ya da ailenin geçiminin sağlanması yalnızca kadına yüklenebilmektedir. Sonuç olarak kadınların uğradığı ekonomik şiddet karşı karşıya olduğu şiddetlerin en etkilileri ve yıkıcılarından biridir. Bu durum kadını çaresizliğe itmekte ve içinde bulunduğu ruh ve beden sağlığını olumsuz etkileyen koşullara karşı çıkma gücünü elinden almaktadır. Bu noktada ekonomik özgürlüğün olmaması kadının diğer şiddet türlerine uğramadaki en zayıf noktasıdır (Eşkinat, 2012: 333).

Ekonomik şiddetin göstergeleri; maddi açıdan kadının erkeğe bağımlı olmasını sağlamak, kadının iş hayatında çalışmasını ve meslek edinmesini engellenmesi, aile gelirinin kadından gizlenmesi ve erkeğin para işlerini tekeline alması, kadının harcama yaptığı durumlarda erkeğe hesap vermesini istemek ve yaptığı harcamaları sınırlandırmaktır. Ekonomik şiddete ev dışında meslek sahibi olup çalışan kadınlarda maruz kalabilmektedir. Kamu ya da özel firmalarda çalışan kadınların banka kartlarına erkekler tarafından el konulup ekonomik özgürlükleri sınırlandırılmaktadır (Sevil vd., 2015: 577-578).

1.2.4. Cinsel Şiddet

Kadına yönelik şiddetin bir türü olarak cinsel şiddet, özel alanın en çok gizli tutulan konularından biridir. Diğer bir deyişle ailenin “mahremiyeti” nedeniyle ancak yakın zamanda bilim insanlarının, araştırma birimlerinin ve hukukçuların ilgi alanına girebilmiştir. Ancak konunun netliğe kavuşturulmasında hala ciddi sorunlar bulunmaktadır. Çünkü bu alandaki “mahremiyet” aile mahremiyetinin en güçlü alanını teşkil etmekte ve kadınları konuşmamaya itmektedir. Diğer bir deyişle cinsel şiddet ile ilgili konular üçüncü kişiyle paylaşılmaksızın sadece şiddet uygulayan tarafından değil, şiddete maruz kalan tarafından da anlatılmamaktadır (Vatandaş, 2003: 26).

Kadınların cinsel şiddete ya da tacize uğramasının altında yatan en önemli sebeplerden biri, erkeğin eşi üzerinde her alanda olduğu gibi cinsel alanda da iktidar sağlamak istemesidir. Cinsel şiddet de bu iktidar duygusuna bağlı olarak, erkeğin kadının üzerinde bir güç gösterisi, her türlü hakka sahip olduğuyla ilgili ön kabuller de durumu destekler niteliktedir. Erkekler, eşlerini, kızlarını ve diğer kadınları istemediği bir şekilde ve istemediği birisiyle cinsel ilişkiye yani cinselliğin ticaretine zorlayabilir. Encest de cinsel şiddet çeşitlerinden bir tanesidir. Toplumdaki mahremiyeti hem erkekler hem de kadınlar yaşamaktadırlar. Ama cinsel şiddeti uygulayan genellikle erkekler olmaktadır (Öztürk, 2017: 62-65).

Kadının evli olduğu kişi bile olsa, kadının eşi tarafından istemediği ortamda, zamanda ve istemediği şekillerde cinsel ilişkiye zorlamak veya başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk sahipliliği hakkında karar vermek, enseste, fuhuşa zorlamak, telefon ya da sözlü olarak cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler cinsel şiddeti içermektedir (KSGM, 2008: 8).

1.2.5. Sözel Şiddet

İnsanlar arasındaki iletişimden beklenen bilgi alma, bilgi verme, karşılıklı uzlaşma sağlama, anlaşmazlıkların giderilmesi ve belirsizliklerin giderilmesi yönündedir. Bu nedenle düşünceler karşılıklı iletilerek bir paylaşım sağlanır. Fakat kimi zaman amacı

„anlaşmak „olan „iletişim „kavramı „farklı „şekillerde „karşımıza „çıkılmaktadır (Gökdağ ve Dağlı, 2012: 76).

Aile içi iletişim sağlıklı bir aile hayatının devamı için çok önemlidir. Özellikle eşler arasında uygun bir iletişim olması birçok sorunun üstesinden gelebilmeyi olanaklı kılmaktadır. Ancak aile içinde yaşanan sorunlar incelendiğinde genellikle sağlıklı bir iletişim gerçekleştirilemediği görülmektedir. Bu bağlamda kadına yönelik aşağılayıcı sözler söylemek, küfür etmek, suçlamak, hakaret etmek, tehdit etmek, bağırarak ve sürekli olarak eleştirmek sözel şiddet kapsamında yer almaktadır. Bu sayede kadın pasifize olmakta karşı karşıya kaldığı bu sözel şiddet sonrasında sosyal, psikolojik vb. gibi pek çok konuda olumsuz etkilenmektedir.

Sözel şiddetin belirleyen unsurlardan bazıları hakaret etmek, aşağılamak, tehdit etmek, başkalarıyla kıyaslamak, başkalarının yanında küçük düşürücü sözler söylemek, cezalandırma ve korkutma gibi eylemlerde bulunmaktır (Akın, 2013: 29).

1.2.6. Sosyal Şiddet

Sosyal şiddet kavramı ilk olarak 2009 yılında Ankara 8. Aile Mahkemesinde alınan kararda geçmiş ve bir hukuk terminolojisi olarak kullanılmıştır. Mahkemenin aldığı bu kararlar birlikte eşine karşı “sosyal şiddette” bulunan eşe para cezası yaptırımında bulunulmuştur. Sonraki süreçlerde medyada ve toplumsal yaşamda yer bulan bu kavram psikolojik ve fiziksel şiddetten ayrılmıştır. Sosyal şiddet, kadının sosyal hayatının içerisinde engel oluşturacak durumları içerir ve kadını olumsuz olarak birçok yönden etkiler. Kadına ev içerisinde oldukça fazla sorumluluk yüklenmesi, kendini geliştirecek imkanların sağlanmaması ya da elinden alınması, çevresi tarafından baskı altında tutulması gibi durumlar sosyal şiddeti belirleyen etmenler arasında yer almakta, kadını güçsüzleştirmekte ve içine kapanmasına neden olmaktadır (Erükçü ve Öz, 2012: 518).

Genel anlamda değerlendirildiğinde sosyal şiddetin kadına yönelik mahrumiyetler sonucu ortaya çıktığı söylenebilir. Kadını başkaları önünde sürekli küçük düşürmek, kıskançlık gösterileriyle kadının sosyal yaşamına engel olmak, kadının davranışlarını kontrol altına almaya çalışmak gibi durumlar kadına yönelik sosyal şiddet uygulamalarından bazıları olarak değerlendirilmektedir. Şiddet türleri birbiri ile

bağlantılı ve birbirini besleyen durumlardır. Bu bakımdan birlikte görülmesi olasılığı oldukça yüksektir.

Sonuç olarak, şiddet olaylarının bireysel ve toplumsal etkenlerle birlikte şekillendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bakımdan yaşanan şiddet olayları toplumsal yapıdan diğer bir deyişle bireyin içinde büyüdüğü yapıdan bağımsız düşünülememektedir. Toplumsal yapının yanı sıra bireylerin kişilik özellikleri de şiddet davranışı üzerinde etkilidir. Bireylerin sağlıklı aile yapıları içinde büyümeleri ya da fiziksel ve psikolojik olarak yoksunluk yaşamalarıyla şiddet davranışı arasında önemli bağlar vardır. Diğer bir deyişle toplumsal koşullar yetersiz ise sağlıklı bireysel gelişimlerin meydana gelmesi mümkün görünmemektedir. Sağlıksız bireysel gelişim geçiren bireylerin de doğal ve toplumsal çevrelerinde şiddet eylemlerine neden olabilecek davranışlar sergileyeceğini söylemek yanlış olamayacaktır (Ayan, 2006: 199).

1.3. KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Kadına yönelik şiddetin fazla sayıda tanımı vardır. Bu tanımlardan bazıları kadına yönelik şiddeti yalnızca fiziki açıdan ele alırken, bazıları ise fiziki boyutun yanında diğer boyutlarına da değinmiştir.

Kadına yönelik şiddet, tüm toplumlarda kadın ve erkekler arasında eşitlik olmamasının ve kadınların ikinci sınıf konumunda sayılmasının bir sonucu olarak tanımlanmıştır. Erkeklerin şiddet uygulama hakkını kendilerinde görmelerinin yanında, birçok kadın ise şiddeti hak ettiğini düşünmektedir. Kadın yaşamış olduğu şiddetle ilgili yasal süreci başlatması yerine, bunun kendi hatasının olduğunu kabul edip bu acısını uzun yıllar boyunca içinde tutarak fiziksel ve ruhsal sorunlar yaşamaktadır (Aras, 2015: 199).

Kadına yönelik şiddet kavramı çoğunlukla fiziksel şiddet eylemleriyle birleştirilir. Kadına yönelik şiddetle ilgili yapılmış olan çalışmalar, kadınların genellikle eşlerinden veya yakın partnerlerinin saldırılarıyla karşılaştıklarını göstermektedir. Oysaki kadın sadece fiziksel şiddet yaşamamaktadır. Kadına yönelik şiddet olgusunun şiddetin diğer türleriyle de bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Uluocak vd., 2014: 18).

Kadına yönelik şiddet, kadının temel haklarının ve özgürlüklerinin ihlali olmasıyla birlikte, kadın ve erkek arasındaki eşitlik bulunmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak önemli bir sorundur. Kadına yönelik şiddet özel alanda meydana geldiğinden dolayı genellikle gizli tutulmakta ve şiddet derecesini belirlemek güçleşmektedir. Şiddet kadınların sosyal, ekonomik ve demografik yaşamları gibi temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden önemli toplumsal bir sorun haline gelmiştir (Akkaş ve Uyanık, 2016).

1.4. AİLE İÇİ ŞİDDET

Günümüzde hızlı bir değişme ve gelişmenin yaşanması bu durumun da toplumun bütün alanlarını ve kurumlarını etkilemesi sosyologlar tarafından tartışmasız kabul edilen gerçeklerden biridir. Toplumsal değişme, sosyal ve kültürel yapıları, toplumsal bilinci, teknolojiyi, yerleşim şeklini, karar alıp vermeyi daha doğrusu tüm yaşamı etkilemekte ve yeniden yapılandırmaktadır. Bu değişme sürecinden etkilenen kurumların biri de ailedir (Turan, 2011: 237). Aile yapısında yaşanan bu değişimler çeşitli gerilimleri de beraberinde getirmiştir.

Şiddet, insanın birçok nedenle varlığından şikâyetçi olduğu, ancak devamına ve yaygınlığına isteyerek veya istemeyerek katkıda bulunduğu bir olgudur. İnsanlık tarihi insanın bulunduğu ortam ve durumlarda şiddetin olabildiğini kanıtlar niteliktedir. Bu nedenle uygulayıcısı ve devam ettiricisi insan olan şiddet davranışının birçok çeşidinden bahsetmek mümkündür. “Aile içi şiddet” de bunlardan birisidir. Aile içi şiddet, değişik gerekçelerle var olan bir şiddetin toplumsal kurumlardan biri olan aileye yansıyan ve yıkıcı zararları olan bir boyutu olarak anlam kazanmaktadır (Vatandaş, 2003: 173).

Aile içi şiddet, bir kişinin kan bağı yani akrabalık bağı olan bireylere yönelik ya da bireyler arasında yaşanan her türlü saldırgan davranışlardır. Aile içi şiddet sadece kaba kuvvet içeren fiziksel şiddet değil, psikolojik, ekonomik ve sosyal şiddet davranışlarını da içeren, kişinin kendisine olan saygısını ve çevresine karşı özgüvenini azaltan pek çok davranışları da içermektedir (Öztürk, 2017: 51).

Aile içi şiddet, aile içerisinde birinin diğerine (erkeğin kadına) fiziksel zarar vermesi, psikolojik olarak baskı altına almayı amaçlaması ve bu sebeple küçümsemesi,

önemsememesi, ihmal etmesi ya da tokat atması ile başlayıp öldürme ile sonuçlanabilen bir toplumsal fenomen olarak açıklanabilir (Yıldırım, 1998: 26).

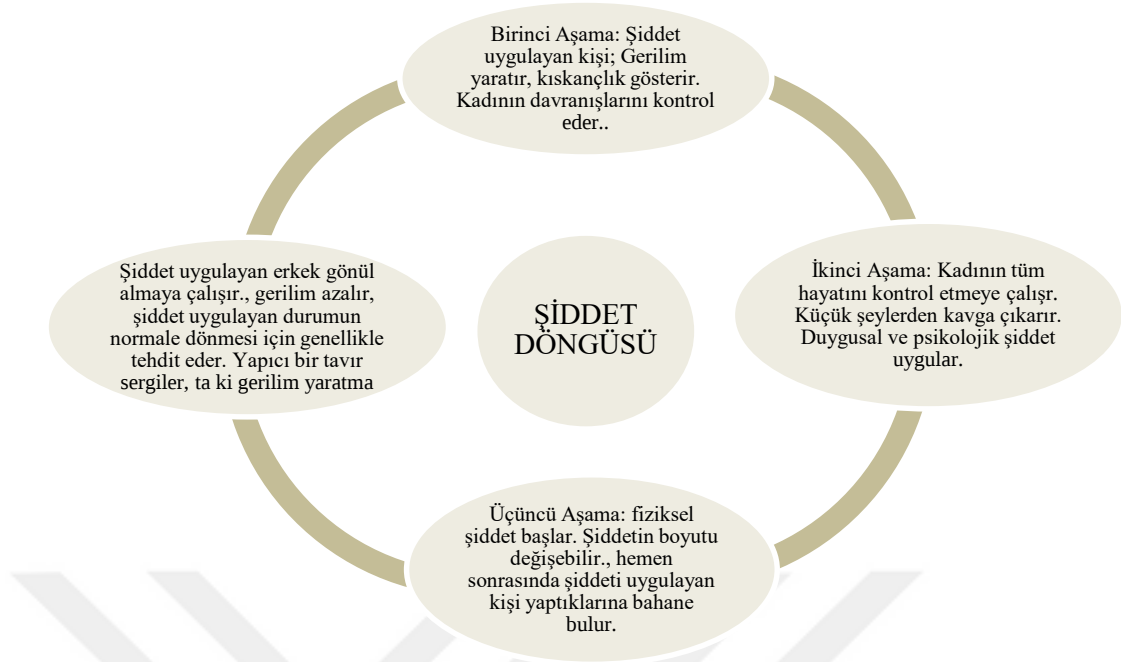
Aile içerisinde birinin diğerine fiziksel zarar vermesi ve psikolojik baskı uygulaması sonucu travmalar yaratarak ruhsal bozuklukların kadınlarda erkeklere oranla daha fazla görülmesinin nedeni aile içi şiddettir. Aile içi şiddet kendisini her zaman yineler ve çözüme ulaşmadığı sürece ilişki devam ettikçe aile içi şiddet de devam etmektedir (Özyurt ve Deveci, 2010).

Kadınlar yakınları tarafından sadece ev içinde değil, ev dışında ki alanlarda da (çevre, iş yeri vb.) şiddete maruz kalmaktadırlar. Dolayısıyla aile içinde kast edilen, şiddetin meydana geldiği yer değil, ilişkilerin niteliği ve şiddet uygulayanın mağdura olan yakınlık derecesidir (Tekeli, 2012: 773).

Aile içi şiddeti tetikleyen faktörleri şöyle sıralamak mümkündür:

- Aile fertlerinden birinin alkol kullanması,
- Eşler arasında iyi bir iletişim olmaması, sevginin yetersiz kalması ve kültürel farklılıkların olması,
- Töre, gelenek ve göreneklerden kaynaklı cinsiyet ayrımcılığı, erken yaşta evlilik ve eğitimin yeterli olmaması,
- Aile bireylerinin ekonomik olarak bağımsız olma isteği ya da eşlerin çalışmamasından dolayı ailenin sabit bir gelire sahip olamamasıdır (Genç, 2017: 94).

Şiddetin birçok nedeni vardır ve bir kez uygulandıktan sonra devamının gelmesi kaçınılmazdır. Çünkü şiddet kendi kendini doğuran, çoğaltan ve tekrarlayan bir yapıya sahiptir (Vatandaş, 2003: 28). Bu durum, özellikle aile içi şiddet eylemlerinde sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Kendini yenileyerek devam eden ve kısır bir döngü haline gelen şiddetin aşamalarını şu şekilde özetlemek mümkündür (<http://www.morcati.org.tr>).

Şekil 1.1. Şiddet Döngüsü, Kaynak: <http://www.morcati.org.tr>

Yaşanan bu döngü gittikçe şiddetlenen ve ağır sonuçları bulunan olaylarla devam etmektedir. Bununla birlikte yapılan mülakatlarda da görülmüştür ki şiddete maruz kalan kadınlar çoğunlukla bu duruma katlanmışlardır. Bir kez fiziksel şiddete uğrayan bir kadının bu davranışla tekrar karşılaşma olasılığı oldukça yüksektir, fakat kadın bu gerçeği bile bile aynı koşullarda yaşamaya devam etmektedir. Kadının bu kısır döngü içinde yaşamasına neden olan faktörler (çocuk, ekonomik yetersizlikler, gidilecek başka bir yerin olmaması, ailenin kabul etmemesi, erkeğin tehdit etmesi, öğrenilmiş çaresizlik vb.) çok çeşitli ve karmaşıktır (Akalin, 2010: 16-17).

Genel bir söylemle kadına yönelik şiddet hem ulusal hem de uluslararası bir sorun alanıdır. Aile içinde kadına yönelik şiddet toplumsal istikrar ve gelişmenin sağlanması önünde ciddi bir engel oluştururken aynı zamanda da sağlıklı ve güvensiz nesiller yetişmesini sağlamaktadır (Şener, 2011: 15). Bu sebeple konuyla ilgili nedenler saptanmalı ve alana ilişkin etkin ve hızlı çözüm önerileri geliştirilmelidir.

1.4.1. Aile İçi Şiddetin Tarihsel Arka Planı

Şiddet olgusunun ortaya çıkışının insanlık tarihiyle paralel olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Arkeologlar yaptıkları araştırmalarda kadına yönelik şiddet

olaylarının 3 bin yıl önceye dayandığını belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalarda erkek mumyaların kemiklerinde %9 ile %20 arasında kırığa rastlanırken kadın mumyalarda bu oranın %30 ile %50 arasında olduğu görülmüştür. Bu kırıklar savaştan çok kavga vb. durumlar sonucu oluşmuş kafa kırıklarıdır. Buradan hareketle kadına yönelik şiddetin binlerce yıldır süregelen ve hala engellenemeyen bir durum olduğu söylenebilir (<http://www.mmo.org.tr>).

Antik çağa gelindiğinde de aynı durum karşımıza çıkmaktadır. Bu çağda da kız çocuklarının hayatta kalabilme şansları erkek çocuklara oranla daha azdır. Antikçağ Yunan dünyasında erkek çocuklar ön planda tutulmuş ve baba onların eğitiminde söz sahibi olan tek unsur olarak görülmüştür. Diğer bir deyişle baba erkek çocuğun nerede ve nasıl eğitim alacağına karar veren kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Eski Roma'da da aynı durum mevcuttur. Mısır'da ise farklı olarak yönetme hakkı erkeklerin olmasının yanı sıra soyun kız tarafından sürdürülmesinden kaynaklı kız çocukları eğitilir ve önemsenirdi (Erdemir ve Erdemir, 2012: 646-657). Kadına yönelik şiddete ilişkin yasal ve tıbbi çalışmalar ise 1800'lü yıllara dayanmakta ve daha sonrasında gelişme göstermektedir. Bu noktada kadına yönelik şiddeti suç sayan ilk yasa Maryland'de 1883'de yapılmıştır (Dişsiz ve Şahin, 2008: 52).

Erkek tarafından gösterilen saldırganlık, testosteron düzeyinin yüksek olması, kas gücünün gelişmişliği gibi biyolojik nedenlere ya da psikolojik sebeplere bağlayan araştırmacılar, kadının pasifleştirilmiş rolünün insanlık tarihi kadar eski olduğunu ifade etmektedirler. Feminist araştırmacılardan olan Simone de Beauvoir, Mary O'Beiren gibi isimler saldırgan tavırların sebebini psikolojik ve biyolojik etkenlerle bağdaştıran yaklaşımlardan büyük ölçüde etkilenmişlerdir (Lerner, 1986: 43-46).

Kadınlar artık sadece tarımda değil hizmet sektöründe de çalışmaya başlamış ve bu durum aile yapılarında çeşitli gerilimleri de beraberinde getirmiştir. Ancak daha öncede değinildiği gibi ülkemizde kadının aile içinde maruz kaldığı şiddet bu yıllara kadar önemli bir durum olarak görülmemiş, mahrem bir sorun olarak ele alındığından dolayı bilimsel incelemelerde yer almamıştır (Ercins, 2012). 1970'li yıllarla birlikte kadına karşı şiddetin dikkate alınması ve incelenmesi gerektiğine yönelik bir anlayış ortaya çıkmıştır (Ercins, 2012: 471; Giddens, 2013: 262).

Ortaya çıkan bu gelişmelere rağmen kadına yönelik şiddet doğrultusunda kurumsal hizmetlerin oluşumu ve buradan hareketle sorunun kamusal alanda konuşulması oldukça yenidir. 1980’lerin ortalarına doğru gerçekleştirilen “Dayağa Hayır” yürüyüşü kadına yönelik şiddet konusuna dikkat çekilmesini sağlaması bakımından önemlidir (Dişsiz ve Şahin, 2008: 53).

90’lı yıllardan itibaren kadına yönelik şiddet sadece konuşulur ve tartışılır olmaktan çıkmış artık konuyla ilgili kurumsal yapılanmalar oluşmaya başlamıştır. Başbakanlığa bağlı olarak Kadının Statüsü ve Genel Müdürlüğü kurulmuş, üniversitelerde kadın araştırma merkezleri oluşturulmuş, kadın sorunları ile ilgilenen sivil toplum kuruluşlarının sayısı artmıştır (Ercins, 2012: 471).

90’lı yıllar şiddetle mücadelede hukuksal anlamda da önemli gelişmelerin olduğu yıllardır. Örneğin kadınların dışarıda çalışmasını kocanın iznine bağlayan yasa iptal edilmiştir. 1997’de kadına kendi soyadını kullanabilme hakkı tanınmıştır. Kuşkusuz tüm bu gelişmeler şiddetle mücadelede atılan önemli adımlardır. Buradan hareketle kadına yönelik şiddetle mücadele sürecinin her döneminde hükümete, yerel yönetimlere, devlet kurumlarına, yasalara, mahkemelere kısaca bu alanda söz sahibi olan herkese ve her kuruma önemli sorumluluklar düştüğü unutulmamalıdır (Yörük, 2010: 123-124).

1.4.2. Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Şiddet çok yönlü bir olgudur ve sadece tek bir kaynak üzerinden açıklanmasının yeterli olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Şiddet toplumsal bir sorundur ve kimi zaman çevreden kimi zaman ise yapıdan kaynaklanmaktadır. Sonuçta şiddet kalıcı veya geçici, doğrudan veya dolaylı, dar veya geniş anlamli olabilmekte ve toplumun bakış açısı bu durumu etkilemektedir. Şiddetin toplum içinde toplum tarafından nasıl sunulduğu ve nasıl kabul gördüğü de önemlidir çünkü kabul gören şiddet aynı zamanda meşru olarak da görülmektedir (Kaya, 2006: 107-108).

Erkek, şiddeti toplumsallaşma sürecinde öğrenmektedir. Ona göre toplumsal hayat erkeğin şiddet uygulamasına neden ve destek olacak birçok özelliklerle doludur. Yine bazı kültürlerde erkeğin eşine şiddet uygulaması normal karşılanmakta, desteklenmekte ve hatta bu şiddet davranışının oluşmasından kadın sorumlu tutulmaktadır. Bunun nedeni olarak da kadının kadınlık vazifelerini yerine getirmemesi gösterilmektedir.

Diğer bir deyişle her durumda şiddet davranışının nedeni kadın olarak görülmektedir (Vatandaş, 2003: 35).

Kadın ve erkek arasında fiziksel farklılıkların olduğu kabul edilen bir gerçektir ancak bu fiziki farklılıklar bir süre sonra sosyal farklılıkları da beraberinde getirmektedir. Ataerkil toplumlarda kadın ve erkek arasındaki güç farklılıkları ve diğer fiziksel farklılıklar kadının mağduriyetini doğurmaktadır (Şenol ve Yıldız, 2012: 531).

Son yıllarda hızlı bir şekilde değişen ve dönüşen sosyo-ekonomik hayat, ekonomik harcamaların kredi kartı vb. araçlarla daha kolay ve bilinçsiz olarak fazla miktarda yapılması maddi sorunları da beraberinde getirmektedir. Çok fazla paraya sahip olunması, harcama önceliklerinin doğru tespit edilememesi, aile bireylerinden birinin ya da tamamının savurganca ve gereksiz harcamalar yapması neticesinde yaşanan maddi problemler ve beraberinde yaşanan çaresizlik şiddeti doğuran durumlardan bazılarıdır. Şiddetin tetikleyicisi olarak karşılaşılan en önemli unsurlardan biri de iletişim kopukluğudur. Aile bireylerinin kendi aralarında iletişim problemi yaşaması, yaşadıkları sorunları biriktirmeleri ve daha sonrasında yaşanan duygu patlamaları çok yaygın olarak karşılaşılan şiddet unsurlarından biridir. Yine bununla beraber istek ve beklentilerin karşılanamaması ya da eşlerin karşılıklı beklentilerinin farklılık göstermesi durumu şiddet davranışını doğuran etkenlerdendir. Bunun yanı sıra eşte psikolojik bir rahatsızlığın (takıntı, şizofreni vb.) bulunması ya da alkol ve madde bağımlılığı gibi durumlar sıkça karşılaşılan sorunlar arasındadır.

Aile içi şiddeti etkileyen bir diğer faktör de, şiddet davranışında bulunan kişilerin genellikle geçmişlerinde şiddet olayları yaşamış olmalarıdır. Bu durumda olan kişilerin çoğunlukla, şiddetin var olduğu ailelerden yetiştiği gözlenmektedir. Yine Straus'a göre çocukken daha fazla fiziksel cezaya katlanan kadın ya da erkeklerin evliliklerinde şiddet uygulama oranı daha yüksektir. Ayrıca bu yetişkinlerin çocuklarına fiziksel ceza verme ve istismar konusunda daha fazla eğilimli oldukları rapor edilmiştir (Mihalic ve Elliot, 1997: 23). Ayrıca bireyler arası dinamikler de aile içi şiddeti etkileyen faktörlerdir. Bunlar, bireylerin saldırgan hareketler sergilemesi, ideolojik, ırk ve din farklılıklarının sorun olarak görülmesi, eşlerden birinin özellikle kadının mesleğinin diğerinden daha iyi ve gelirin daha fazla olması ve dolayısıyla erkeğin çeşitli kompleksler yaşaması ya da evliliğe duyulan aşırı bağımlılık ve takıntılık durumu şeklinde açıklanabilir (Karataş

vd., 2006). Tüm bu durumlar ve daha fazlası nedeniyle kadın, şiddet davranışıyla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu nedenle kadına yönelik şiddetle mücadelede biyolojik, psiko-sosyal, ekonomik ve sosyolojik nedenler tam olarak araştırılmalı ve söz konusu öneriler bu yönde geliştirilmelidir.

1.4.3. Aile İçi Şiddete Yönelik Sosyal Politika

Kadına şiddetin caydırıcılığından yola çıkılarak bir devlet sorunu olarak etkin, yasal ve caydırıcı önlemler alınması bağlamında sosyal politikalar üretme gerekliliği ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla genel bağlamda ele alındığında sosyal politika, toplum içerisindeki ekonomik olaylardan doğan insanlar arası ilişkileri ve etkileşimleri toplumsal bütün içinde inceleyen bir bilim dalı olarak kabul edilebilir. Bu bilim dalının konusu, ekonomik olayların insanlar ve toplumsal olaylar üzerindeki etkileri ve bunun yanı sıra bu etkiler neticesinde doğan sosyal sorunlara yönelik bakış açıları kapsamaktadır. Sosyal politikanın bu niteliği sosyoloji ve ekonomi bilimini birbirlerine yaklaştırmaktadır. Toplumsal gerçeğin ekonomik yanını, yine toplum bütünü içinde ele almaktadır. Farklı bir bakış açısıyla sosyal politika, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sosyal sınıf çelişkilerini ve farklılıkları azaltarak, toplum düzenini korumayı hedef alan bir bilim dalı olarak ortaya çıkmıştır (Güven, 2001: 11).

Türkiye’de sosyal politika Avrupa’dakinden farklı olarak iş hukuku, çalışma ekonomisi, kamusal ve endüstriyel ilişkiler gibi alanlarla sınırlı kalmıştır. Oysaki aynı alan Avrupa’da tarih, siyaset felsefesi, politik iktisat, sosyoloji gibi çeşitli alanlardan beslenmiş ve çok yönlü bir gelişme göstermiştir. Bu nedenle de ülkemizde olduğundan daha cazip ve daha çekici bir alan olarak kabul görmüştür (Buğra ve Keyder, 2006: 9).

Sosyal politikalar kendilerine konu olan kesimlerin ya da toplulukların sayısal büyüklükleri ile ilgilenmenin yanı sıra onların nitelikleriyle ilgilendikleri için ayrı bir öneme sahiptir. Bir iş bulup çalışmak, istenilen işi elde edebilmek, yoksulluğa, ayrımcılığa, şiddete ve her türlü tehlikeye karşı korunmak, gerekli yaşam standartlarında bakılmak, gözetilmek vb. gereksinimler tüm bireyler için yaşamsal öneme sahip olup aynı zamanda bir haktır. Toplumu oluşturan bireyler ancak bu haklarını elde ettiklerinde kendilerine ve topluma güvenebilecek ve sağlıklı kişilik gelişimi sağlayabileceklerdir. Bulunduğu topluma değer katan birey aynı zamanda bunun olumlu faydalarını görecektir.

en başta güven duygusunu geliştirecektir. Bu durum da toplumdaki dayanışma duygusunu güçlendirip sağlıklı toplumlar oluşmasını sağlayacaktır (Altan, 2006: 14).

Sosyal politikalar, ilke olarak devlet eli ve denetiminde sürdürülmekte ve geliştirilmektedir. Demokratik yönetimlerde ise yasama organını seçmen kitle, yani sosyal politikalara konu olan kesim belirler. Bu yüzden sosyal politikalara konu olan kesimler diğer bir deyişle halk, bir ülkede siyasal iktidarın, dolaylı olarak da siyasal iktidarların izleyeceği sosyal politikaların biçimlenmesinde ve koşullarının oluşturulmasında seçmen olarak söz sahibidir. Demokratik yönetimlerde kamu vicdanı ile benimsenip, desteklenmedikçe siyasal parti ya da partilerin iktidarda kalamayacakları açıktır. Bu bakımdan iktidar ya da muhalefet partilerinin gereksinimler doğrultusunda sosyal politika uygulamaları gerçekleştirilmeleri oldukça önemlidir. Günümüzde siyasi partiler hazırladıkları programlarda uygulayacakları sosyal politika uygulamalarını özellikle belirtmektedirler. Uygulamalar arasında yaşlılara ilişkin ya da yoksulluk gibi alanlarda yapılan uygulamalar da mevcuttur (Altan, 2006: 14). Kadına yönelik şiddetle mücadele, son dönemlerde ön plana çıkan ve üzerinde çalışılan ve sosyal politika uygulamalarının sık olarak tartışıldığı bir konu siyasi partilerin gündeminde yer almaya başlamıştır. Konuyla ilgili çeşitli sosyal politika önerileri uygulama koyulmuş olsa da şiddet hala üzerinde çalışılan bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.5. AİLE İÇİ ŞİDDET KONUSUNDA YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Şiddetin kadını ikincilleştiren ve toplumun her alanında var olabilen bir olgu olduğu açıktır. Bu sorun hem dünyada hem de ülkemizde sıkça karşılaşılan yaygın bir sorundur. Bu bakımdan uluslararası ve ulusal düzeyde kadına yönelik şiddetle ilgili olarak yapılmış pek çok araştırma mevcuttur. Özellikle son dönemde şiddet olaylarının artan bir şekilde devam etmesi bu çalışmaların ne kadar gerekli olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA)'nın AB üyesi 28 farklı ülkeden 42 bin kadınla görüşülerek yaptığı çalışmada Avrupa'da her üç kadından birinin şiddete maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Araştırmanın diğer önemli sonuçları ise,

AB ülkelerinde yaklaşık her on kadından birinin cinsel şiddet, yaklaşık yirmi kadından birinin ise tecavüz kurbanı olduğu yönündedir. Finlandiya, İsveç ve

Danimarka gibi refah seviyesinin oldukça yüksek olduğu İskandinav ülkeleri ise 15 yaş üstü kadınların en çok şiddete maruz kaldığı ülkeler olarak karşımıza çıkmaktadır (www.sabah.com.tr).

Konuya ilişkin örnekleri çoğaltmak mümkündür ancak örnek teşkil etmesi bakımında birkaç tanesine yer verilmiştir. Sadece dünyada değil ülkemizde de her üç kadından biri fiziksel şiddete maruz kalmakta ve neredeyse her kadın fiziksel ya da farklı bir şiddet türüne maruz kalmaktadır. Bu şiddet sonucu kadınlar kendine olan güvenini kaybetmekte ve ciddi biçimde zarar görmektedirler (Yörük, 2010: 1). Bu durumun çeşitli çevrelerde de kabul görmesiyle birlikte konuya ilişkin çalışmalar hız kazanmıştır.

PIAR Araştırma Şirketi'nin 1992 yılında temsili bir örnekleme (1181 kişiyle) 11 ilde gerçekleştirdiği araştırmada erkeklerin %22,3'ü eşlerine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir. Yine PIAR tarafından temsili bir örnekleme 1998'de ülke genelinde gerçekleştirilen bir diğer araştırmada kadınların %75'i eşleri tarafından istismar edildiğini (duygusal, psikolojik şiddet uyguladığını) vurgulamıştır. Benzer şekilde NFRI (Nielsen Family Research Institute)'nın ülkemizde 12 büyük ilde 1147 örnekleme gerçekleştirdiği araştırmada, erkeklerin %34'ünün eşlerine fiziksel olarak şiddet uyguladığı belirlenmiştir. 1993-1994, 1996-1997 ve 1998 yıllarında Mor Çatı ve Kadın Dayanışma Vakfı'nda yaptırılan araştırmada da şiddetin varlığı ortaya koyulmaktadır (fiziksel şiddet %32; cinsel şiddet %15,7; ekonomik şiddet %5,2; duygusal şiddet %45,2). 1997'de Aile Araştırma Kurumu tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre erkeklerin %35'inde şiddet eğilimi vardır. Kadınların şiddet eğilimi erkeklere göre daha düşüktür. Örneklem grubundaki kadınların %10'u eşlerinden sık sık veya ara sıra fiziksel şiddet gördüğü ve %10'unun da sık sık veya ara sıra eşlerinin hakaretine maruz kaldığı (psikolojik şiddet uyguladığı) tespit edilmiştir (Aktaş, 2007: 152).

Dorahy, Lewis ve Finvell (2007), Kuzey İrlandalı ve aile içi şiddete maruz kalmış kadınların, uğradığı şiddet ile davranışsal ve psikolojik zorlanma arasındaki ilişkiyi değerlendirmişlerdir. Araştırmada şiddet sebebiyle sığınma evinde kalan 33 kadın ve şiddete maruz kalmamış 33 kadın karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda şiddete maruz kalan kadınların, şiddet görmemiş kadınlara oranla daha fazla depresyon, anksiyete ve

kaygı yaşadıkları saptanmıştır. Aynı zamanda şiddet gören kadınların, şiddet görmeyen kadınlara oranla çocukluk döneminde daha fazla duygusal, cinsel ve fiziksel şiddet gördüğü araştırmanın sonuçları arasındadır.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995), 525 hane ile yaptığı görüşmede ailelerin tamamına yakınında (%99) şiddet davranışının koca tarafından uygulandığını tespit etmiştir. Bu hanelerin %2,1'inde kayınvalide şiddet uygulayıcı durumundadır. Araştırmaya katılanların %57,7'si şiddetin ilk evlilik günlerinde başladığını, %18'lik bir kısım şiddetin ilk çocukluktan sonra başladığını belirtmiştir. Evlilik öncesi ve hamilelik döneminde de (%5,7 ve %5,3) şiddet uygulamasına rastlanmaktadır.

Astin, Lawrence ve Foy (1993), şiddet gören kadınlarda travma sonrası stres bozukluğun yaygın olarak görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır. Yine bu araştırmada travma sonrası stres bozukluğunun ortaya çıkmasında günlük hayatta karşılaşılan durumların, dini inanışların ve daha önce ailede görülen stres yaşamları gibi travmadan önceki ve sonraki değişkenlerin etkileri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda şiddet gören kadınların büyük bölümünde travma sonrası stres bozukluğunun görüldüğü ve görülen şiddetin yoğunluğunun, gündelik hayatta yaşanan olaylardan, dini inanışlardan ve geçmiş aile yaşantısındaki stres faktöründen etkilendiği saptanmıştır.

Öztürk (2017), aile içi şiddete uğrayan kadınların yarısından fazlasının (%64) orta yaşlı olduğunu ve evlilerin (%72) bekarlara (%14,8) oranla daha fazla şiddete uğradığı sonucuna ulaşılmıştır. Evli ve aile içi şiddet mağduru, baba evine dönme şansları bulunmayan pek çok kadının sığınma evlerini kendilerine ikinci bir yaşam şansı tanıyan yerler olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Kadın sığınma evine başvuran kadınlarda eğitim seviyesi lise mezunu (%24,6), ilkokul mezunu (%18) ve üniversite mezunu (%7) olarak bulunmuştur. Kadın sığınma evlerine başvuran kadınlarda ilk iki sırayı Güneydoğu Anadolu (%29,5) ve Doğu Anadolu (%23,0) almıştır. Kadınlar, eşleri tarafından (%46), babaları (%20) ve (%16) olarak ağabeylerinden şiddet görmüşlerdir.

Vatandaş (2003), 5385 kişiyle yaptığı “Aile ve Şiddet” adlı çalışmasında katılımcıların %25,3'ü bir erkeğin eşine şiddet uygulamasının her hangi bir gerekçesi olabileceğini ifade etmiştir. Erkek katılımcıların %38,3'ü ve kadın katılımcıların ise %16,2'si aynı görüşü paylaşmaktadır. Bu durum eşler arası şiddeti meşru gören bir zihniyetin hiç de azımsanmayacak bir oranda olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Bunun yanı sıra eşine değişik sıklıklarda fiziksel şiddet uyguladığını belirten erkeklerin oranı %25, eşinin değişik sıklıklarda fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların oranı %32,5'tir. Yazarın duruma göre bu iki oran arasındaki farklılık “erkeklerin belirli gerekçeler dahilinde meşru görüyor olsalar bile eşlerine uyguladıkları şiddeti itiraf etme konusunda çekimser davranmalarından” kaynaklanmaktadır. Yine araştırmanın önemli verilerinden biri de Türkiye’de kadınların %73,2’si, erkeklerin ise %69’u eşine sözel şiddet uygulamaktadır. Eşinin sözel şiddetine maruz kalan erkeklerin öncelikle tercih ettikleri tepki “ortamı yumuşatmaya çalışmak” (%33,2) olup, bunu “aynen karşılık vermek” (%29,7) takip etmektedir. Eşinin sözel şiddetine maruz kalan erkeklerin en az tercih ettikleri tepki davranış ise “evi/ odayı terk etmektir” (%10,6). Eşinin sözel şiddetine maruz kalan kadınların öncelikle tercih ettikleri tepki davranışı “susmak/ cevap vermemek” (%33,2) olup, bunu “aynen karşılık vermek” (%32,6) takip etmektedir.

Yanık vd. (2014), 900 kişiye uyguladıkları anket çalışmasında “kadınların, ileriki yaştakilerin, ev hanımlarının, çalışmayanların, okuma- yazma bilmeyenlerin ve boşanmış” kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Aynı zamanda bu çalışmada şiddetin öğrenilmiş bir davranış olduğu, ailede öğrenildiği ve ruhsal bir bozukluk olduğu yönünde de bir vurgu vardır. Ekonomik yetersizlikler de şiddetin önemli bir nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu verilerden hareketle çalışma sonucunda ortaya koyulan öneriler şu şekildedir;

- “Kadınların eğitim düzeyinin yükseltilmesine özen gösterilmelidir.
- Erkeklerle şiddet konusunda eğitim verilmelidir.
- Şiddet olayı yaşayan kadınlar takibe alınmalı ve gerekiyorsa tedavi edilmelidir.
- Şiddet ekonomik yetersizliklerde de kaynaklanabildiği için ekonomik refah seviyesi yükseltilmelidir.
- Sağlık çalışanları kadına yönelik şiddet konusunda eğitilmeli, yöneticiler tarafından desteklenmeli ve etkileyici politikalar kuramlarda uygulamaya koyulmalıdır.
- Kadına yönelik şiddet konusunda stratejiler geliştirilerek, yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Koruyucu ve destekleyici yasalar hakkında sosyal farkındalık oluşturulmalı ve toplumun bilgisi artırılmalıdır”.

Çalışkan ve Çevik (2018), Türkiye’de kadına yönelik şiddetin belirleyicilerinin neler olduğunu lojistik regresyon analizi ile belirlemeye çalışmışlardır. Kadına yönelik şiddeti etkileyen demografik faktörler; (ikamet, yaş, eğitim, sağlık durumu), psiko-sosyal faktörler; (intihar düşüncesi ve intihar girişiminde bulunma, çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma, evlilikte kadının rızası alınmama, kadının çocuklukta istismara uğraması, aldatılması, eşin kötü alışkanlıklara sahip olması) gibi nedenlerle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca şiddeti etkileyen bir diğer faktörde erkek egemen toplumdan kaynaklı tutarsız tutum ve davranışlar şiddet etkileyen önemli bir unsurdur. Şiddeti engellemeye yönelik yapılması gerekenler arasında eğitimin artırılması, toplumu bilinçlendirme, cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Azizian vd. (2016), Tahran’da Adli Merkeze başvuran kadınlardan seçilen 120 kişi ile yaptıkları çalışmada aile içi şiddetin temel nedenleri 5 farklı şekilde ele alınmıştır. Çalışmaya katılan 40-44 yaş grubundaki kadınların %87,5’i davranışsal ve eğitimsel nedenlerden ve ekonomik gerginliklerden dolayı şiddet görmektedir. 18-24 yaş aralığındaki kadınların %50’si kocalarının aileleri tarafından yapılan müdahalelerden kaynaklı şiddet görmektedir. 25-29 yaş grubundaki kadınlar %15’i kültürel ve sosyal farklılıklardan kaynaklı, %20’si de cinsel problemlerden dolayı şiddet görmektedirler. İlköğretim mezunu kadınların %90’ı davranışsal ve eğitimsel nedenlerden dolayı şiddet görmektedirler. Üniversite mezunu kadınların %50’si kocalarının aileleri tarafından yapılan müdahalelerden ve kültürel ve sosyal farklılıklardan kaynaklı şiddet görmektedir. Okumamış kadınların %83,3’ü ekonomik gerginlikten kaynaklı şiddet görmektedir. Lise mezunu kadınların %18’i cinsel problemlerden dolayı şiddet görmektedir.

Gracia vd. (2019), İsveç ile İspanya’daki kadına yönelik fiziksel ve cinsel eş şiddetinin verilerini karşılaştırmışlardır. Avrupa Birliği Temel Haklar Anketi Ajansından kadına yönelik şiddetle ilgili veriler toplanmıştır. Bu iki ülke arasındaki farkların kadına yönelik şiddetin yaygınlığındaki gerçek farkları yansıtmadığını belirlemek için analizler yapmışlardır. Yapılan analizler sonucu, her iki ülkede de kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddeti iki ayrı yapıyla ölçmüşlerdir. İspanya ve İsveç örnekleri arasındaki karşılaştırmalarda, hem fiziksel hem de cinsel şiddet faktörlerinin İsveç’te İspanya’dan anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kivelä vd. (2019), 2012 ve 2013 yıllarında Finlandiya Merkez Hastanesi'ne gelen 188 hastaya ve 2015 yılında da aynı hastalardan 71 kişiye anket uygulayarak aile işleyişi, sağlık ve sosyal destek arasındaki ilişkiyi karşılaştırmalı olarak değerlendirmişlerdir. Veriler birleştirildiğinde 43 kişi hiçbir zaman şiddet yaşamamıştır. 9 kişi 2012-2013 yıllarında şiddet yaşadığını fakat 2015 yılında şiddet yaşamadığını ve 16 kişi 2015 yılı itibariyle şiddet yaşadıklarını belirtmişlerdir. 2012-2013 yıllarında 60 yaş üzeri kişiler şiddete maruz kalırken, 2015 yılında 30 yaş ve altındakiler şiddete maruz kalmaktadırlar. Eşler karar verme aşamasında birlikte hareket etmedikleri durumda aile içi şiddet yaşama olasılığının yükseldiği tespit edilmiştir. Ekonomik durum, düşük eğitim seviyesi ve ebeveynler ile iletişim kopukluğu olması aile içi şiddet mağduru olmanın önemli risk faktörleri olduğu bulunmuştur.

Roberts vd. (2019), Kuzey İngiltere'deki bir üniversitede öğrenim gören 398 kişiye aile içi şiddetin algıları üzerindeki etkisini anket uygulayarak ölçmek istemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre; katılımcıların tamamı aile içi şiddetin ne olduğunu bildiklerini ve katılımcıların %74,9'u hem erkek hem de kadınların aile içi şiddete maruz kaldıklarını düşünmektedirler. Kadınlar erkeklere göre daha geniş davranış biçimlerini yani psikolojik, duygusal ve ekonomik şiddet türlerini aile içi şiddet olarak değerlendirmişlerdir. Kadınlar daha çok aile içi şiddet mağdurları olduğundan, aile içi şiddeti kontrol etme konusunda daha fazla bilgi sahipleridir. Katılımcıların %66,3'ü kadınların daha sık aile içi şiddete maruz kaldığını söylerken, %0,5'i erkeklerin daha sık aile içi şiddete maruz kaldıklarını söylemektedir. Çok sayıda katılımcı, aile içi şiddete alkol, uyuşturucu ve genç yaşta şiddete tanık olma gibi bireysel faktörlerin neden olduğunu düşünmektedirler ve aile içi şiddeti engellemenin en iyi yolunu erken müdahale, eğitim ve kültür değişimi olduğuna inanmaktadırlar.

Chowdhury vd. (2018), gecekondu bölgelerinde kadına yönelik aile içi şiddeti belirlemek için Bangladeş'in Chittagong City Corporation bölgesinde 5 yaşın altında en az bir çocuğu olan ve en az 1 yıl evli olan 87 kadın arasında kesitsel bir çalışma yapmışlardır. Kadınların %57,5'i son bir yıl boyunca eşleri tarafından aile içi şiddete uğramaktadırlar. Aile üye sayısı dörtten fazla olanlar aile içi şiddeti yaşama olasılıkları daha fazla ve sosyoekonomik özgürlüğü olan kadınların ise aile içi şiddete maruz kalma olasılıkları daha az olarak bulunmuştur. Kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen

faktörler evlilik yaşı, aile üye sayısı, eğitim, alkol kullanımı ve yaş olarak tespit edilmiştir.

Aziz vd. (2018), kadına yönelik aile içi şiddeti uygulayan ve mağdur olan kişiler arasındaki ilişkiyi araştırmak istemişlerdir. Eğitim seviyesi yüksek ve ekonomik açıdan bağımsız olan kadınların aile içi şiddete daha az maruz kaldıkları, eşlerinden daha fazla saygı gördükleri ve takdir aldıkları tespit edilmiştir.

Genç vd. (2019), 210 evli erkeğe anket uygulayarak kadına yönelik aile içi şiddete olan bakış açılarını öğrenmek istemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre; eğitim seviyesi ile ekonomik şiddet arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Erkeğin mesleği ve evlilik kararının kim veya kimlerle birlikte verildiğine göre şiddet durumu farklılık göstermektedir. Şiddetin sebepleri daha çok ekonomik sorunlar, ikili ilişkilerden kaynaklı sorunlar, psikolojik sorunlar ve toplum baskısı olarak görülmektedir.

Işıklı (2019), Düzce Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde okuyan 18 öğrenciyle mülakat yaparak kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerini incelemişlerdir. Öğrenciler şiddet kavramını tanımlarken en fazla "baskı" kelimesini kullanmışlardır ve bunları takip eden kelimeler ise dayak, stres, sinirlilik, öfke, ezilmek ve çevreye zarar vermek kelimeleri olduğu tespit edilmiştir. Görüşmelerde kadına şiddet anlatıldığında en fazla koca dayacağı ifadesi kullanılmıştır ve kocadan farklı ifadeler ise, erkek arkadaş, ebeveynler, dış çevre, kardeşler olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilere kadına yönelik şiddetin engellenmesine dair önerileri sorulduğunda verilen cevaplar arasında en çok şiddete yönelik caydırıcı hukuki düzenlemelerin yapılması gerektiği, eğitim verilmesi ve doğru eş seçimi konusunda bilinçlendirilmek olmuştur.

Dekel vd. (2019), İsrail'de aile içi şiddet nedeniyle kadın sığınma evlerine başvuran 500 kadına anket uygulayarak travma sonrası stres bozukluğu oranlarını incelemişlerdir. Ankete katılanların %61'inde travma sonrası stres bozukluğu olduğu tespit edilmiştir. Çocukluk çağında şiddete maruz kalma ve çaresizlik hissi travma sonrası stres bozukluğu ile ilişkili bulunmuştur. Fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddetin travma sonrası stres bozukluğunu olumsuz yönde tetiklediği sonucuna varmışlardır.

Alves vd. (2018), Portekiz'de kadına yönelik aile içi şiddete yönelik uygulanan politikaların eş şiddeti ve mağduriyet süreciyle ilgili algıların etkilerini analiz etmeyi

amaçlamışlardır. Araştırmaya katılan 126 kadına güncellenen politika öncesinde ve sonrasında röportaj yapılarak veriler elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, son politikaların aile içi şiddet karşısında olumlu bir etkinin olduğunu göstermektedir. Güncellenen politikanın öncesine göre kadınlarda bilgi, farkındalık, algı ve aile içi şiddete karşı tavır ve tutumlarında birçok önemli ve cesaret verici değişiklikler bulunmuştur. Kadınlar yasal olarak kendilerini daha güvence altında hissettiklerinden ve daha eğitilmiş olduklarından dolayı aile içi şiddet karşısında daha az hoşgörü ve dayanıklılık gösterip, suçluya daha fazla sorumluluk yükledikleri ve raporlama konusunda daha güçlü davrandıkları tespit edilmiştir. Aile içi şiddete yönelik güncellenen politikaların kadınların davranışlarında ve algılarında olumlu bir etki yarattığı görülmektedir.

Abani ve Pourmehdi (2018), Libya’da yaşayan 13 kadın ve 7 erkekle röportaj yaparak kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili bilgileri ve tutumları hakkında bilgi edinmek istemişlerdir. Erkekler kadına yönelik aile içi şiddeti ciddi bir sosyal problem olarak tanımlarken, kadınlar aile içi şiddeti aile meselesi olarak kabul edip, dış faktörlerin katılımına karşı çıkmışlardır. Ankete katılan kadınların aile içi şiddet olarak yaşadıkları; sözlü, duygusal, fiziksel şiddet, maddi yetersizlik, eşler tarafından eğitim haklarının ellerinden alınması, çalışma isteklerinin karşılanmamasıdır. Ayrıca erken ve zorunlu evliliği de kadına yönelik aile içi şiddet olarak tanımlamışlardır. Kadınlar, göçmen kadınların Libya’daki kadınlardan daha fazla şiddete maruz kalma ihtimallerinin yüksek olduğunu vurgulamışlardır.

Ahmadi vd. (2018), 2018 yılında Sabzevar’da evli kadınlarda aile içi şiddet derecesini ve buna bağlı faktörleri belirlemek istemişlerdir. Yaşanılan şiddet türleri sözel şiddet (%18) ve duygusal şiddet (%15) olarak tespit edilmiştir. Aile içi şiddeti etkileyen faktörler ise, sosyal konular, yaşam tarzı ve kültürel durumlar, maddi yetersizlik, eğitimsizlik, kocanın ailesinin müdahaleleri olarak belirlenmiştir.

Barchi vd. (2018), Kuzeybatı Botsvana’daki 469 kadınla görüşmeler yaparak akıl sağlığı ile yakın eş şiddeti arasındaki bağlantıları araştırmak istemişlerdir. Kadınların %31’inin önemli depresif bozukluğu yaşadıkları bulunmuştur. Beş kadından biri yakın zamanda duygusal şiddet yaşadığını belirtirken, %37’si de kadına yönelik fiziksel şiddet yaşadığını belirtmiştir. Son 12 ay içerisinde duygusal ve fiziksel şiddet yaşayan

kadınların yakın zamanda her iki şiddet biçimini yaşamamış olan kadınlara göre önemli depresif bozukluk belirtilerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Depresif bozukluğu ile ilişkili faktörlerin, yakın eş tarafından duygusal ve fiziksel şiddet yaşama ve eşlerin alkol tükettiği bir ilişki içerisinde olma durumu olduğu tespit edilmiştir.

Kerman ve Betrus (2018), Türkiye’de kadına yönelik şiddetle ilgili çalışmaları inceleyerek kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörleri tespit etmişlerdir. Kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörlerin genç yaşta evlilik, düşük eğitim düzeyi, alkol kullanımı, zorla evlendirilme, yoksulluk, sosyal destek eksikliği, iş bulma olanaklarının eksikliği, erkeklerin kadınlara üstünlüğünün ve baskınlığının kültürel olarak kabul edilme düşüncesinin olduğu tespit edilmiştir.

Iregui-Bohórquez vd. (2019), Kolombiya’da kırsal kesimde yaşayan kadınların işgücü gelirleri ile aile içi şiddet arasındaki ilişkiyi incelemek istemişlerdir. Kadınların sanayi ve ticaretteki kazançlarının artması ve bu sektörlerde daha fazla gelir elde etmelerinden dolayı aile içi şiddet yaşama riski azalırken, gelirlerini hizmet sektöründen kazanan kadınların (otel, restoran vb.) aile içi şiddete maruz kalma olasılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Basar ve Demirci (2018), Demografi ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeğini kullanarak 18 yaşından büyük ve en az bir kez evli kadınların aile içi şiddet yaygınlığını ve aile içi şiddeti etkileyen faktörleri incelemeye çalışmışlardır. Çalışmada kadınların %41,3’ü aile içi şiddete maruz kalmıştır. %74,3’ü sözel, %67,7’si duygusal ve %44,8’i fiziksel şiddet yaşamaktadırlar. Bu çalışmanın sonuçları, düşük eğitim düzeyi, düşük gelir düzeyi, genç evlilik yaşı, parçalanmış aile tipi, eş yaşı, şiddete maruz kalmanın aile içi şiddet ile ilişkili olduğunu ve Türkiye’deki kadına yönelik aile içi şiddet oranının diğer ülkelerdeki kadar yüksek olduğunu göstermiştir.

Dim ve Elabor-Idemudia (2018), NDHS (Nijerya Demografik ve Sağlık Araştırması)’nin verilerini kullanarak Nijerya’daki fiziksel eş şiddetini anlamada sosyal yapı ve sosyal öğrenme ilişkilerini analiz etmek istemişlerdir. Nijerya ataerkil bir toplum olduğundan dolayı kadınların eşlerine itaatkar, saygılı ve hizmetkar olmasını istemektedirler ve kadınlar güçlendirilince kendilerini tehdit altında hissederek kadınları kontrol etmek ve bastırmak için aile içi şiddete başvurmaktadırlar. NDHS verilerine göre, kadınların %21’i ve erkeklerin %13’ü, kocayla tartışmanın kadına yönelik şiddetin

haklı çıkmasının sebeplerinden biri olduğunu kabul etmektedirler. Benzer şekilde, kadınların %25'i ve erkeklerin %13'ü, kadının eşine söylemeden dışarı çıkması durumunda eşi tarafından fiziksel şiddete uğramasının haklı olduğunu savunmaktadırlar.

Johnson vd. (2003), İngiltere'deki bir hastaneye gelen 475 kadına anket uygulayarak hamile kadınların aile içi şiddete maruz kalmanın yaygınlığını belirlemek istemişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre aile içi şiddetin görülme sıklığı %17 olarak tespit edilmiştir ve 26-30 yaş grubu en çok aile içi şiddete maruz kalmaktadır. Ankete katılanların %17'si hamilelik sırasında şiddete maruz kalmıştır ve %14,7'si duygusal istismara uğramıştır. 11 kişi silahlı saldırıya uğradığını, 6 kişi kalıcı yaralanmalar ve 11 kişi de ciddi yanıklar yaşadığını belirtmiştir.

Habib vd. (2018), Ayup Eğitim Hastanesi ve Benazir Bhutto Shaheed Eğitim Hastanesi'ne gelen 1000 hamile kadına eş şiddetini sorarak aile içi şiddete ilişkin risk faktörlerini analiz etmek istemişlerdir. Herhangi bir türde aile içi şiddetin görülme sıklığı %35 olarak bulunmuştur. 1000 kadından %27'si basit şiddette maruz kalırken, %5'i şiddetli saldırı kurbanı ve %1,5'ide ölümcül saldırılara uğradıklarını belirtmişlerdir. Kentsel yerleşke, yaş farkı, düşük eğitim ve gelir seviyesi aile içi şiddet olayları ile daha sık ilişkili olarak tespit edilmiştir.

Dessie ve Negeri (2019), Etiyopya Demografik ve Sağlık Araştırması'nın verileri kullanılarak 15-49 yaş arası 4469 evli kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen ana etkenleri belirlemeyi amaçlamışlardır. Kadınların %35,2'sinin bir zamanlar eşlerinden aile içi şiddet yaşadıkları, %44,2'sinin de şuanda şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. İkili lojistik sonuçlarına göre; bölge, din ve refah endeksi, eş ile birlikte yaşamak, eşin eğitim seviyesi kadına yönelik aile içi şiddeti önemli derecede etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Varlık endeksi, aile içi şiddeti önemli ölçüde etkilemiş ve sonuç olarak, yoksul kadınların aile içi şiddete maruz kalma oranlarının, zengin kadınlardan 1,2 kat daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Eşleri ile birlikte yaşayan kadınların, eşleri ile birlikte yaşamayan kadınlara göre aile içi şiddete maruz kalma ihtimallerinin 7,5 kat daha az olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Eşi ilköğretimi tamamlayan kadınların aile içi şiddete maruz kalmaları, eşi eğitim görmemiş kadınlardan 6 kat daha az olduğunu gösteriyor ve aynı şekilde eşi yükseköğrenimi tamamlayan kadınların aile içi şiddete

maruz kalmaları, eşi eğitim görmemiş kadınlardan 6,4 kat daha az olduğunu tespit etmişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

NİTEL VERİ ANALİZLERİ VE PROBİT MODELLER

2.1. NİTEL ARAŞTIRMA

Nitel araştırma son yıllarda sosyal bilimlerde daha çok tercih edilen bir araştırma yöntemi haline gelmiştir. Nitel araştırma insanların yaşam şekillerini ve öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapıları ve toplumsal değişmeyi anlamaya yönelik bilgi üretme süreçlerinden birisidir (Şahin vd., 2018:125). Dolayısıyla da istatistiksel veri analizine dayalı olan nicel araştırma yöntemlerinin tersine insanların olaylara nasıl manalar yükledikleri, başka bir ifadeyle olayları nasıl değerlendirdikleri sorusuna yanıt aramaktadır (Dinçer, 2014:1325). Nitel araştırma insanların olaylara yönelik öznel bakış açılarını keşfetmeyi amaçlamakta olup bu sebepten ötürü de nicel araştırmaya göre daha üstündür (Dikmenli ve Demirbaş, 2017:453). Nitel araştırmayı kişinin kendi sırlarını çözmek, kendi çabası ile biçimlendirmiş olduğu toplum sistemlerinin derinliklerini keşfetmek amacıyla geliştirmiş olduğu bilgi üretme yollarından birisi olarak tanımlanabilir (Özdemir, 2010: 325-326). Nitel araştırma, sosyal olay ve olguların sebeplerinin, sonuçlarının veya detaylarının çözümlenmesini sağlayan önemli bir araştırma yöntemidir. Araştırma, belirli bir problem veya olayların, sistemli bir şekilde sonuca varması için yürütülen gösterimin ifadesidir (Baltacı, 2017:1).

2.2. NİTEL VERİ ANALİZLERİ

Nitel veri analizi araştırmacının verileri düzenlediği, analiz birimlerine ayırdığı, sentezlediği, biçimleri ortaya çıkardığı, önemli olan değişkenleri keşfettiği ve hangi bilgileri rapora aktaracağına karar verdiği bir süreci kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle nitel analiz yapan kişi alandan topladığı verilerden hareketle bu veriler içinde saklı olan bilgiyi keşfedip ortaya çıkarma çabasıdır. Bu nedenle de nitel veri analizinin kuramdan türetilen denence(lerin) sınamasına dayalı nicel veri analiz yöntemlerine göre farklı olduğu açıktır. Nitel veri analizine yönelik akademik araştırmalarda son dönemlerde artış olmakla beraber nitel veri analizinde kullanılan yöntem, teknik ve süreçlere ilişkin akademisyenler arasında tam manasıyla ortak bir dil geliştiği söylenemez (Özdemir, 2010: 328).

Nitel veri analiz süreci birbirini takip eden 3 aşamalı bir sınıflandırma içinde ele alınabilir (Miles ve Huberman, 2015).

1. **Veri Azaltma Aşaması:** Nitel araştırma sonucu elde edilen verilerin azaltılması yani özleştirilmesi aşamasıdır. Toplanmış ama düzeltilmemiş durumdaki veri setini özetleme, birleştirme, dönüştürme gibi işlemlere tabi tutarak verileri sadeleştirmektedir. Veri azaltılması, verilerin keskinleştirilmesi, sadeleştirilmesini ve düzenlenmesini sağlayarak yapılan araştırma sonuçlarının ortaya çıkmasını kolaylaştırmaktadır. Bu aşama yapılan çalışma raporunun hazırlanmasına kadar devam eder ve araştırmacı yaptığı çalışmanın amacına göre hangi verileri kullanıp kullanmayacağına ve elde edilen verileri nasıl sınıflandırma yapacağına karar verir.
2. **Verilerin Gösterimi:** Nitel veri analizinde yapılması gereken ikinci iş olarak tanımlanmaktadır. İlk aşamada sadeleştirilen verilere ait bilgiler daha anlaşılabilir olması için düzenlenir, birleştirilir ve görsel hale getirilir.
3. **Sonuca Ulaşma ve Teyit Etme:** Analiz sürecinin üçüncü işlemi olarak verilerin sonucuna ulaşılması ve teyit edilmesidir. Nitel araştırma sürecinin başından itibaren toplanan verilerin ne manaya geldiği anlaşılmaya çalışılır. Sürecin başında belirsiz bir şekilde verilerin içerisinde bulunan gerçeklik bu aşamada keşfedilip ortaya çıkarılır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Miles ve Huberman (2015) tarafından önerilen veri analiz süreci birbirini takip eden basamaklardan meydana gelmektedir. Süreç sonunda geçerliliği sağlanmış olan sonuçlar elde edilmeye çalışılır.

Nitel veri analiz sürecine ilişkin farklı bir yaklaşım da Dey (1993) tarafından geliştirilmiştir. Dey'in (1993) nitel analiz olarak adlandırdığı veri analiz süreci betimleme, sınıflandırma ve ilişkilendirme aşamaları şeklinde incelemektedir. Nitel analiz sürecinin ilk basamağı olan betimleme çalışılan veriye kaynaklık eden birey, nesne ve olaylara ilişkin niteliklerin eksiksiz olarak tanımlanarak ifade edilen basamaktır. Sınıflandırma verilere ait kategorilerin oluşturulması ve ilişkilendirme de karşılaştırılan kategorilere dayanarak sonuç üretme amacıyla ilişkiler kurmadır (Taşgit, 2017:203).

2.3. PROBİT MODEL

Doğrusal olasılık modelindeki en önemli problem $P_i(\hat{Y})$ değerlerinin 0 ile 1 aralığı dışında bulunmasıdır. Bir olasılık sıfırdan küçük veya birden büyük olamayacağına göre böyle bir durum mantıklı değildir. Bu problemin üstesinden gelmek için özellikle ikili bağımlı değişkenler için tasarlanmış yeni regresyon modellerinden biri olan probit model geliştirilmiştir. İkili bağımlı değişkenin (Y) bulunduğu bir regresyon, $Y=1$ olasılığını modellediği için tahmin edilen değerlerin 0 ile 1 arasında kalmasını zorunlu kılacak bir doğrusal olmayan formül oluşturmak oldukça mantıklıdır. Birikimli olasılık dağılım fonksiyonları sıfır ile bir arasında olasılıklar ürettiği için probit regresyonda kullanılabilir. Probit modeller, standart normal birikimli olasılık fonksiyonlarını kullanır (Stock ve Watson, 2011:392).

Tek açıklayıcı değişkenli probit regresyon modeli aşağıdaki gibidir (Stock ve Watson, 2011:393):

$$\Pr(Y = 1 | X) = \Phi(\beta_0 + \beta_1 X) \quad (2.1)$$

Φ : Birikimli standart normal dağılım fonksiyonunu ifade eder.

Birden çok açıklayıcı değişkeni olan probit regresyon modeli ise aşağıdaki gibi yazılır (Stock ve Watson, 2011:394):

$$\Pr(Y = 1 | X_1, X_2, X_3, \dots, X_k) = \Phi(\beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k) \quad (2.2)$$

Burada bağımlı değişken Y ikilidir, Φ ; birikimli standart normal dağılım fonksiyonudur X_1, X_2 vb. açıklayıcı değişkenlerdir. Probit katsayıların $\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_k$, vb. basit yorumları yoktur. Tahmin edilen olasılıkların ve açıklayıcı değişkendeki bir değişimin etkisinin hesaplanması ile söz konusu model en iyi şekilde yorumlanır.

$X_1, X_2, \dots, X_k$ değerleri veri iken $Y = 1$ olasılığının tahmin edilmesinde, z - değeri, $z = (\beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k)$ hesaplamakla ve daha sonra normal dağılım tablosundaki bu z değerine bakılarak bulunmaktadır (Stock ve Watson, 2011:395).

Açıklayıcı değişkendeki bir değişimin bağımlı değişken üzerindeki etkisi X 'deki bir değişimden kaynaklanan bağımlı değişken (Y)'deki beklenen bir değişimdir.

Bağımlı değişken ikili olduğu zaman, (Y) 'nin koşullu beklenen değeri, koşullu olasılık olacağından, bire eşit olup X 'deki bir değişimin Y üzerinde tahmin edilen etkisi, $Y = 1$ olasılığındaki değişmeyi vermektedir (Stock ve Watson, 2011:395).

Parametre katsayılarının değerini yorumlamak ise zordur fakat işaretleri ve istatistiksel anlamlılıkları yorumlayabiliriz (Stock ve Watson, 2011:393). Katsayının pozitif işaretli olması, ilgili bağımlı değişkeninin gerçekleşme olasılığını artırıcı yönde etkisinin olduğunu, negatif işaretli olması ise söz konusu olasılığı azaltıcı yönde etkisi olduğunu belirtmektedir (Özarıcı, 2002).

Eğer bir X değişkeni μ ortalama ve σ^2 varyansla normal dağılıyorsa;

X değişkenine ait olasılık yoğunluk fonksiyonu şöyledir:

$$f(X) = \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma}} e^{-(X-\mu)^2 / 2\sigma^2}, -\infty < X < \infty \rightarrow OYF \quad (2.3)$$

Birikimli (kümülatif) dağılım fonksiyonu ise:

$$F(X) = \int_{-\infty}^{X_0} \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma}} e^{-(X-\mu)^2 / 2\sigma^2} \rightarrow BDF \quad (2.4)$$

biçimindedir.

Mc Fadden tarafından geliştirilen Fayda Kuramı'na dayanan probit model bağımlı değişkenlerin iki uçlu olduğu regresyon modellerinden biridir (Altıntaş, 2006).

Probit modelde fayda indeksini inceleyecek olursak, i . bireyin gerçekleşme ya da gerçekleşmeme kararının, gözlenemeyen bir fayda indeksine (I_i)'ye bağlı olduğu varsayılmaktadır. I_i 'ye gizli değişken de denir. I_i 'nin bir ya da daha fazla açıklayıcı değişkence belirlendiği düşünüldüğünde, I_i indeksinin değeri ne kadar büyükse bireyin kararının gerçekleşme olasılığı da o kadar artmaktadır (Gujarati and Porter, 2012). Böylece I_i . bireyin kararının gerçekleşme olasılığını ölçer. Bununla beraber kararın gerçekleşme olasılığı 0-1 aralığında yer alırken kararın gerçekleşme eğilimini ölçen fayda indeksi $-\infty$ ile ∞ arasında yer alır (Özer, 2004).

Bu fayda indeksi aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

$$I_i = \beta_1 + \beta_2 X_i \quad (2.5)$$

Her birey için I_i^* ile ifade edebileceğimiz bir eşik değerinin olduğunu varsaymamız uygundur. Eğer I_i , I_i^* 'yi aşarsa bireyin kararı gerçekleşecek, aşmazsa gerçekleşmeyecektir. I_i^* eşik değeri de I_i gibi gözlenemez ama aynı ortalama ve varyansla normal dağıldığı varsayılırsa, yalnızca yukarıdaki eşitlikte verilen fayda indeksinin anakütle katsayılarını tahmin etmekle kalmayıp, aynı zamanda gözlenemeyen indeksin kendisine ilişkin de bilgi edinebiliriz (Gujarati and Porter, 2012).

İndeks düzeyi;

$$I_i > I_i^* \rightarrow Y = 1 \text{ karar gerçekleşecek}$$

$$I_i \leq I_i^* \rightarrow Y = 0 \text{ karar gerçekleşmeyecek}$$

Normallik varsayımı altında, I_i^* eşik değerinin I_i fayda indeksinden küçük ya da ona eşit olma olasılığı, standartlaştırılmış kümülatif normal dağılımdan aşağıdaki gibi hesaplanabilir:

$$P_i = P(Y_i = 1)P(I_i^* \leq I_i) = P(Z_i \leq \beta_1 + \beta_2 X_i) = F(I_i) \quad (2.6)$$

Burada $P=P(Y=1)$, açıklayıcı değişken(ler) X 'in değeri veriyken bir olayın gerçekleşme olasılığıdır ve Z_i standartlaştırılmış normal değişkendir, yani $Z \sim N(0, \sigma^2)$ 'dir. Bu modelde I_i $-\infty$ 'dan $+\infty$ 'a arttıkça P_i arzu edildiği gibi azalan oranda artar ve P_i 0-1 aralığında yer alır (Özer, 2004). F ise standart normal BDF olup aşağıdaki şekilde ifade edilir:

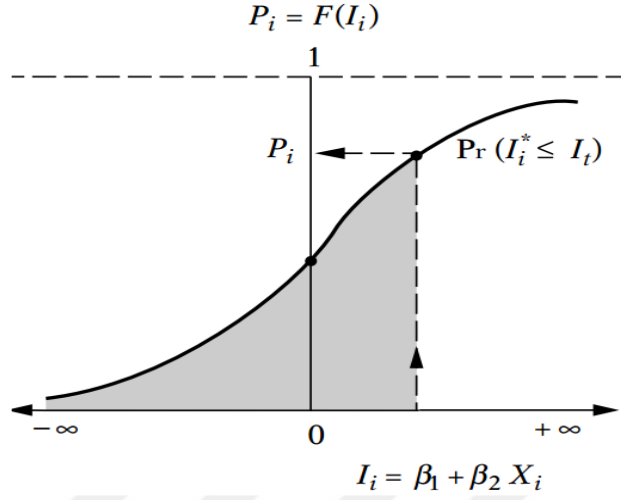
$$F(I_i) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{I_i} e^{-z^2/2} dz \quad (2.7)$$

$$= \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\beta_1 + \beta_2 X_i} e^{-z^2/2} dz \quad (2.8)$$

P , bir olayın gerçekleşme olasılığını göstermektedir.

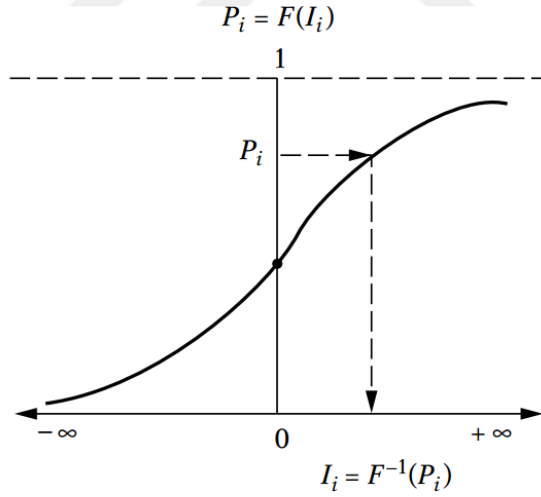
Şekil 1'de I_i verilmişken olasılık değerinin (P_i) dikey eksen den okunarak bulunması gösterilmektedir. Şekil 1'de gösterildiği gibi, standart normal eğrinin altında $-\infty$ 'dan I_i 'ye kadar olan alanla ölçülür. İndeks değeri arttıkça olasılık değeri de artmaktadır ancak bu artış sabit değildir. Olasılığın 0 ve 1'e yakın olduğu yerlerde

indeksteki eşit miktardaki değişmeler olasılık değerinde giderek daha küçük değişmelere yol açmaktadır (Sönmez, 2006).

Şekil 2.1. İndeks Değerine Bağlı Olarak Olasılık Değerinin Bulunması

Şekil 2’de P_i verilmişken indeks değerinin (I_i) yatay eksenden okunarak bulunması gösterilmiştir.

Şekil 2.2. Olasılık Değerine Bağlı Olarak İndeks Değerinin Bulunması

P_i değerine karşılık gelen I_i değerini elde etmek için standartlaştırılmış normal (BDF) birikimli dağılım fonksiyonunun tersi alınarak aşağıdaki eşitlik bulunur:

$$I_i = F^{-1}(I_i) = F^{-1}(P_i) = \beta_1 + \beta_2 X_i \quad (2.9)$$

Burada F^{-1} birikimli normal dağılımın tersidir.

Probit analizi dilinde gözlenemeyen fayda indeksi (I_i), normal eşdeğeri sapma (n.e.s., normal equivalent deviate) ya da normit olarak da bilinmektedir. $P_i < 0,5$ olduğunda $nes(I_i)$ negatif (-) değer alacağından uygulamada I_i 'ye 5 eklenerek bu değer pozitif hale getirilir ve sonuca probit adı verilir (Özer, 2004).

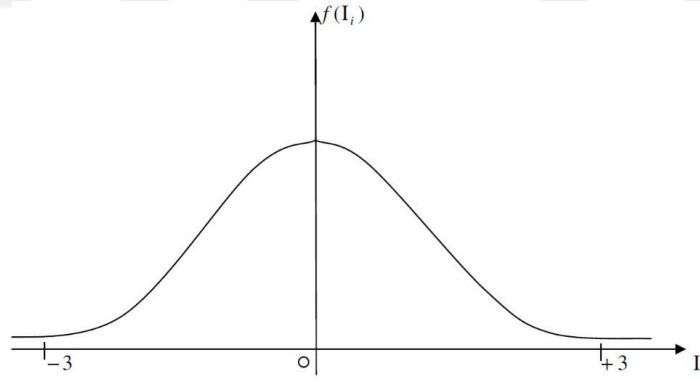
$$PROBİT = n.e.s. + 5 = I_i + 5$$

2.3.1 Probit Modelde Marjinal Etkiler

Doğrusal olasılık modelindeki problemlerden biri de açıklayıcı değişkenlerin olasılık üzerine marjinal etkilerinin sabit olmasıdır. Probit modelde olasılık üzerinde açıklayıcı değişkendeki (X) bir birimlik değişimin etkisi aşağıdaki gibi belirtilmektedir (Sönmez, 2006):

$$\frac{dP_i}{dX_i} = \frac{dF(\beta_0 + \beta_1 X_i)}{dX_i} = F'(I_i) \frac{dI_i}{dX_i} = f(I_i) \beta_1 \quad (2.10)$$

Burada $f(I_i) = f(\beta_0 + \beta_1 X_i)$, I_i i'nin standart normal olasılık yoğunluk fonksiyonudur.

Şekil 2.3. Standart Normal Olasılık Yoğunluk Fonksiyonu

Açıklayıcı değişkendeki (X_i) bir değişimin olasılık değerinde (P_i) meydana getireceği değişimin büyüklüğü, β_i ve $f(I_i)$ 'nin büyüklüğü ile belirlenmektedir. $f(I_i)$ standart normal olasılık yoğunluk fonksiyonunu belirttiğinden her zaman pozitifdir ve marjinal etki β_i parametresinin işaretine bağlı olmaktadır. Bu parametrenin değeri ($\beta_i < 0$) negatif olduğunda X_i 'deki bir artış olasılık değerini azaltmakta, ($\beta_i > 0$) pozitif olduğunda ise X_i 'deki bir artış olasılık değerini artırmaktadır (Özer, 2004).

Açıklayıcı değişken olan X değiştikçe $f(I_i)$ değişmektedir ve standart normal olasılık yoğunluk fonksiyonu maksimum değerine $I_i = 0$ ve dolayısıyla $P_i = F(I_i = 0) = 0,5$ olduğunda ulaşmaktadır. Böylece X 'teki bir değişimin en büyük etkisi bu noktada olmaktadır. $I_i -\infty$ veya $+\infty$ 'a doğru ilerledikçe bu etki giderek küçülmektedir. Diğer taraftan I_i değerinin 3'e çok yakın olduğu durumlarda bağımsız değişkendeki değişim az, önemsiz bir etkiye sahip olmaktadır (Sönmez, 2006).

2.3.2. Probit Modelin Tahmini

Probit modelin tahmini aşağıdaki aşamalarda belirtildiği gibidir (Alp, 2007):

1. Frekans serilerinde, nispi frekanslar cinsinden elde edilerek yenilenmiş frekanslar cinsinden her bir terim için araştırılan olayın meydana gelme olasılıkları hesaplanır:

$$\hat{P}_i = \frac{n_i}{N_i} \quad (2.11)$$

N_i = Açıklayıcı değişkeninin her bir terimi için gözlem sayısı

n_i = Açıklayıcı değişkeninin her bir terimi için araştırılan olayın meydana geldiği gözlem sayısı ($n_i < N_i$) olarak alınmaktadır.

2. $\hat{P}_i$ değerinden hareketle I_i değerleri standart normal birikimli dağılım fonksiyonundan bulunur:

- $\hat{P}_i$ veri iken indeks değeri (I_i), standart normal dağılım fonksiyonunun yatay ekseninden okunarak bulunur
- I_i veri iken P_i birikimli olasılığı dikey eksenden okunarak elde edilir.

$$3. I_i = x_i' \beta + e_i$$

denkleminde bağımlı değişken olarak bir önceki adımda elde edilen I_i değeri ($\hat{I}_i = I_i$) kullanılır.

4. Eğer $P_i < 0,5$ ise I_i 'ye 5 eklenerek bu değer pozitif hâle getirilir ve sonuca probit adı verilir. Elde edilen probitler bağımlı değişken olarak işleme alınır.

5. Üçüncü adımda verilen probit model denkleminin hata terimi (u_i) normal dağılım göstermemektedir ve sabit varyanslı değildir. Dolayısıyla parametrelerin etkin tahmini için modeldeki hata teriminin sabit varyanslı olmasını sağlayacak bir veri dönüşümü uygulamak gerekir. Bunun için 3. adımdaki model denkleminin hata terimi u_i için aşağıdaki varyans formülü kullanılır:

$$\sigma_{u_i} = \frac{P_i(1-P_i)}{N_i f^2_i} \quad (2.12)$$

f_i standart normal yoğunluk fonksiyonudur

6. Büyük örnekler için normallik varsayımı sağlandığından parametrelerin güven aralıkları ve hipotez testleri uygulanarak, ana kütlede durumun geçerliliği araştırılabilir.

7. Belirlilik katsayısı R^2 'nin özellik belirten bağımlı değişkenli modellerde 1'e yakın değerler alması mümkün olmadığı için modelin fonksiyonel biçiminin iyi seçilip seçilmediği konusunda bize fikir vermemektedir. Bu nedenle nitel bağımlı değişkenli modellerde, fonksiyonel biçimin doğru olup olmadığını ki-kare (χ^2) testi ile araştırmak daha uygun olacaktır.

H_0 = Modelin fonksiyonel biçimi doğrudur.

H_1 = Modelin fonksiyonel biçimi yanlıştır.

Yukarıdaki hipotez testleri için belirli bir α önem düzeyi, $G-k$ serbestlik derecesinde χ^2 tablo değeri bulunur.

$$X^2_{hes} = \sum_{i=1}^G \frac{N_i(P_i - \hat{P}_i)^2}{\hat{P}_i(1 - \hat{P}_i)} \quad (2.13)$$

Yukarıdaki formülde;

k : parametre sayısını

G : frekans serisinde sıra sayısını

P_i : olayın gerçekleşme olasılığını (gerçek olasılık)

$\hat{P}_i$: tahmin edilen olasılığı

N_i : i. sıradaki gözlem sayısını ifade eder.

2.3.3. Probit Modelin Varsayımları

Probit modelin varsayımları aşağıdaki gibi belirtilmiştir (Altıntaş, 2006):

- Bağımlı değişken Y ; 0 ve 1 değerlerini alan iki tercihli bir değişkendir.

$$Y_i \in \{0,1\}, \quad i = 1,2, \dots, N$$

- P parametresinin değeri Y 'nin 1 için olasılığıdır.

$$P(Y_i = 1)$$

- Bağımlı değişken Y , açıklayıcı değişkenlere, X_i 'lere bağlıdır. Bu ilişki;

$P = P(Y = 1/X_1, \dots, X_i)$ ya da kısaca $P = P(Y/X)$ olarak belirtilebilir.

- Bağımlı değişkenler ($Y_1, Y_2, \dots, Y_N$) birbirleri arasında istatistiksel olarak bağımsızdır.
- Tüm X_j 'ler arasında tam ya da yaklaşık olarak doğrusal bağımlılık yoktur.

2.4. SIRALI PROBIT MODEL

İki ve daha çok değerli bağımlı değişkenin açıklanmaya çalışıldığı çalışmalarda, tahmin için kullanılan kümülâtif dağılım fonksiyonunun “normal dağılım”a ait olduğu kabulü yapılması durumunda probit model ortaya çıkmaktadır (Greene, 2000). Çok sayıda seçeneğin söz konusu olduğu durumlarda bazı bağımlı değişkenler yapıları gereğince sıralıdır. Dolayısıyla, bu tip değişkenlerin analizinde sıralı tercih modelleri kullanılmaktadır (Kaynar, 2010: 97).

Sıralı probit modeli, iki durumlu probit modelinde izlenen aynı yolla oluşturulmaktadır (Özer, 2004). Başlangıç olarak,

$$Y^* = x' \beta + \varepsilon_i \quad (2.14)$$

modeli ele alınır. Y^* gözlenemez gizli değişkenini ifade etmektedir ve gözlenemeyen sürekli tesadüfi değişkendir. x' açıklayıcı değişkenler vektörünü, hata terimini ifade eden ε , ortalaması 0, varyansı 1 olan ve standart normal dağılım gösterdiği varsayılır.

J+1 düzeyli gözlenen y değişkeni gözlemlenemeyen Y^* değişkeni yardımıyla şu şekilde tanımlanır:

$$\begin{aligned}
 y = 0 & \quad \text{eğer } Y^* < \mu = 0 \\
 y = 1 & \quad \text{eğer } \mu_0 < Y^* \leq \mu_1 \\
 y = 2 & \quad \text{eğer } \mu_1 < Y^* \leq \mu_2 \\
 & \dots \\
 & \dots \\
 & \dots \\
 y = J & \quad \text{eğer } \mu_{j-1} < Y^*
 \end{aligned} \tag{2.15}$$

Yukarıdaki eşitlikte yer alan j μ 'ler probit modeldeki eşik değerlerini ifade etmektedir. μ 'lar, β ile tahmin edilecek bilinmeyen katsayılardır.

Bağımlı değişkenin bu değerleri alma olasılıkları sıralı probit model için;

$$\begin{aligned}
 P(Y = 0) &= \Phi(-\beta'X) \\
 P(Y = 1) &= \Phi(\mu_1 - \beta'X) - \Phi(-\beta'X) \\
 P(Y = 2) &= \Phi(\mu_2 - \beta'X) - \Phi(\mu_1 - \beta'X) \\
 &\dots \\
 &\dots \\
 &\dots \\
 P(Y = j) &= 1 - \Phi(\mu_{j-1} - \beta'X)
 \end{aligned} \tag{2.16}$$

Şeklinde yazılır ve tüm olasılıkların pozitif olması için $0 < \mu_1 < \mu_2 < \dots < \mu_{j-1}$ eşitsizliğinin sağlanması gerekir. (Greene, 2012)

Hata teriminin fonksiyonunu ifade eden $\varphi(\varepsilon_i)$, hatalar standart normal dağıldığı için standart normal yoğunluk fonksiyonudur. Olasılık fonksiyonlarının kapalı bir şekilde gösterimi daha yaygın ve anlaşılırdır.

Bu gösterim aşağıdaki gibidir:

$$P(y = 0) = \Lambda(-x'_i\beta)$$

$$P(y = 1) = \Lambda(\mu_1 - x'_i\beta) - \Lambda(-x'_i\beta)$$

$$P(y = 2) = \Lambda(\mu_2 - x'_i\beta) - \Lambda(\mu_1 - x'_i\beta)$$

...

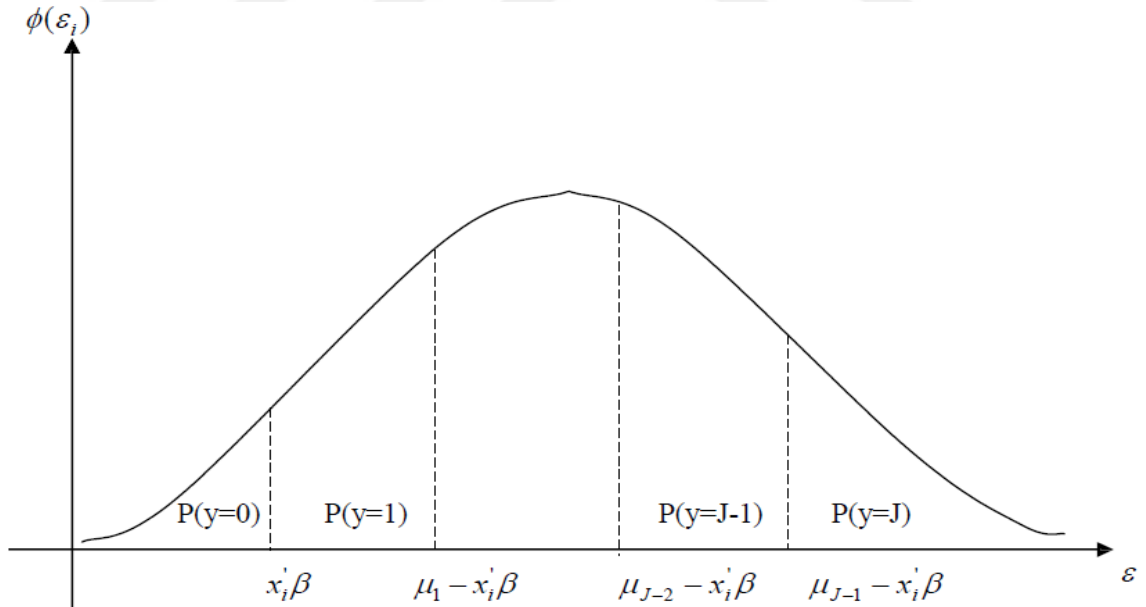
...

...

$$P(y = J) = 1 - \Lambda(\mu_{J-1} - x'_i\beta) \quad (2.17)$$

Genel formülde tüm olasılıkların pozitif olabilmesi için eşik değerlerinin $\mu_0 < \mu_1 < \dots < \mu_{j-1}$ kısıtını sağlaması gerekmektedir.

Elde edilen olasılıkların grafiksel ifadesi aşağıdaki şekilde gibidir:

Şekil 2.4. Sıralı Probit Modelde Olasılıkların Gösterimi

2.4.1. Sıralı Probit Model Tahmini

Sıralı probit model de yine EYO yöntemi ile kolayca tahmin edilebilmektedir. Ancak yoğun hesaplamalar yapılmaksızın bu modeldeki katsayıların nasıl yorumlanması gerektiği pek açık değildir. Dolayısıyla, katsayılar yorumlanırken çok dikkatli olunmalıdır (Greene, 2012).

Sıralı probit modelinde bağımlı değişken kalitatifdir. Bu kalitatif bağımlı değişken, sürekli özelliğe sahip değişkenlerin veya verilerin büyüklüklerini yansıtan belirli bir sıra ve düzen içinde olduğundan kategorik bir yapıya sahiptir (Mutlu, 2007:28).

Sıralı probit modelde β , k ve τ değerleri en yüksek olabilirlik yöntemi ile tahmin edilir.

Sıralı Probit regresyonunun katsayı tahminlerin yorumlamanın değişik yolları vardır;

- Standartlaştırılmış katsayıları hesaplama,
- Tahmin edilen olasılıkları (predicted probabilities) hesaplama,
- Tahmin edilen olasılıklardaki faktör değişmeyi (factor change) hesaplama,
- Tahmin edilen olasılıklarda yüzde değişmeyi (percent change) hesaplama.

Probit modellerde katsayı yorumlarında faktör değişme = fark oranında (odds ratio) yararlanılabilir. Kukla değişkende diğer tüm değişkenler sabit iken $\exp(\beta k)$; fark oranını veya faktör değişimini verir, standartlaştırılmış faktör değişim için diğer tüm değişkenler sabit iken $\exp(\beta k * sk)$ hesaplanır. Burada sk = standart sapmadır; kantitatif değişkenlerde ise $(\exp(\beta - 1) * 100)$ işlemi ile yüzde değişme bulunur. Basit bir cebir ile bağımsız değişkenler standartlaştırılabilir (Long ve Freese, 2000).

2.4.2. En Yüksek Olabilirlik Tahmini

Φ , kümülatif standart normal dağılım fonksiyonunu göstermek üzere, sıralı probit modeli'nin olabilirlik fonksiyonu aşağıdaki gibidir (Akkuş ve Özkoç, 2018).

$$L = \prod_{i=1}^N \prod_{j=1}^J [\Phi(\mu_j - \beta' x_i) - \Phi(\mu_{j-1} - \beta' x_i)]^{d_{ij}} \quad (2.18)$$

Yukarıdaki eşitliğin logaritmik olabilirlik (log-likelihood) fonksiyonu,

$$L^* = \log L = \sum_{i=1}^N \prod_{j=1}^J d_{ij} \log[\Phi(\mu_j - \beta' x_i) - \Phi(\mu_{j-1} - \beta' x_i)] \quad (2.19)$$

biçimindedir. Anlaşılabilirlik kolaylığı için yukarıda verilen tanımlamaların kapalı biçimi aşağıdaki gibidir.

$$Y_{ij} = \mu_j - \beta' x_i$$

$$\Phi_{ij} = \Phi(\mu_j - \beta' x_i)$$

$$\frac{\partial \Phi(x)}{\partial(x)} = \Phi(x)$$

$$\frac{\partial \Phi(x)}{\partial(x)} = -x\Phi(x) \quad (2.20)$$

Bu tanımlamalara ek olarak Kronecker delta aşağıdaki şekilde tanımlansın.

$$\begin{cases} \delta_{j,k} = 1 & j = k \\ \delta_{j,k} = 0 & j \neq k \end{cases}$$

Bu tanımlamalardan yola çıkarak logaritmik olabilirlik fonksiyonunun β parametresine göre birinci türevi aşağıda verilmektedir.

$$\frac{\partial L^*}{\partial \beta} = \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^J d_{ij} \frac{\varphi_{i,j-1} - \varphi_{i,j}}{\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1}} x_i = 0 \quad (2.21)$$

Ve eşik parametrelerine göre birinci türevler aşağıda verilmektedir.

$$\frac{\partial L^*}{\partial \mu_k} = \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^J d_{ij} \frac{\delta_{j,k} \varphi_{i,j} - \delta_{j-1,k} \varphi_{i,j-1}}{\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1}} = 0 \quad (2.22)$$

Parametre tahminlerinin elde edilmesi için 2. kısmi türevler hesaplanmakta ve Newton-Raphson iterasyon yöntemi kullanılmaktadır.

$$\begin{aligned} \frac{\partial^2 L^*}{\partial \beta \partial \beta'} &= \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^J \frac{d_{ij}}{(\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1})^2} [(\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1})(Y_{i,j-1} \Phi_{i,j-1} - Y_{i,j} \Phi_{i,j}) - \\ &\quad (\Phi_{i,j-1} - \Phi_{i,j})^2] X_i X_i' \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\frac{\partial^2 L^*}{\partial \beta \partial \mu_k} &= \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^J \frac{d_{ij}}{(\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1})^2} [(\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1})(Y_{i,j}\Phi_{i,j}\delta_{j,k} - Y_{i,j-1}\Phi_{i,j-1}\delta_{j-1,k}) \\
&\quad - (\Phi_{i,j-1} - \Phi_{i,j})(\Phi_{i,j}\delta_{j,k} - \Phi_{i,j-1}\delta_{j-1,k})]X_i \\
\frac{\partial^2 L^*}{\partial \mu_k \partial \mu_1} &= \sum_{i=1}^N \sum_{j=1}^J \frac{d_{ij}}{(\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1})^2} [(\Phi_{i,j} - \Phi_{i,j-1})(Y_{i,j-1}\Phi_{i,j-1}\delta_{j-1,1}\delta_{j-1,k} - \\
&\quad Y_{i,j}\Phi_{i,j}\delta_{j,k}\delta_{j,1}) - (\Phi_{i,j}\delta_{j,k} - \Phi_{i,j-1}\delta_{j-1,k})(\Phi_{i,j}\delta_{j,1} - \Phi_{i,j-1}\delta_{j-1,1})] \quad (2.23)
\end{aligned}$$

Pratt (1981), iki düzeyli probit model durumunda olduğu gibi L^* 'ın ikinci türev matrisinin negatif tanımlı olduğuna işaret etmekte ve böylece Newton-Raphson iteratif süreci ile olabirlik fonksiyonunun yerel maksimuma yakınsayacağını belirtmektedir.

2.4.3. Sıralı Probit Modelde Marjinal Etkiler

Olasılıklar üzerine x açıklayıcı değişkenlerin marjinal etkileri, katsayılara eşit değildir. Üç kategori olduğunda bilinmeyen bir eşik parametresi (μ) vardır. Üç olasılık olduğu varsayarsak açıklayıcı değişkenlerdeki değişimlerin marjinal etkileri aşağıdaki şekilde ifade edilebilmektedir (Akın, 2002:74).

$$\begin{aligned}
\frac{\partial P(y=0)}{\partial x} &= -\Phi(\beta'x)\beta \\
\frac{\partial P(y=1)}{\partial x} &= [\Phi(-\beta'x) - \Phi(\mu - \beta'x)]\beta \\
\frac{\partial P(y=2)}{\partial x} &= \Phi(\mu - \beta'x)\beta \quad (2.24)
\end{aligned}$$

Sıralı Probit modelin uygun model olup olmadığı, En Yüksek Olabirlik (Maximum Likelihood) yöntemi veya Hausman testi ile test edilerek belirlenmektedir. Olasılık denkleminin açıklayıcı değişkenlere göre alınan türevleri, açıklayıcı değişkenlerin bu olasılıklar üzerindeki marjinal etkilerini vermektedir (Sönmez, 2006).

Sıralı tercih modellerinde β katsayılarının yorumlanmasında dikkatli olunmalıdır. Bu katsayıların işareti iki tercih arasında yer alma olasılığındaki değişimin yönünü belirtmektedir. $P(y=J)$ deki değişimin β parametresinin işareti ile aynı olması gerekmektedir. Katsayıların açıklamasını yaparken katsayıların işaretine dikkat edilmelidir (Akın, 2002:75).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SIRALI PROBİT REGRESYON ANALİZİ TAHMİN SONUÇLARI

3.1. İZLENEN YÖNTEM VE KULLANILAN DEĞİŞKENLER

3.1.1. Araştırmanın Amacı ve Kullanılan Yöntem

Bu çalışmanın amacı, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi'nin yapıldığı dönem itibarıyla son bir yıl içerisinde Türkiye'deki kadınlara yönelik eş/partner tarafından gerçekleştirilen fiziksel şiddeti etkileyen sosyo-ekonomik, demografik, kişisel ve çevresel faktörleri belirlemektir. Aile içi fiziksel şiddeti etkileyen faktörleri belirlemek için sıralı probit regresyon modeli kullanılmıştır.

3.1.2. Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2014 yılında yapılan “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” adlı çalışma kullanılmıştır. Araştırmadaki veri setini kadınlara yapılan anket çalışmasıyla elde edilen yatay-kesit verileri oluşturmaktadır. 2014 Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 11247 örnek hanede 15-59 yaş arasındaki 7462 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örnekleme yöntemi küme örneklemesidir.

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasında, anketler hane halkı soru kağıdı (hanedeki birey sayısı, hanedeki oda sayısı, refah düzeyi göstergeleri gibi durumlar sorgulanmış) ve kadın soru kağıdı (kadının ve eşin/partnerin sosyo-demografik ve diğer özellikleri sorgulanmış) şeklinde uygulanmıştır. Bu veriler iki ayrı excel dosyasında gönderilmiştir. Hanehalkı ve kadın verilerinden oluşan excel dosyası tek bir veri dosyasında birleştirilmiştir. Birleştirme sonrası hane bilgisine ulaşılamayan 392 kadın analizden çıkartılarak 7070 kadına ait veri üzerinden işlem yapılmıştır.

Çalışmada eş/partner şiddeti incelendiğinden dolayı kadının birliktelik durumu değişkeninde hiç birlikteliği olmamış kategorisindeki 612 kadına ait veriler çıkartıldığından dolayı dikkate alınacak birim sayısı 6458 olarak hesaplanmıştır.

3.1.3. Araştırmada Kullanılan Değişkenlerin Düzenlenmesi ve Açıklaması

Çalışmanın amacı doğrultusunda; kadının yaşı, eğitim durumu, çalıştığı sektör, sağlık güvencesi durumu, intihar etme düşüncesi durumu, intihar denemesi durumu, kadının eşinin/partnerinin çalıştığı sektör, eşin/partnerin içki kullanma durumu, eşin/partnerin kumar oynama durumu, eşin/partnerin uyuşturucu kullanma durumu, eşin/partnerin fiziksel şiddet içeren kavgaya karışma durumu, kadının ikamet ettiği hanedeki birey sayısı, evin oda sayısı, yerleşim bölgesi, kadının birliktelik durumu ve kadının refah seviyesi gibi faktörlerin aile içi fiziksel şiddet üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu araştırılmıştır.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi'nde kadınlara yönelik fiziksel şiddetin sıklığını ölçmek için kategorilerin sıralı olduğu (çok kez, birkaç kez, iki kez, bir kez ve hiç) altı farklı soru sorulmuştur. Bu soruların her biri bir bağımlı değişken kabul edilerek altı farklı sıralı probit modeli kurulmuştur. Bazı sorularda kategorilerdeki gözlem sayısının az olması nedeniyle daha anlamlı sonuçların elde edilebilmesi için bağımlı değişkenin beşli kategorileri üçlü kategorilere dönüştürülmüştür. Bağımlı değişkenlerin yeni kategorileri;

- Çok kez şiddet görenler (çok kez)
- Birkaç kez ve daha az şiddet görenler (birkaç kez, iki kez ve bir kez kategorileri birleştirildi)
- Şiddet görmeyenler (hiç)

şeklinde düzenlenmiştir.

Çalışmada kullanılacak bazı bağımsız değişkenlerin kategorilerinde de düzenleme yapılmıştır. Bağımsız değişkenlerde yapılan düzenlemeler aşağıda belirtilmiştir.

Kadının çalıştığı sektör değişkeni,

- Kamu
- Özel
- Çalışmıyor (bu kategori eklendi)

şeklinde düzenlenmiştir.

Sağlık güvencesi durumu değişkeni,

- Hayır
- Evet (SGK, SSK, Emekli Sandığı, Bağ-Kur, Özel Sağlık Sigortası ve Genel Sağlık Sigortası kategorileri birleştirildi)

şeklinde düzenlenmiştir.

Kadının eşinin/partnerinin çalıştığı sektör değişkeni,

- Kamu
- Özel
- Çalışmıyor (bu kategori eklendi)

şeklinde düzenlenmiştir.

Eşin/Partnerin içki kullanma durumu değişkeni,

- Hayır
- Evet (Her gün/ Hemen hemen her Gün, Haftada 1-2 gün, Ayda birkaç kez, Ayda birden az kategorileri birleştirildi)

şeklinde düzenlenmiştir.

Eşin/Partnerin kumar oynama durumu değişkeni,

- Hayır
- Evet ((Her gün/ Hemen hemen her Gün, Haftada 1-2 gün, Ayda birkaç kez, Ayda birden az kategorileri birleştirildi)

şeklinde düzenlenmiştir.

Eşin/Partnerin uyuşturucu kullanma durumu değişkeni,

- Hayır
- Evet ((Her gün/ Hemen hemen her Gün, Haftada 1-2 gün, Ayda birkaç kez, Ayda birden az kategorileri birleştirildi)

şeklinde düzenlenmiştir.

Kadının birliktelik durumu değişkeni,

- Evli Değil ama Halen Bir Birlikteliği Var (Halen Bir Birlikteliği Var, Halen Evli Değil/ Birlikteliği Var kategorileri birleştirildi)

- Biten Birliktelik Var (Biten Birlikteliği Var, Halen Evli Değil/Birlikteliği Olmamış kategorileri birleştirildi)
- Halen Evli

şeklinde düzenlenmiştir.

Kadının refah düzeyi değişkeni:

“Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” anketinde doğrudan hanelerin veya ankete katılan kadınların geliri sorgulanmamış. Ankete katılan kadınların refah düzeyi değişkeni, ankette sorgulanan hanelerin refah düzeyi göstergeleri kullanılarak elde edilmiştir. Ankette hanelerin Buzdolabı, Derin Dondurucu, Gazlı Elektrikli Fırın, Mikrodalga Fırın, Bulaşık Makinesi, Çöp Öğütücü, Çamaşır Makinesi, Çamaşır Kurutma Makinesi, Ütü, Elektrik Süpürgesi, LCD/Plazma Televizyon, Ev Sinema Sistemi, Televizyon, Uydu Yayını, Ödemeli TV Yayınları, DVD/VCD Çalar, Cep Telefonu, Telefon, Diz üstü/Tablet Bilgisayar, Masaüstü Bilgisayar, İnternet Bağlantısı, Klima, Özel Araba ve Traktör sahipliği durumları sorulmuştur. Ankette sahiplik durumu sorgulanan eşyaların 2014 yılı ortalama nominal fiyatları TÜİK’ten alınmıştır. Her bir hanenin sahip olduğu eşyaların nominal fiyatları toplanarak refah seviyesi değişkeni elde edilmiştir. Bu değişken nominal değerlerden oluştuğu için, söz konusu değişken değerleri yaklaşık beş eşit parçaya bölünerek (20., 40., 60. ve 80. pörsentil değerleri hesaplandı) beş kategorili bir değişkene dönüştürülmüştür. Bu değişkenlerin kategorileri;

- 1. refah seviyesi (6156 ₺’dan az)
- 2. refah seviyesi (6156-8010 ₺)
- 3. refah seviyesi (8010-57000 ₺)
- 4. refah seviyesi (57000-60341 ₺)
- 5. refah seviyesi (60341 ₺’den fazla)

şeklinde oluşturulmuştur.

Bu çalışmadaki sıralı probit modellerin bağımlı değişkenleri Tablo 3.1’de ve aile içi fiziksel şiddette etkili olabilecek değişkenlere ilişkin tanımlayıcı bilgiler ise Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Analizde Kullanılan Bağımlı Değişkenler

Değişken İsmi	Açıklama
Tokat atılma ya da cisim fırlatılma durumu ile karşılaşma sıklığı	Kadın çok kez şiddet görüyorsa 1 değerini, birkaç kez ve daha az şiddet görüyorsa 2 değerini, şiddet görmüyorsa 3 değerini almaktadır.
İtilme, tartaklanma ve saç çekilme durumu ile karşılaşma sıklığı	Kadın çok kez şiddet görüyorsa 1 değerini, birkaç kez ve daha az şiddet görüyorsa 2 değerini, şiddet görmüyorsa 3 değerini almaktadır.
Yumruk atılma ya da cisimle vurulma durumu ile karşılaşma sıklığı	Kadın çok kez şiddet görüyorsa 1 değerini, birkaç kez ve daha az şiddet görüyorsa 2 değerini, şiddet görmüyorsa 3 değerini almaktadır.
Tekmelenme, sürüklenme ya da dövülme durumu ile karşılaşma sıklığı	Kadın çok kez şiddet görüyorsa 1 değerini, birkaç kez ve daha az şiddet görüyorsa 2 değerini, şiddet görmüyorsa 3 değerini almaktadır.
Boğulma ya da yakılma durumu ile karşılaşma sıklığı	Kadın çok kez şiddet görüyorsa 1 değerini, birkaç kez ve daha az şiddet görüyorsa 2 değerini, şiddet görmüyorsa 3 değerini almaktadır.
Silah ya da bıçak kullanılma ve tehdit edilme durumu ile karşılaşma sıklığı	Kadın çok kez şiddet görüyorsa 1 değerini, birkaç kez ve daha az şiddet görüyorsa 2 değerini, şiddet görmüyorsa 3 değerini almaktadır.

Tablo 3.2. Analizde Kullanılan Bağımsız Değişkenler

Değişken İsmi	Açıklama
Yaş	Kadınların yaş değerleri
Kadının eğitim durumu	Kadının en son tamamladığı sınıf
Kadının çalıştığı sektör	Kadının çalıştığı sektörü belirten 3 ayrı sektör kategorisi kukla değişkenlerle temsil edilmektedir. Bu kategoriler; çalışmıyor, kamu, özel şeklinde sıralanabilir. Her değişken kişinin o kategoride bulunma durumunda 1 değerini, aksi durumda 0 değerini almaktadır.
Sağlık güvencesi	Kadının sağlık güvencesi olmama durumu 0, olma durumunda 1 değerini almaktadır.
İntihar düşüncesi	Kadının hayatına son verme düşüncesi olmama durumunda 0 değerini, olma durumunda 1 değerini almaktadır.
İntihar denemesi	Kadının hayatına son vermeyi denememe durumunda 0 değerini, deneme durumunda 1 değerini almaktadır.
Eşin/Partnerin eğitim durumu	Eşin/Partnerin en son tamamladığı sınıf
Eşin/Partnerin çalıştığı sektör	Eşin/Partnerin çalıştığı sektörü belirten 3 ayrı sektör kategorisi kukla değişkenlerle temsil edilmektedir. Bu kategoriler; çalışmıyor, kamu, özel şeklinde sıralanabilir. Her değişken kişinin o kategoride bulunma durumunda 1 değerini, aksi durumda 0 değerini almaktadır.

Tablo 3.2. (Devamı)

Eşin/Partnerin içki kullanma durumu	Eş/Partner içki kullanmıyor ise 0, kullanıyor ise 1 değerini almaktadır.
Eşin/Partnerin kumar oynama durumu	Eş/Partner kumar oynamıyor ise 0, oynuyor ise 1 değerini almaktadır.
Eşin/Partnerin uyuşturucu kullanma durumu	Eş/Partner uyuşturucu kullanmıyor ise 0, kullanıyor ise 1 değerini almaktadır.
Eşin/Partnerin fiziksel şiddet içeren kavgaya karışma durumu	Eş/Partner kavgaya karışmamış ise 0, karışmış ise 1 değerini alır.
Hanedeki birey sayısı	Hanede bulunan bireylerin sayısı
Evin oda sayısı	Kadınların ikamet ettiği evin oda sayısı
Yerleşim Bölgesi	Yerleşim bölgesini belirten 12 ayrı kategori kukla değişkenlerle temsil edilmektedir. Bu kategoriler; TR1 İstanbul, TR2 Batı Marmara, TR3 Ege, TR4 Doğu Marmara, TR5 Batı Anadolu, TR6 Akdeniz, TR7 Orta Anadolu, TR8 Batı Karadeniz, TR9 Doğu Karadeniz, TRA Kuzeydoğu Anadolu, TRB Ortadoğu Anadolu, TRC Güneydoğu Anadolu şeklinde sıralanabilir. Her değişken kişinin o kategoride bulunma durumunda 1 değerini, aksi durumda 0 değerini almaktadır.
Birliktelik durumu	Birliktelik durumunu belirten 3 ayrı kategori kukla değişkenlerle temsil edilmektedir. Bu kategoriler; evli değil ama birlikteliği var, biten birliktelik var, halen evli şeklinde sıralanabilir. Her değişken kişinin o kategoride bulunma durumunda 1 değerini, aksi durumda 0 değerini almaktadır.
Refah seviyesi	Refah seviyesini belirten 5 ayrı kategori kukla değişkenlerle temsil edilmektedir. Bu kategoriler, 1. refah seviyesi (en düşük), 2. refah seviyesi, 3. refah seviyesi, 4. refah seviyesi ve 5. refah seviyesi (en yüksek) şeklinde sıralanabilir. Her değişken kişinin o kategoride bulunma durumunda 1 değerini, aksi durumda 0 değerini almaktadır.

3.1.4. Tanımlayıcı İstatistikler

Araştırmada, istatistiksel analizler için SPSS 20 ve STATA 13 paket programları kullanılmıştır. Sıralı probit regresyon modeline alınacak bağımlı ve bağımsız değişkenlerin frekans ve yüzdeleri Tablo 3.3 ve 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.3'te belirtildiği gibi, tokat atılma ya da cisim fırlatılma durumunu cevaplayan kadınların %4,6'sı birkaç kez ve daha az, %2,2'si çok kez fiziksel şiddete maruz kalırken, %93,2'si ise hiç maruz kalmamıştır. İtilme, tartaklanma ve saç çekilme durumunu cevaplayan kadınların %3'ü birkaç kez ve daha az, %1,8'i çok kez fiziksel şiddete maruz kalırken, %95,2'si ise hiç maruz kalmamıştır. Yumruk atılma ya da cisimle vurulma durumunu cevaplayan kadınların %2'si birkaç kez ve daha az, %1,5'i çok kez fiziksel şiddete maruz kalırken, %96,5'i ise hiç maruz kalmamıştır. Tekmelenme, sürüklenme ya da dövülme durumunu cevaplayan kadınların %1,3'ü birkaç kez ve daha az, %1,2'si çok kez fiziksel şiddete maruz kalırken, %97,4'ü ise hiç

maruz kalmamıştır. Boğazın sıkılması ya da yakılma durumunu cevaplayan kadınların %1'i birkaç kez ve daha az, %0,7 si çok kez fiziksel şiddete maruz kalırken, %98,3'ü hiç maruz kalmamıştır. Silah ya da bıçaklı saldırı veya tehdidi durumunu cevaplayan kadınların %0,4'ü birkaç kez ve daha az, %0,3'ü çok kez fiziksel şiddete maruz kalırken, %99,3'ü hiç maruz kalmamıştır.

Tablo 3.3. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Etkili Bağımlı Değişkenlere Ait Bulgular

Bağımlı Değişkenler		Sayı*	Yüzde
Tokat Atılma ya da Cisim Fırlatılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığı			
	Hiç	5989	93,2
	Birkaç kez ve daha az	294	4,6
	Çok kez	139	2,2
	Toplam	6422	100
İtilme, Tartaklanma ve Saç Çekilme Durumu ile Karşılaşma Sıklığı			
	Hiç	6120	95,2
	Birkaç kez ve daha az	195	3
	Çok kez	114	1,8
	Toplam	6429	100
Yumruk Atılma ya da Cisimle Vurulma Durumu ile Karşılaşma Sıklığı			
	Hiç	6206	96,5
	Birkaç kez ve daha az	127	2
	Çok kez	96	1,5
	Toplam	6429	100
Tekmelenme, Sürüklenme ya da Dövülme Durumu ile Karşılaşma Sıklığı			
	Hiç	6268	97,4
	Birkaç kez ve daha az	86	1,3
	Çok kez	79	1,2
	Toplam	6433	100
Boğazın Sıkılması ya da Yakılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığı			
	Hiç	6332	98,3
	Birkaç kez ve daha az	63	1
	Çok Kez	47	0,7
	Toplam	6442	100
Silah ya da Bıçak Kullanılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığı			
	Hiç	6400	99,3
	Birkaç kez ve daha az	27	0,4
	Çok kez	18	0,3
	Toplam	6445	100

* Ankette bazı sorular boş bırakıldığı için değişkenlere ilişkin frekanslar farklılıklar göstermektedir.

Tablo 3.4'te belirtildiği gibi araştırmaya konu olan kadınların %88,4'ünün sağlık güvencesinin olduğu, %18,5'inin intihar düşüncesinde olduğu ve %6,5'inin ise intiharı denediği tespit edilmiştir. Yerleşim bölgesine göre kadınların %9,5'i TR1 İstanbul, %9'u TR2 Batı Marmara, %8,7'si TR3 Ege, %9,8'i TR4 Doğu Marmara, %5,4'ü TR5 Batı Anadolu, %8,1'i TR6 Akdeniz, %8,4'ü TR7 Orta Anadolu, %9,7'si TR8 Batı Karadeniz, %7,8'i TR9 Doğu Karadeniz, %8,8'i TRA Kuzeydoğu Anadolu, %7,8'i TRB Ortadoğu Anadolu ve %87'si TRC Güneydoğu Anadolu bölgesinde ikamet etmektedirler. Kadınların %4'ü kamu sektöründe çalıştığını, %26'sı özel sektörde çalıştığını ve %69,4'ü de herhangi bir sektörde çalışmadığını belirtmişlerdir. Birliktelik durumuna göre kadınların %86'sı halen evli olduğunu, %4,4'ünün evli olmayıp ama bir birlikteliği olduğunu ve %9,6'sı da sonlanan birlikteliği olduğunu belirtmiştir. Kadınların %20,6 'sının 1. refah seviyesinde(en düşük), %19,4'ünün 2. refah seviyesinde, %19,8'inin 3. refah seviyesinde, %20,2'sinin 4. refah seviyesinde ve %20'sinin de 5. refah seviyesinde (en yüksek) olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan kadınların eşlerinin/partnerlerinin %68'inin özel sektörde çalıştığını, %12,9'unun kamu sektöründe çalıştığını ve %19,1'inin de herhangi bir sektörde çalışmadığını ifade etmişlerdir. Kadınların eşlerinin/partnerlerinin %20'si içki kullanmakta, %0,6'sı uyuşturucu kullanmakta, %2'si kumar oynamakta ve %10,2'si ise fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmıştır.

Çalışmaya katılan kadınların ortalama yaşı 37,63, kadınların eğitim durumu ortalama 6,37 yıl iken, kadınların eşlerinin/partnerlerinin eğitim durumu 8,07 yıldır. Kadınların ikamet ettiği hanedeki oda sayısı ortalama 3,57 iken, hanedeki birey sayısı ortalama 4,27'dir.

Tablo 3.4. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete Etkili Olabilecek Bağımsız Değişkenlere İlişkin Bulgular

Değişkenler	Sayı*	Yüzde
Bağımsız Değişkenler (Nitel Değişkenler)		
Sağlık Güvencesi		
Hayır	747	11,6
Evet	5703	88,4
Toplam	6450	100

Tablo 3.4. (Devamı)

İntihar Düşüncesi			
	Hayır	5248	81,5
	Evet	1190	18,5
	Toplam	6438	100
İntihar Denemesi			
	Hayır	5998	93,5
	Evet	416	6,5
	Toplam	6414	100
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu			
	Hayır	5157	80
	Evet	1292	20
	Toplam	6449	100
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu			
	Hayır	6318	98
	Evet	128	2
	Toplam	6446	100
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu			
	Hayır	6395	99,4
	Evet	39	0,6
	Toplam	6434	100
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgaya Karışma Durumu			
	Hayır	5769	89,8
	Evet	655	10,2
	Toplam	6424	100
Yerleşim Bölgesi			
	TR1 İstanbul	615	9,5
	TR2 Batı Marmara	582	9
	TR3 Ege	559	8,7
	TR4 Doğu Marmara	634	9,8
	TR5 Batı Anadolu	348	5,4
	TR6 Akdeniz	524	8,1
	TR7 Orta Anadolu	542	8,4
	TR8 Batı Karadeniz	627	9,7
	TR9 Doğu Karadeniz	503	7,8
	TRA Kuzeydoğu Anadolu	571	8,8
	TRB Ortadoğu Anadolu	501	7,8
	TRC Güneydoğu Anadolu	452	7
	Toplam	6458	100
Kadının Çalıştığı Sektör			
	Çalışmıyor	4478	69,4
	Kamu	257	4
	Özel	1718	26,6
	Toplam	6453	100

Tablo 3.4. (Devamı)

Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör			
	Çalışmıyor	1230	19,1
	Kamu	828	12,9
	Özel	4371	68
	Toplam	6429	100
Birliktelik Durumu			
	Evli değil ama birlikteliği var	285	4,4
	Biten birliktelik var	618	9,6
	Halen evli	5555	86
	Toplam	6458	100
Refah Seviyesi			
	1. Refah seviyesi	1328	20,6
	2. Refah seviyesi	1255	19,4
	3. Refah seviyesi	1277	19,8
	4. Refah seviyesi	1307	20,2
	5. Refah seviyesi	1291	20
	Toplam	6458	100
Bağımsız Değişkenler (Nicel Değişkenler)		Ortalama	Standart Sapma
Yaş		37,63	11,046
Kadının eğitim durumu		6,37	4,152
Eşin/Partnerin eğitim durumu		8,07	3,846
Hanedeki birey sayısı		4,27	1,897
Evin oda sayısı		3,57	0,948

* Ankette bazı sorular boş bırakıldığı için değişkenlere ilişkin frekanslar farklılıklar göstermektedir.

3.2. ÇOKLU DOĞRUSAL BAĞLANTI SORUNUNUN TESPİTİ

Standart bir regresyon analizinde önemli bir varsayım olan çoklu doğrusal bağlantı sorunu; bağımsız değişkenler arasında güçlü ilişkilerin olması durumunda ortaya çıkmaktadır ve regresyon analizinde istenmeyen durumu göstermektedir (Albayrak, 2012).

Regresyon analizinde çoklu doğrusal bağlantı probleminin ortaya çıkması durumunda; regresyon katsayıları belirsiz ve bu katsayıların standart hataları sonsuz olmakla birlikte varyans ve kovaryansları artmaktadır, modelin R^2 değeri yüksek olmasına karşın, bağımsız değişkenlerin hepsi ya da birçoğu t testine göre anlamlı çıkmaması durumları gibi problemlere neden olmaktadır (Çekerol ve Nalçakan, 2011).

Çoklu doğrusal bağlantının olup olmadığını belirlemek için çok sayıda yöntem bulunmaktadır, bu yöntemlerden bazıları; bağımsız değişkenler arasındaki 0,8'in

üzerinde korelasyon olması durumu, en büyük öz değerin en küçük öz değere bölümü sonucu elde edilen değerin 30'un üzerinde olması durumu, regresyon katsayılarının önemi ya da miktarının fiziksel anlamda iyi olmadığı durumu, standartlaştırılmış değişkenlerden oluşan matrisin, determinantının sıfır veya sıfıra çok yakın olduğu durumlarda çoklu bağlantının önemli olduğu düşünülmektedir (Çekerol ve Nalçakan, 2011).

Modeldeki çoklu doğrusal bağlantı sorununu belirlemek için kullanılan ölçüm değerlerinden biri varyans şişirme faktörüdür (VIF). VIF, çoklu doğrusal bağlantı nedeniyle parametre tahminlerinin ve varyanslarının gerçek değerden ne ölçüde uzaklaştığını belirtir. Bu değer ikiden fazla bağımsız değişkenli regresyon modelinde,

$$VIF = \frac{1}{1 - r_j^2}$$

dir. Burada R_j , j'nci bağımsız değişkenin diğer bağımsız değişkenlerle olan belirlilik katsayısıdır. Güçlü çoklu doğrusal bağlantı durumunda, bazı VIF'ler de yüksek çıkmaktadır (Tari, 2011).

Tablo 3.5'te sıralı probit regresyon modeline alınacak olan bağımsız değişkenler arasında doğrusal bağlantı olup olmadığını tespit etmek amacıyla modeldeki değişkenlere ait VIF analizi yaparak VIF ve tolerans değerleri incelendiğinde önemli derecede farklılık bulunmadığından analize devam edilmiştir. VIF değeri 5 ve üzerinde olan değişkenlerin orta derecede, 10 ve üzeri olanların ise yüksek derecede çoklu doğrusal bağlantıya sebep olduğu düşünülmektedir (Alkan vd., 2015).

Tablo 3.5'teki sonuçlara göre modele alınan tüm değişkenlerin VIF değerleri 5'ten küçük ve ortalama VIF değeri 1,59 olarak bulunduğu modeldeki değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorununa sebep olacak herhangi bir değişken söz konusu değildir. Tolerans değerleri incelendiğinde modelde bulunan bağımsız değişkenlerin tümünün tolerans değeri 0,2'den büyük olduğu için çoklu doğrusal bağlantı sorunu olmadığını gösteren bir diğer göstergedir.

Tablo 3.5. Bağımsız Değişkenlerin VIF ve Tolerans Değerleri

Değişkenler (Nitel)	VIF	Toleran=1/VIF
Sağlık Güvencesi (referans: hayır)		
Evett	1,06	0,948
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)		
Evett	1,51	0,664
İntihar Denemesi (referans: hayır)		
Evett	1,48	0,674
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)		
Evett	1,18	0,848
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)		
Evett	1,07	0,938
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)		
Evett	1,05	0,953
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgayaya Karışma Durumu (referans: hayır)		
Evett	1,08	0,93
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)		
TR1 İstanbul	2,03	0,492
TR2 Batı Marmara	2,02	0,496
TR3 Ege	1,98	0,505
TR4 Doğu Marmara	2,07	0,483
TR5 Batı Anadolu	1,62	0,617
TR6 Akdeniz	1,86	0,538
TR7 Orta Anadolu	1,86	0,538
TR8 Batı Karadeniz	2,02	0,496
TR9 Doğu Karadeniz	1,85	0,539
TRB Ortadoğu Anadolu	1,73	0,578
TRC Güneydoğu Anadolu	1,67	0,599
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)		
Kamu	1,24	0,805
Özel	1,09	0,913
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)		
Kamu	1,71	0,586
Özel	1,61	0,622
Birliktelik Durumu (referans: halen evli)		
Evli değil ama birlikteliği var	1,15	0,866
Biten birliktelik var	1,11	0,900
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)		
1. Refah seviyesi en düşük	1,98	0,505
2. Refah seviyesi	1,71	0,585
3. Refah seviyesi	1,66	0,602
4. Refah seviyesi	1,66	0,604
Değişkenler (Nicel)		
Yaş	1,56	0,64
Kadının eğitim durumu	2,22	0,45
Eşin/Partnerin eğitim durumu	1,95	0,512
Hanedeki birey sayısı	1,35	0,739
Evin oda sayısı	1,16	0,863
Ortalama VIF = 1,59		

3.3. SIRALI PROBİT MODEL TAHMİNLERİ

2014 yılı Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi’nden yararlanılarak yapılan bu çalışmada, Türkiye geneli için kadınların aile içi fiziksel şiddet yaşama düzeyinin regresyon analizinde “sıralı probit modeli” kullanılmıştır. Ankette, kadınların fiziksel şiddet yaşama sıklığı 1 ile 3 arasında değişen kategoride incelenmektedir. Buna göre; (1) çok kez şiddet görenler, (2) birkaç kez ve daha az şiddet görenler, (3) şiddet görmeyenleri ifade etmektedir. Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddeti etkileyen faktörlerle ilgili sıralı probit model tahminleri aşağıdaki gibidir.

3.3.1. Eşi/Partneri Tarafından Tokat Atılma ya da Sert Cisim Fırlatılma Durumu

Eşinin/Partnerinin kadına tokat atması ya da sert cisim fırlatması durumuyla karşılaşma sıklığı ile ilgili model sonuçları ve marjinal etkiler Tablo 3.6’da belirtilmektedir.

Kadının yaşı bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,1 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,01 azalmaktadır. İntihar etme düşüncesinde olan kadınların olmayanlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %3,3 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %2,2 daha fazladır. İntihar etmeyi deneyen kadınların denemeyenlere göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,5 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,7 daha fazladır. TR2 Batı Marmara bölgesinde yaşayan kadınların TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,7 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,1 daha fazladır. TR7 Orta Anadolu bölgesinde yaşayan kadınların TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,7 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,9 daha fazladır. TR8 Batı Karadeniz bölgesinde yaşayan kadınların TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,4 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,9 daha fazladır. Kadınların birliktelik durumuna bakıldığında, evli olmayıp bir birlikteliği olan kadınların halen evli olan kadınlara göre çok kez şiddet görme olasılığı %1,5 azken, birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı ise %2,6 azdır. 1. refah seviyesinde (en düşük) olan kadınların 5. refah seviyesinde (en yüksek) olan

kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı ise %1,3 daha fazla iken çok kez şiddet görme olasılığı %0,8 daha fazladır. 2. refah seviyesinde olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı ise %1,2 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı %0,7 daha fazladır. 3. refah seviyesinde olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı ise %0,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı %0,3 daha fazladır. Kadınların eşinin/partnerinin eğitim durumu bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,2 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,1 azalmaktadır. Eşi/Partneri kamu sektöründe çalışan kadınların, eşi/partneri çalışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,2 daha fazladır. Eşi/Partneri özel sektörde çalışan kadınların, eşi/partneri çalışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1 daha fazladır. Eşi/Partneri içki kullanan kadınların, eşi/partneri içki kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,9 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,3 daha fazladır. Eşi/Partneri kumar oynayan kadınların, eşi/partneri kumar oynamayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,9 daha fazladır. Eşi/Partneri uyuşturucu kullanan kadınların, eşi/partneri uyuşturucu kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %4,3 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %3,5 daha fazladır. Eşi/Partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışan kadınların, eşi/partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı 4,8 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %3,6 daha fazladır. Evin oda sayısı bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,7 azalırken çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,5 azalmaktadır.

Tablo 3.6. Tokat Atılma ya da Cisim Fırlatılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler

Değişkenler	Katsayı Std Hata	P Değeri	Çok Kez Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Birkaç kez ve daha az Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Şiddet Görmeyenlerin Marjinal Etkisi
Yaş	0,017 (0,003)	0,000 ^c	-0,001 (0,0001)	-0,001 (0,0002)	0,002 (0,0004)
Kadının eğitim durumu	0,010 (0,011)	0,342	-0,0004 (0,001)	-0,001 (0,001)	0,001 (0,001)
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	0,030 (0,184)	0,870	-0,001 (0,008)	-0,002 (0,012)	0,003 (0,020)
Özel	0,023 (0,071)	0,745	-0,001 (0,003)	-0,001 (0,005)	0,003 (0,008)
Sağlık Güvencesi (referans: hayır)					
Evet	0,122 (0,088)	0,164	-0,006 (0,005)	-0,009 (0,007)	0,015 (0,011)
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)					
Evet	- 0,420(0,083)	0,000 ^c	0,022 (0,005)	0,033 (0,008)	-0,055 (0,013)
İntihar Denemesi (referans: hayır)					
Evet	- 0,313 (0,110)	0,004 ^c	0,017 (0,007)	0,025 (0,010)	-0,042 (0,017)
Eşin/Partnerin eğitim durumu	0,239 (0,011)	0,036 ^b	-0,001 (0,000)	-0,002 (0,001)	0,003 (0,001)
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,315 (0,128)	0,014 ^b	0,012 (0,006)	0,020 (0,008)	-0,032 (0,014)
Özel	-0,265 (0,088)	0,003 ^c	0,010 (0,003)	0,016 (0,005)	-0,026 (0,008)
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,253 (0,078)	0,001 ^c	0,013 (0,004)	0,019 (0,006)	-0,031 (0,010)
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,332 (0,175)	0,059 ^a	0,019 (0,013)	0,026 (0,016)	-0,046 (0,029)
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,504 (0,259)	0,052 ^a	0,035 (0,026)	0,043 (0,027)	-0,078 (0,052)
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgaya Karışma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,560 (0,079)	0,000 ^c	0,036 (0,007)	0,048 (0,008)	-0,084 (0,015)
Hanedeki birey sayısı	-0,014 (0,017)	0,392	0,001 (0,001)	0,001 (0,001)	-0,002 (0,002)
Evin oda sayısı	0,104 (0,039)	0,007 ^c	-0,005 (0,002)	-0,007 (0,003)	0,012 (0,004)
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)					
TR1 İstanbul	-0,055 (0,129)	0,672	0,002 (0,005)	0,003 (0,008)	-0,005 (0,013)
TR2 Batı Marmara	-0,246 (0,127)	0,053 ^a	0,011 (0,006)	0,017 (0,009)	-0,028 (0,015)
TR3 Ege	-0,166 (0,131)	0,205	0,007 (0,006)	0,011 (0,007)	-0,018 (0,014)
TR4 Doğu Marmara	0,103 (0,141)	0,467	-0,003 (0,005)	-0,006 (0,008)	0,009 (0,013)
TR5 Batı Anadolu	-0,227 (0,145)	0,116	0,010 (0,007)	0,015 (0,010)	-0,026 (0,017)
TR6 Akdeniz	-0,116 (0,129)	0,367	0,005 (0,005)	0,007 (0,008)	-0,012 (0,013)
TR7 Orta Anadolu	-0,373 (0,124)	0,003 ^c	0,019 (0,007)	0,027 (0,009)	-0,047 (0,016)
TR8 Batı Karadeniz	-0,213 (0,124)	0,085 ^a	0,009 (0,005)	0,014 (0,008)	-0,024 (0,014)
TR9 Doğu Karadeniz	-0,085 (0,141)	0,546	0,003 (0,006)	0,005 (0,009)	-0,009 (0,014)
TRB Ortadoğu Anadolu	-0,033 (0,130)	0,800	0,001 (0,005)	0,002 (0,008)	-0,003 (0,013)
TRC Güneydoğu Anadolu	-0,029 (0,130)	0,825	0,001 (0,005)	0,002 (0,008)	-0,003 (0,013)
Birliktelik Durumu (referans: halen evli)					
Evli değil ama birlikteliği var	0,499 (0,172)	0,004 ^c	-0,015 (0,004)	-0,026 (0,007)	0,041 (0,010)
Biten birliktelik var	0,076 (0,110)	0,489	-0,003 (0,005)	-0,005 (0,007)	0,008 (0,012)
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)					
1. refah seviyesi en düşük	-0,197 (0,110)	0,074 ^a	0,008 (0,005)	0,013 (0,007)	-0,022 (0,012)
2. refah seviyesi	-0,177 (0,101)	0,082 ^a	0,007 (0,004)	0,012 (0,007)	-0,019 (0,011)
3. refah seviyesi	-0,089 (0,102)	0,380 ^b	0,003 (0,004)	0,006 (0,006)	-0,009 (0,010)
4. refah seviyesi	-0,106 (0,106)	0,318	0,004 (0,004)	0,007 (0,007)	-0,011 (0,011)
Kesim Noktası 1 (Çok kez şiddet görenler)					
Kesim Noktası 2 (Birkaç kez ve daha az şiddet görenler)	-1,594 (0,286)	0,000 ^c			
	-1,003 (0,289)	0,001 ^c			

c p<0,01 ; b p<0,05 ; a p<0,10

3.3.2. Eşinin/Partnerinin Tarafından İtilme, Tartaklanma ve Saç Çekilme Durumu

Eşi/Partneri tarafından itilme, tartaklanma ve saç çekilmesi durumuyla karşılaşma sıklığı ile ilgili model sonuçları ve marjinal etkiler Tablo 3.7’de belirtilmektedir.

Kadının yaşı bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,1 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,04 azalmaktadır. İntihar etme düşüncesinde olan kadınların olmayanlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2 daha fazla iken çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,5 daha fazladır. İntihar etmeyi deneyen kadınların denemeyenlere göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,5 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %2 daha fazladır. 1. refah seviyesinde (en düşük) olan kadınların 5. refah seviyesinde (en yüksek) olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,5 daha fazla iken çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,2 daha fazladır. Eşi/Partneri özel sektörde çalışan kadınların, eşi/partneri çalışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,4 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1 daha fazladır. Eşi/Partneri içki kullanan kadınların, eşi/partneri içki kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,2 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,9 daha fazladır. Eşi/Partneri kumar oynayan kadınların, eşi/partneri kumar oynamayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %2,2 daha fazladır. Eşi/Partneri uyuşturucu kullanan kadınların, eşi/partneri uyuşturucu kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %3,1 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %3,8 daha fazladır. Eşi/Partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışan kadınların, eşi/partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %4,5 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %3,8 daha fazladır. Hanedeki birey sayısı bir birim arttıkça kadının, birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,2 artarken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,1 artmaktadır. Evin oda sayısı bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,4 azalırken çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,3 azalmaktadır.

Tablo 3.7. İtilme, Tartaklanma ve Saç Çekilme Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler

Değişkenler	Katsayı Std Hata	P Değeri	Çok Kez Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Birkaç kez ve daha az Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Şiddet Görmeyenlerin Marjinal Etkisi
Yaş	0,011 (0,004)	0,002 ^c	-0,0004 (0,0001)	-0,001 (0,0002)	0,001 (0,0003)
Kadının eğitim durumu	-0,002 (0,011)	0,886	0,0001 (0,0004)	0,0001 (0,001)	-0,0001 (0,001)
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,115 (0,189)	0,543	0,003 (0,009)	0,006 (0,011)	-0,011 (0,019)
Özel	-0,009 (0,079)	0,904	0,0004 (0,003)	0,0005 (0,004)	-0,001 (0,007)
Sağlık Güvencesi (referans: hayır)					
Evet	0,027 (0,104)	0,794	-0,001 (0,004)	-0,001 (0,005)	0,002 (0,009)
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)					
Evet	-0,350 (0,093)	0,000 ^c	0,015 (0,005)	0,020 (0,006)	-0,036 (0,011)
İntihar Denemesi (referans: hayır)					
Evet	-0,400 (0,116)	0,001 ^c	0,020 (0,007)	0,025 (0,009)	-0,045 (0,016)
Eşin/Partnerin eğitim durumu	0,0003 (0,013)	0,982	-0,00001 (0,0005)	-0,00002 (0,001)	0,00003 (0,001)
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,165 (0,153)	0,281	0,005 (0,004)	0,007 (0,006)	-0,011 (0,019)
Özel	-0,314 (0,099)	0,002 ^c	0,010 (0,003)	0,014 (0,004)	-0,024 (0,007)
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,224 (0,086)	0,010 ^c	0,009 (0,004)	0,012 (0,005)	-0,022 (0,009)
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,410 (0,205)	0,045 ^b	0,022 (0,015)	0,026 (0,016)	-0,048 (0,031)
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,473 (0,259)	0,067 ^a	0,028 (0,021)	0,031 (0,021)	-0,059 (0,042)
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavga Karışma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,654 (0,082)	0,000 ^c	0,038 (0,008)	0,045 (0,008)	-0,084 (0,014)
Hanedeki birey sayısı	-0,032 (0,018)	0,067 ^a	0,001 (0,001)	0,002 (0,001)	-0,003 (0,002)
Evin oda sayısı	0,079 (0,041)	0,058 ^a	-0,003 (0,002)	-0,004 (0,002)	0,007 (0,004)
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)					
TR1 İstanbul	-0,135 (0,139)	0,332	0,005 (0,005)	0,007 (0,007)	-0,012 (0,012)
TR2 Batı Marmara	-0,217 (0,139)	0,12	0,009 (0,006)	0,012 (0,007)	-0,020 (0,013)
TR3 Ege	-0,077 (0,145)	0,593	0,003 (0,005)	0,004 (0,007)	-0,007 (0,012)
TR4 Doğu Marmara	0,032 (0,155)	0,838	-0,001 (0,005)	-0,001 (0,007)	0,002 (0,012)
TR5 Batı Anadolu	-0,103 (0,155)	0,505	0,004 (0,006)	0,005 (0,008)	-0,009 (0,014)
TR6 Akdeniz	-0,091 (0,143)	0,524	0,003 (0,005)	0,004 (0,007)	-0,008 (0,012)
TR7 Orta Anadolu	-0,198 (0,139)	0,155	0,008 (0,006)	0,010 (0,007)	-0,018 (0,013)
TR8 Batı Karadeniz	-0,024 (0,140)	0,865	0,001 (0,005)	0,001 (0,007)	-0,002 (0,011)
TR9 Doğu Karadeniz	0,008 (0,157)	0,959	-0,0003 (0,005)	-0,0004 (0,007)	0,001 (0,012)
TRB Ortadoğu Anadolu	0,124 (0,152)	0,414	-0,004 (0,004)	-0,005 (0,006)	0,009 (0,011)
TRC Güneydoğu Anadolu	0,056 (0,153)	0,715	-0,003 (0,002)	-0,002 (0,007)	0,004 (0,012)

Tablo 3.7. (Devamı)

Birliktelik Durumu (referans: halen evli)					
Evli değil ama birlikteliği var	0,327 (0,224)	0,145	-0,010 (0,005)	-0,013 (0,008)	0,023 (0,013)
Biten birliktelik var	0,066 (0,115)	0,569	-0,002 (0,004)	-0,003 (0,006)	0,006 (0,010)
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)					
1. refah seviyesi en düşük	-0,281 (0,121)	0,020 ^b	0,012 (0,005)	0,015 (0,007)	-0,027 (0,012)
2. refah seviyesi	-0,151 (0,111)	0,175	0,005 (0,004)	0,007 (0,005)	-0,013 (0,009)
3. refah seviyesi	0,043 (0,119)	0,715	-0,001 (0,004)	-0,002 (0,005)	0,003 (0,009)
4. refah seviyesi	-0,074 (0,116)	0,523	0,002 (0,004)	0,003 (0,005)	-0,006 (0,009)
Kesim Noktası 1 (Çok kez şiddet görenler)	-2,369	0,000 ^c			
Kesim Noktası 2 (Birkaç kez ve daha az şiddet görenler)	-1,858	0,000 ^c			

c p<0,01 ; b p<0,05 ; a p<0,10

3.3.3. Eşinin/Partnerinin Yumruk Atması ya da Sert Cisimle Vurması Durumu

Eşi/Partneri tarafından kadının yumruklanması ya da sert bir cisimle vurarak darbe alması durumuyla karşılaşma sıklığı ile ilgili model sonuçları ve marjinal etkiler Tablo 3.8’de belirtilmektedir.

Kadının yaşı bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,02 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,03 azalmaktadır. İntihar etme düşüncesinde olan kadınların olmayanlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,2 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,2 daha fazladır. İntihar etmeyi deneyen kadınların denemeyenlere göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,3 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,4 daha fazladır. TR6 Akdeniz bölgesinde yaşayan kadınların TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,9 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,9 azalmaktadır. Kadınların birliktelik durumunda evli olmayıp ama bir birlikteliği olan kadınların halen evli olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,6 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,3 azalmaktadır. Refah seviyesi 1. refah seviyesinde (en düşük) olan kadınların 5. refah seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1 daha fazladır.

Eşi/Partneri içki kullanan kadınların, eşi/partneri içki kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,8 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,9 daha fazladır. Eşi/Partneri kumar oynayan kadınların, eşi/partneri kumar oynamayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,7 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,9 daha fazladır. Eşi/Partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışan kadınların, eşi/partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,9 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %3,3 daha fazladır. Evin oda sayısı bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,3 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı %0,3 azalmaktadır.

Tablo 3.8. Yumruk Atılma ya da Cisimle Vurulma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler

Değişkenler	Katsayı Std Hata	P Değeri	Çok Kez Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Birkaç kez ve daha az Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Şiddet Görmeyenlerin Marjinal Etkisi
Yaş	0,008 (0,220)	0,049 ^b	-0,0003 (0,0001)	-0,0002 (0,0001)	0,0005 (0,0003)
Kadının eğitim durumu	0,015 (0,013)	0,278	-0,0005 (0,0004)	-0,0004 (0,0004)	0,001 (0,001)
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,210(0,220)	0,339	0,008 (0,010)	0,007 (0,009)	-0,015 (0,018)
Özel	-0,019 (0,091)	0,834	0,001 (0,003)	0,001 (0,003)	-0,001 (0,006)
Sağlık Güvencesi (referans: hayır)					
Evet	0,051 (0,112)	0,651	-0,002 (0,004)	-0,002 (0,004)	0,003 (0,007)
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)					
Evet	-0,338 (0,106)	0,001 ^c	0,012 (0,004)	0,012 (0,004)	-0,024 (0,009)
İntihar Denemesi (referans: hayır)					
Evet	-0,343 (0,131)	0,009 ^c	0,014 (0,006)	0,013 (0,006)	-0,026 (0,012)
Eşin/Partnerin eğitim durumu	0,003 (0,015)	0,845	-0,0001 (0,0005)	-0,0001 (0,0004)	0,0002 (0,001)
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,131 (0,162)	0,416	0,004 (0,005)	0,004 (0,005)	-0,007 (0,009)
Özel	-0,157 (0,103)	0,128	0,004 (0,003)	0,004 (0,003)	-0,009 (0,005)
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,248 (0,098)	0,011 ^b	0,009 (0,004)	0,008 (0,004)	-0,017 (0,007)
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,417 (0,211)	0,048 ^b	0,019 (0,013)	0,017 (0,011)	-0,036 (0,024)
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,427 (0,303)	0,16	0,020 (0,020)	0,017 (0,016)	-0,037 (0,035)
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgaya Karışma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,666 (0,093)	0,000 ^c	0,033 (0,007)	0,029 (0,006)	-0,062 (0,012)
Hanedeki birey sayısı	-0,013 (0,021)	0,519	0,0004 (0,001)	0,0004 (0,001)	-0,001 (0,001)

Tablo 3.8. (Devamı)

Evin oda sayısı	0,091 (0,046)	0,050 ^b	-0,003 (0,001)	-0,003 (0,001)	0,006 (0,003)
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)					
TR1 İstanbul	0,140 (0,157)	0,372	-0,005 (0,005)	-0,005 (0,005)	0,009 (0,010)
TR2 Batı Marmara	-0,023 (0,151)	0,877	0,001 (0,006)	0,001 (0,005)	-0,002 (0,011)
TR3 Ege	0,063 (0,155)	0,686	-0,002 (0,006)	-0,002 (0,005)	0,004 (0,011)
TR4 Doğu Marmara	0,113 (0,158)	0,472	-0,0040 (0,005)	-0,004 (0,005)	0,015 (0,011)
TR5 Batı Anadolu	0,241 (0,186)	0,194	-0,007 (0,005)	-0,007 (0,005)	0,008 (0,011)
TR6 Akdeniz	0,290 (0,175)	0,098 ^a	-0,009 (0,005)	-0,009 (0,005)	0,017 (0,010)
TR7 Orta Anadolu	-0,140 (0,146)	0,339	0,006 (0,006)	0,005 (0,006)	-0,012 (0,012)
TR8 Batı Karadeniz	0,015 (0,144)	0,916	-0,001 (0,005)	-0,0005 (0,005)	0,001 (0,010)
TR9 Doğu Karadeniz	0,136 (0,171)	0,426	-0,005 (0,006)	-0,004 (0,005)	0,009 (0,011)
TRB Ortadoğu Anadolu	0,187 (0,157)	0,236	-0,006 (0,005)	-0,006 (0,005)	0,012 (0,010)
TRC Güneydoğu Anadolu	0,035 (0,149)	0,813	-0,001 (0,005)	-0,001 (0,005)	0,002 (0,011)
Birliktelik Durumu (referans: halen evli)					
Evli değil ama birlikteliği var	0,945 (0,265)	0,000 ^c	-0,013 (0,002)	-0,015 (0,002)	0,029 (0,004)
Biten birliktelik var	0,002 (0,129)	0,988	-0,0001 (0,004)	-0,0001 (0,004)	0,0001 (0,0083)
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)					
1. refah seviyesi en düşük	-0,300 (0,134)	0,025 ^b	0,010 (0,005)	0,010 (0,002)	-0,020 (0,009)
2. refah seviyesi	-0,139 (0,123)	0,259	0,004 (0,003)	0,004 (0,003)	-0,008 (0,007)
3. refah seviyesi	-0,010 (0,130)	0,442	0,003 (0,003)	0,003 (0,004)	-0,005 (0,007)
4. refah seviyesi	-0,042 (0,131)	0,745	0,001 (0,003)	0,001 (0,003)	-0,002 (0,007)
Kesim Noktası 1 (Çok kez şiddet görenler)					
	-2,032 (0,328)	0,000 ^c			
Kesim Noktası 2 (Birkaç kez ve daha az şiddet görenler)					
	-1,646 (0,332)	0,000 ^c			

c p<0,01 ; b p<0,05 ; a p<0,10

3.3.4. Eşinin/Partnerinin Tekme Atması, Sürüklemesi ya da Dövme Durumu

Eşi/Partneri tarafından kadının tekmelenmesi, sürüklenmesi ya da dövülme durumuyla karşılaşma sıklığı ile ilgili model sonuçları ve marjinal etkiler Tablo 3.9’da belirtilmektedir.

Kadının yaşı bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,02 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,03 azalmaktadır. İntihar etme düşüncesinde olan kadınların olmayanlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,8 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1 daha fazladır. İntihar etmeyi deneyen kadınların denemeyenlere göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,9 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,1 daha

fazladır. TR5 Batı Anadolu bölgesinde yaşayan kadınların TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,1 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,2 azalmaktadır. Kadınların birliktelik durumunda evli olmayıp ama bir birlikteliği olan kadınların halen evli olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,1 azalmaktadır. Refah seviyesi 1. refah seviyesinde (en düşük) olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,9 daha fazla iken, çok kez az görme olasılığı ise %1 daha fazladır. Refah seviyesi 2. refah seviyesinde olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,7 daha fazladır. Refah seviyesi 4. refah seviyesinde olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,7 daha fazladır. Eşi/Partneri içki kullanan kadınların, eşi/partneri içki kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,3 daha fazladır. Eşi/Partneri kumar oynayan kadınların, eşi/partneri kumar oynamayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,5 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %2 daha fazladır. Eşi/Partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışan kadınların, eşi/partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %2,1 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %2,7 daha fazladır. Hanedeki birey sayısı bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,1 artarken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,1 artmaktadır.

Tablo 3.9. Tekmelenme, Sürüklenme ya da Dövülme Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler

Değişkenler	Katsayı Std Hata	P Değeri	Çok Kez Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Birkaç kez ve daha az Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Şiddet Görmeyenlerin Marjinal Etkisi
Yaş	0,010 (0,004)	0,018 ^b	-0,0003 (0,0001)	-0,0002 (0,0001)	0,0005 (0,0002)
Kadının eğitim durumu	0,016 (0,014)	0,267	-0,0004 (0,0004)	-0,0003 (0,0004)	0,001 (0,001)
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,336(0,246)	0,171	0,011 (0,011)	0,009 (0,008)	-0,020 (0,018)
Özel	-0,055 (0,098)	0,571	0,001 (0,003)	0,001 (0,002)	-0,003 (0,005)

Tablo 3.9. (Devamı)

Sağlık Güvencesi (referans: hayır)							
Evet	0,092 (0,124)	0,459	-0,002 (0,004)	-0,002 (0,003)	0,005 (0,006)		
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)							
Evet	-0,335 (0,121)	0,006 ^c	0,010 (0,004)	0,008 (0,003)	-0,018 (0,007)		
İntihar Denemesi (referans: hayır)							
Evet	-0,335 (0,143)	0,019 ^b	0,011 (0,006)	0,009 (0,005)	-0,019 (0,010)		
Eşin/Partnerin eğitim durumu	0,020 (0,017)	0,244	-0,0005 (0,0004)	-0,0004 (0,0004)	0,001 (0,001)		
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)							
Kamu	-0,267 (0,187)	0,153	0,007 (0,006)	0,006 (0,004)	-0,013 (0,010)		
Özel	-0,111 (0,117)	0,342	0,003 (0,003)	0,002 (0,002)	-0,005 (0,005)		
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)							
Evet	-0,042 (0,109)	0,000 ^c	0,013 (0,004)	0,010 (0,003)	-0,023 (0,007)		
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)							
Evet	-0,494 (0,205)	0,016 ^b	0,020 (0,012)	0,015 (0,008)	-0,034 (0,020)		
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)							
Evet	-0,179 (0,357)	0,617	0,005 (0,013)	0,004 (0,010)	-0,010 (0,022)		
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgaya Karışma Durumu (referans: hayır)							
Evet	-0,674 (0,101)	0,000 ^c	0,027 (0,006)	0,021 (0,004)	-0,048 (0,010)		
Hanedeki birey sayısı	-0,040 (0,023)	0,073 ^a	0,001 (0,001)	0,001 (0,0005)	-0,002 (0,001)		
Evin oda sayısı	0,069 (0,053)	0,195	-0,002 (0,001)	-0,001 (0,001)	0,003 (0,002)		
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)							
TR1 İstanbul	0,047 (0,173)	0,787	-0,001 (0,005)	-0,001 (0,004)	0,003 (0,010)		
TR2 Batı Marmara	0,110 (0,185)	0,550	-0,003 (0,005)	-0,003 (0,004)	0,006 (0,010)		
TR3 Ege	0,089 (0,180)	0,620	-0,003 (0,005)	-0,002 (0,004)	0,005 (0,010)		
TR4 Doğu Marmara	0,276 (0,189)	0,145	-0,007 (0,005)	-0,006 (0,004)	0,013 (0,009)		
TR5 Batı Anadolu	0,679 (0,253)	0,007 ^c	-0,012 (0,004)	-0,011 (0,004)	0,023 (0,008)		
TR6 Akdeniz	0,032 (0,172)	0,854	-0,010 (0,005)	-0,001 (0,004)	0,002 (0,010)		
TR7 Orta Anadolu	0,082 (0,179)	0,647	-0,002 (0,005)	-0,002 (0,004)	0,004 (0,010)		
TR8 Batı Karadeniz	0,085 (0,167)	0,612	-0,002 (0,005)	-0,002 (0,004)	0,005 (0,009)		
TR9 Doğu Karadeniz	0,039 (0,177)	0,825	-0,001 (0,006)	-0,001 (0,004)	0,002 (0,010)		
TRB Ortadoğu Anadolu	0,124 (0,175)	0,480	-0,004 (0,005)	-0,003 (0,004)	0,006 (0,009)		
TRC Güneydoğu Anadolu	0,170 (0,189)	0,369	-0,005 (0,005)	-0,004 (0,004)	0,009 (0,009)		
Birliktelik Durumu (referans: halen evli)							
Evli değil ama birlikteliği var	0,845 (0,260)	0,001 ^c	-0,011 (0,002)	-0,010 (0,002)	0,020 (0,003)		
Biten birliktelik var	-0,062 (0,138)	0,651	0,002 (0,004)	0,001 (0,003)	-0,003 (0,007)		
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)							
1. refah seviyesi en düşük	-0,456 (0,165)	0,006 ^c	0,010 (0,004)	0,009 (0,004)	-0,019 (0,008)		
2. refah seviyesi	-0,342 (0,142)	0,016 ^b	0,007 (0,003)	0,006 (0,003)	-0,013 (0,005)		
3. refah seviyesi	-0,244 (0,154)	0,113	0,004 (0,003)	0,004 (0,003)	-0,008 (0,005)		
4. refah seviyesi	-0,331 (0,141)	0,019 ^b	0,007 (0,003)	0,006 (0,003)	-0,012 (0,005)		
Kesim Noktası 1 (Çok kez şiddet görenler)							
	-2,284 (0,365)	0,000 ^c					
Kesim Noktası 2 (Birkaç kez ve daha az şiddet görenler)							
	-1,949 (0,367)	0,000 ^c					

c p<0,01 ; b p<0,05 ; a p<0,10

3.3.5. Eşinin/Partnerinin Boğaz Sıkması ya da Yakma Durumu

Eşi/Partneri tarafından kadının boğazının sıkılması ya da herhangi bir yerinin yakılması durumuyla karşılaşma sıklığı ile ilgili model sonuçları ve marjinal etkiler Tablo 3.10'da belirtilmektedir.

Kadının yaşı bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,02 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,02 azalmaktadır. İntihar etme düşüncesinde olan kadınların olmayanlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,1 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1 daha fazladır. İntihar etmeyi deneyen kadınların denemeyenlere göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,7 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,7 daha fazladır. TR9 Doğu Karadeniz bölgesinde yaşayan kadınların TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,7 azalmaktadır. Kadınların birliktelik durumunda evli olmayıp ama bir birlikteliği olan kadınların halen evli olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,5 azalmaktadır. Refah seviyesi 1. refah seviyesinde (en düşük) olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,6 daha fazladır. Refah seviyesi 2. refah seviyesinde olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,5 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,4 daha fazladır. Eşi/Partneri kamu sektöründe çalışan kadınların, eşi/partneri çalışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,7 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,7 daha fazladır. Eşi/Partneri özel sektörde çalışan kadınların, eşi/partneri çalışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,5 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,5 daha fazladır. Eşi/Partneri içki kullanan kadınların, eşi/partneri içki kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,6 daha fazladır. Eşi/Partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışan kadınların, eşi/partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %1,9 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %1,9 daha fazladır. Evin oda sayısı

bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,2 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,2 azalmaktadır.

Tablo 3.10. Boğaz Sıkılması ya da Yakılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler

Değişkenler	Katsayı Std Hata	P Değeri	Çok Kez Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Birkaç kez ve daha az Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Şiddet Görmeyenlerin Marjinal Etkisi
Yaş	0,010 (0,005)	0,064 ^a	-0,0002 (0,0001)	-0,0002 (0,0001)	0,0004 (0,0002)
Kadının eğitim durumu	0,004 (0,015)	0,776	-0,0001 (0,0003)	-0,001 (0,0003)	0,0002 (0,0005)
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,121(0,306)	0,692	0,002 (0,007)	0,002 (0,006)	-0,005 (0,013)
Özel	-0,059 (0,108)	0,586	0,001 (0,002)	0,001 (0,002)	-0,002 (0,004)
Sağlık Güvencesi (referans: hayır)					
Evet	0,102 (0,140)	0,468	-0,002 (0,003)	-0,002 (0,003)	0,004 (0,006)
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)					
Evet	-0,498 (0,131)	0,000 ^c	0,010 (0,003)	0,011 (0,004)	-0,022 (0,007)
İntihar Denemesi (referans: hayır)					
Evet	-0,327 (0,153)	0,033 ^b	0,007 (0,004)	0,007 (0,004)	-0,015 (0,008)
Eşin/Partnerin eğitim durumu	0,003 (0,019)	0,905	-0,00004 (0,0003)	-0,0004 (0,0003)	0,0001 (0,001)
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,439 (0,228)	0,055 ^a	0,007 (0,004)	0,007 (0,004)	-0,014 (0,008)
Özel	-0,341 (0,158)	0,031 ^b	0,005 (0,002)	0,005 (0,002)	-0,010 (0,004)
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,281 (0,133)	0,035 ^b	0,006 (0,003)	0,006 (0,003)	-0,011 (0,006)
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,315 (0,267)	0,239	0,007 (0,008)	0,007 (0,008)	-0,015 (0,016)
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,314 (0,345)	0,363	0,008 (0,011)	0,007 (0,010)	-0,015 (0,021)
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgaya Karışma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,674 (0,115)	0,000 ^c	0,019 (0,005)	0,019 (0,005)	-0,037 (0,009)
Hanedeki birey sayısı	-0,023 (0,028)	0,409	0,0004 (0,0005)	0,0004 (0,0005)	-0,001 (0,001)
Evin oda sayısı	0,132 (0,066)	0,045 ^b	-0,002 (0,001)	-0,002 (0,001)	0,005 (0,002)
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)					
TR1 İstanbul	-0,029 (0,196)	0,884	0,001 (0,004)	0,001 (0,004)	-0,001 (0,008)
TR2 Batı Marmara	0,047 (0,214)	0,826	-0,001 (0,004)	-0,001 (0,004)	0,002 (0,008)
TR3 Ege	0,156 (0,221)	0,481	-0,003 (0,004)	-0,003 (0,004)	0,006 (0,008)
TR4 Doğu Marmara	0,048 (0,208)	0,818	-0,001 (0,004)	-0,001 (0,004)	0,002 (0,008)
TR5 Batı Anadolu	0,205 (0,233)	0,378	-0,003 (0,004)	-0,004 (0,004)	0,007 (0,008)
TR6 Akdeniz	-0,054 (0,186)	0,772	0,001 (0,004)	0,001 (0,004)	-0,002 (0,008)
TR7 Orta Anadolu	0,215 (0,228)	0,345	-0,004 (0,004)	-0,004 (0,004)	0,007 (0,008)
TR8 Batı Karadeniz	0,059 (0,200)	0,769	-0,001 (0,004)	-0,001 (0,004)	0,002 (0,008)
TR9 Doğu Karadeniz	0,515 (0,272)	0,059 ^a	-0,006 (0,003)	-0,007 (0,004)	0,014 (0,007)
TRB Ortadoğu Anadolu	0,310 (0,228)	0,175	-0,005 (0,003)	-0,005 (0,004)	0,010 (0,007)
TRC Güneydoğu Anadolu	0,109 (0,220)	0,619	-0,002 (0,004)	-0,002 (0,004)	0,004 (0,008)

Tablo 3.10. (Devamı)

Birliktelik Durumu (referans: halen evli)					
Evli değil ama birlikteliği var	0,418 (0,215)	0,052 ^a	-0,005 (0,002)	-0,006 (0,002)	0,010 (0,004)
Biten birliktelik var	-0,121 (0,144)	0,397	0,002 (0,002)	0,002 (0,003)	-0,005 (0,006)
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)					
1. refah seviyesi en düşük	-0,353 (0,182)	0,053 ^a	0,006 (0,003)	0,006 (0,003)	-0,012 (0,007)
2. refah seviyesi	-0,274 (0,158)	0,083 ^a	0,004 (0,003)	0,005 (0,003)	-0,009 (0,005)
3. refah seviyesi	-0,220 (0,165)	0,181	0,003 (0,002)	0,003 (0,003)	-0,007 (0,005)
4. refah seviyesi	-0,108 (0,170)	0,526	0,001 (0,002)	0,002 (0,002)	-0,003 (0,005)
Kesim Noktası 1 (Çok kez şiddet görenler)					
	-2,592 (0,416)	0,000 ^c			
Kesim Noktası 2 (Birkaç kez ve daha az şiddet görenler)					
	-2,217 (0,417)	0,000 ^c			

c p<0,01 ; b p<0,05 ; a p<0,10

3.3.6. Eşinin/Partnerinin Silah ya da Bıçak Kullanma Durumu

Eşi/Partneri tarafından kadına karşı silah, bıçak kullanılması ya da bu aletlerle tehdit edilme durumuyla karşılaşma sıklığı ile ilgili model sonuçları ve marjinal etkiler Tablo 3.11’de belirtilmektedir.

Kadının yaşı bir birim arttıkça birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,02 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,01 azalmaktadır. İntihar etmeyi deneyen kadınların denemeyenlere göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,6 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,5 daha fazladır. Kadınların birliktelik durumunda birlikteliği bitmiş olan kadınların halen evli olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,4 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,4 azalmaktadır. Refah seviyesi 3. refah seviyesinde olan kadınların 5. refah (en yüksek) seviyesinde olan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,4 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,3 daha fazladır. Eşinin/Partnerinin eğitim durumu bir birim arttıkça kadınların birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,05 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,04 azalmaktadır. Eşi/Partneri içki kullanan kadınların, eşi/partneri içki kullanmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,7 daha fazla iken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,5 daha fazladır. Eşi/Partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışan kadınların, eşi/partneri fiziksel şiddet içeren kavgaya karışmayan kadınlara göre birkaç kez ve daha az şiddet görme olasılığı %0,9 daha fazla iken, çok

kez şiddet görme olasılığı ise %0,7 daha fazladır. Hanedeki birey sayısı bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,1 artarken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,1 artmaktadır. Evin oda sayısı bir birim arttıkça kadının birkaç kez ve daha az şiddet yaşama olasılığı %0,1 azalırken, çok kez şiddet görme olasılığı ise %0,1 azalmaktadır.

Tablo 3.11. Silah ya da Bıçak Kullanılma Durumu ile Karşılaşma Sıklığına İlişkin Sıralı Probit Model Tahmini ve Marjinal Etkiler

Değişkenler	Katsayı Std Hata	P Değeri	Çok Kez Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Birkaç kez ve daha az Şiddet Görenlerin Marjinal Etkisi	Şiddet Görmeyenlerin Marjinal Etkisi
Yaş	0,020 (0,006)	0 001 ^c	-0,0001 (0,00005)	-0,0002 (0,0001)	0,0003 (0,0001)
Kadının eğitim durumu	-0,018(0,022)	0,418	0,0001 (0,0001)	0,0001 (0,0002)	-0,0003 (0,0003)
Kadının Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	0,098 (0,385)	0,799	-0,0005 (0,002)	-0,001 (0,002)	0,001 (0,004)
Özel	-0,167 (0,150)	0,264	0,001 (0,001)	0,001 (0,001)	-0,003 (0,002)
Sağlık Güvencesi (referans: hayır)					
Evet	-0,197 (0,230)	0,39	0,001 (0,001)	0,001 (0,001)	-0,002 (0,002)
İntihar Düşüncesi (referans: hayır)					
Evet	0,124 (0,199)	0,534	-0,001 (0,001)	-0,001 (0,001)	0,002 (0,003)
İntihar Denemesi (referans: hayır)					
Evet	-0,497 (0,217)	0,022 ^b	0,005 (0,003)	0,006 (0,003)	-0,010 (0,007)
Eşin/Partnerin eğitim durumu	0,069 (0,022)	0,002 ^c	-0,0004 (0,0002)	-0,0005 (0,0002)	0,001 (0,0004)
Eşin/Partnerin Çalıştığı Sektör (referans: çalışmıyor)					
Kamu	-0,406 (0,247)	0,1	0,003 (0,003)	0,004 (0,003)	-0,007 (0,006)
Özel	-0,070 (0,154)	0,649	0,0004 (0,001)	0,0005 (0,001)	-0,001 (0,002)
Eşin/Partnerin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,697 (0,181)	0,000 ^c	0,005 (0,002)	0,007 (0,003)	-0,012 (0,004)
Eşin/Partnerin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)					
Evet	0,060 (0,241)	0,803	-0,0004 (0,001)	-0,0004 (0,002)	0,001 (0,003)
Eşin/Partnerin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,164 (0,488)	0,736	0,001 (0,004)	0,001 (0,005)	-0,003 (0,009)
Eşin/Partnerin Fiziksel Şiddet İçeren Kavraya Karşıma Durumu (referans: hayır)					
Evet	-0,737 (0,142)	0,000 ^c	0,007 (0,003)	0,009 (0,003)	-0,016 (0,005)
Hanedeki birey sayısı	-0,086 (0,033)	0,010 ^b	0,001 (0,0002)	0,001 (0,0003)	-0,001 (0,0005)
Evin oda sayısı	0,188 (0,090)	0,036 ^b	-0,001 (0,001)	-0,001 (0,001)	0,003 (0,001)
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)					
TR1 İstanbul	0,283 (0,291)	0,331	-0,002 (0,002)	-0,002 (0,003)	0,004 (0,005)
TR2 Batı Marmara	0,206 (0,310)	0,505	-0,002 (0,002)	-0,002 (0,003)	0,003 (0,005)
TR3 Ege	-0,051 (0,272)	0,85	0,001 (0,003)	0,001 (0,003)	-0,001 (0,006)
TR4 Doğu Marmara	0,142 (0,287)	0,62	-0,001 (0,002)	-0,001 (0,003)	0,002 (0,005)
TR5 Batı Anadolu	0,245 (0,351)	0,484	-0,002 (0,002)	-0,002 (0,003)	0,004 (0,005)
TR6 Akdeniz	0,130 (0,257)	0,613	-0,001 (0,002)	-0,001 (0,002)	0,002 (0,005)
TR7 Orta Anadolu	0,526 (0,409)	0,198	-0,003 (0,002)	-0,004 (0,003)	0,007 (0,005)

Tablo 3.4. (Devamı)

TR8 Batı Karadeniz	0,031 (0,276)	0,911	-0,0003 (0,002)	-0,0003 (0,003)	0,001 (0,005)
TR9 Doğu Karadeniz	0,643 (0,426)	0,131	-0,003 (0,002)	-0,004 (0,002)	0,007 (0,004)
TRB Ortadoğu Anadolu	-0,060 (0,279)	0,829	0,001 (0,003)	0,001 (0,003)	-0,001 (0,006)
TRC Güneydoğu Anadolu	0,594 (0,400)	0,138	-0,003 (0,002)	-0,004 (0,002)	0,007 (0,004)
Birliktelik Durumu (referans: halen evli)					
Evli değil ama birlikteliği var	0,564 (0,345)	0,102	-0,002 (0,001)	-0,002 (0,001)	0,004 (0,002)
Biten birliktelik var	-0,405 (0,147)	0,006 ^c	0,004 (0,002)	-0,004 (0,002)	-0,008 (0,004)
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)					
1. refah seviyesi en düşük	-0,186 (0,278)	0,504	0,001 (0,001)	0,001 (0,001)	-0,002 (0,003)
2. refah seviyesi	-0,261 (0,249)	0,295	0,001 (0,001)	0,001 (0,001)	-0,003 (0,003)
3. refah seviyesi	-0,542 (0,228)	0,017 ^b	0,003 (0,002)	0,004 (0,002)	-0,007 (0,004)
4. refah seviyesi	-0,333 (0,233)	0,153	0,002 (0,001)	0,002 (0,001)	-0,004 (0,003)
Kesim Noktası 1 (Çok kez şiddet görenler)					
	-2,550 (0,619)	0,000 ^c			
Kesim Noktası 2 (Birkaç kez ve daha az şiddet görenler)					
	-2,164 (0,602)	0,000 ^c			

c p<0,01 ; b p<0,05 ; a p<0,10

3.4. SIRALI PROBIT MODELLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye’de kadına yönelik aile içi fiziksel şiddeti etkileyen modellere ilişkin bağımsız değişkenlerin anlamlılıkları özet tablo halinde Tablo 3.12’de belirtilmektedir.

Kurulan sıralı probit regresyon modellerinde çoklu doğrusal bağlantı sorunu bulunmamaktadır. Bu modellerde bağımlı değişkenlerin hiç fiziksel şiddete maruz kalmama kategorisi referans kategori olarak alınmıştır. Tüm sıralı probit regresyon modelleri bir bütün olarak anlamlı bulunmuştur. ($P<0,000$). Modellerin Pseudo R^2 değerleri 0,11 ile 0,25 arasında değişmektedir.

Model I’de kullanılan bağımsız değişkenlerden yaş, evin oda sayısı ve birliktelik durumu (evli değil ama birlikteliği var) değişkenleri pozitif yönde, intihar düşüncesi, intihar denemesi, eşin/partnerin çalıştığı sektör (özel sektör), eşin/partnerin içki kullanması, eşin/partnerin fiziksel şiddet içeren kavgaya karışması ve yerleşim bölgesi (TR7 Orta Anadolu) değişkenleri negatif yönde yüzde 1 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Eşin/Partnerin eğitim durumu değişkeni pozitif yönde, eşin/partnerin çalıştığı sektör (kamu sektörü), yerleşim bölgesi (TR8 Batı Karadeniz) ve refah seviyesi (3. refah seviyesi) değişkenleri negatif yönde yüzde 5 önem düzeyinde

istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Eşin/Partnerin kumar oynaması, eşin/partnerin uyuşturucu kullanması, yerleşim bölgesi (TR2 Batı Marmara), refah seviyesi (1. refah seviyesi ve 2. refah seviyesi) değişkenleri negatif yönde yüzde 10 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($P < 0,000$).

Model II'de kullanılan bağımsız değişkenlerden yaş değişkeni pozitif yönde, intihar düşüncesi, intihar denemesi, eşin/partnerin çalıştığı sektör (özel sektörde), eşin/partnerin içki kullanması ve eşin/partnerin fiziksel şiddet içeren kavgaya karışması değişkenleri de negatif yönde yüzde 1 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Eşin/partnerin kumar oynaması ve refah seviyesi (1. refah seviyesi) değişkenleri negatif yönde yüzde 5 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Evin oda sayısı değişkeni pozitif yönde, eşin/partnerin uyuşturucu kullanması ve hanedeki birey sayısı değişkenleri de negatif yönde yüzde 10 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Model III'de kullanılan bağımsız değişkenlerden yaş, evin oda sayısı ve birliktelik durumu (evli değil ama birlikteliği var) değişkenleri pozitif yönde, intihar düşüncesi, intihar denemesi, eşin/partnerin çalıştığı sektör (özel sektör), eşin/partnerin içki kullanması, eşin/partnerin fiziksel şiddet içeren kavgaya karışması ve yerleşim bölgesi (TR7 Orta Anadolu) değişkenleri de negatif yönde yüzde 1 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Eşin/Partnerin eğitim düzeyi değişkeni pozitif yönde, eşin/partnerin çalıştığı sektör (kamu sektörü) ve refah seviyesi (3.refah seviyesi) negatif yönde yüzde 5 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Yerleşim bölgesi (TR8 Batı Karadeniz) pozitif yönde, yerleşim bölgesi (TR2 Batı Marmara), Eşin/Partnerin kumar oynaması, eşin/partnerin uyuşturucu kullanması, refah seviyesi (1. refah seviyesi ve 2. refah seviyesi) değişkenleri de negatif yönde yüzde 10 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır.

Model IV'de kullanılan bağımsız değişkenlerden birliktelik durumu (evli değil ama birlikteliği var) ve yerleşim bölgesi (TR7 Orta Anadolu) değişkenleri pozitif yönde, intihar düşüncesi, eşin/partnerin içki kullanması, eşin/partnerin fiziksel şiddet içeren kavgaya karışması ve refah seviyesi (1. refah seviyesi) değişkenleri de negatif yönde yüzde 1 önem düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Yaş değişkeni pozitif yönde, intihar denemesi, Eşin/Partnerin kumar oynaması, refah seviyesi (2. refah seviyesi ve 4. refah seviyesi) değişkenleri de negatif yönde yüzde 5 önem düzeyinde istatistiksel

Tablo 3.4. (Devamı)

Kamu	_*	-	_*	-	_*	-
Özel	_***	_***	_***	-	_*	-
Eşin İçki Kullanma Durumu (referans: hayır)						
Evet	_***	_***	_***	_***	_*	_***
Eşin Kumar Oynama Durumu (referans: hayır)						
Evet	_*	_*	_*	_*	-	+
Eşin Uyuşturucu Kullanma Durumu (referans: hayır)						
Evet	_*	_*	_*	-	-	-
Eşin Fiziksel Şiddet İçeren Kavgaya Karışma Durumu (referans: hayır)						
Evet	_***	_***	_***	_***	_***	_***
Hanedeki birey sayısı	-	_*	-	_*	-	_*
Evin oda sayısı	+***	+	+***	+	_*	+
Yerleşim Bölgesi (Referans: TRA Kuzeydoğu Anadolu)						
TR1 İstanbul	-	-	+	+	-	+
TR2 Batı Marmara	_*	-	_*	+	+	+
TR3 Ege	-	-	+	+	+	-
TR4 Doğu Marmara	+	+	+	+	+	+
TR5 Batı Anadolu	-	-	+	+	+	+
TR6 Akdeniz	-	-	+	+	-	+
TR7 Orta Anadolu	_***	-	_***	+***	+	+
TR8 Batı Karadeniz	_*	-	+	+	+	+
TR9 Doğu Karadeniz	-	+	+	+	+	+
TRB Ortadoğu Anadolu	-	+	+	+	+	-
TRC Güneydoğu Anadolu	-	+	+	+	+	+
Birliktelik Durumu (referans: halen evli)						
Evli değil ama birlikteliği var	+***	+	+***	+***	+	+
Biten birliktelik var	+	+	+	-	-	_***
Refah Seviyesi (referans: 5. refah seviyesi en yüksek)						
1. refah seviyesi en düşük	_*	_*	_*	_***	_*	-
2. refah seviyesi	_*	-	_*	_*	_*	-
3. refah seviyesi	_*	+	_*	-	-	_*
4. refah seviyesi	-	-	-	_*	-	-
N	6248	6255	6255	6255	6268	6271
P Değeri	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Pseudo R²	0,1148	0,1359	0,1318	0,1318	0,1797	0,2482

Model I: Eşi/Partneri tarafından tokat atılma ya da sert cisim fırlatılma durumu; Model II: Eşinin/Partnerinin tarafından itilme, tartaklanma ve saç çekilme durumu; Model III: Eşinin/Partnerinin yumruk atması ya da sert cisimle vurması durumu; Model IV: Eşinin/Partnerinin tekme atması, sürüklemesi ya da dövme durumu; Model V: Eşinin/Partnerinin boğaz sıkması ya da yakma durumu; Model VI: Eşinin/Partnerinin silah ya da bıçak kullanma durumu.

*** p<0,01; **p<0,05 ; * p<0,10

TARTIŞMA VE SONUÇ

Günümüzde araştırılan ve dikkatleri üzerinde toplayan konulardan biri haline gelen şiddet olgusuna sosyal bilim dallarında da ilgi duyulmaktadır. İnsan yaşamını olumsuz yönde etkileyen ve giderek artan şiddet olayları hayatımızın her döneminde karşımıza çıkan ve hızla yaygınlaşan gizli bir tehlike haline gelmiştir. Her yıl binlerce insan şiddet nedeniyle hayatını kaybetmekte ya da ciddi travmalar yaşamaktadırlar. Bu nedenlerden dolayı bu çalışma, insan yaşamını olumsuz etkileyen şiddet olaylarının nedenlerini ve boyutlarını araştırmak amacıyla ele alınmıştır.

Bu çalışmada, 2014 yılında TÜİK tarafından yapılan Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Anketi’nin yapıldığı dönem itibariyle son bir yıl içinde aile içi fiziksel şiddet yaşayan kadınlardan elde edilen yatay-kesit verileri ile aile içi şiddeti etkileyen faktörler belirlenmiştir. Bu amaçla altı farklı sıralı probit model kurulmuştur. Kurulan bu altı modele göre kadının aile içi fiziksel şiddet yaşama durumlarını etkileyen faktörler farklılık gösterse de, ön plana çıkan değişkenler kadının yaşı, birliktelik durumu, refah seviyesi, intihar düşüncesi, intihar denemesi, yerleşim bölgesi, kadının ikamet ettiği hanenin oda sayısı ve birey sayısı, eşin/partnerin içki, uyuşturucu kullanması, kumar oynaması, fiziksel şiddet içeren kavgaya karışması, eğitim seviyesi ve çalıştığı sektör şeklindedir.

Yapılan bu çalışmada aile içi fiziksel şiddete maruz kalan kadınların yaşları arttıkça şiddete maruz kalma olasılıklarının azaldığı tespit edilmiştir. Yani genç yaştaki kadınların daha fazla şiddet gördüğü söylenebilir. Benzer şekilde Kivelä ve arkadaşları (2015), 30 yaş ve altındaki kadınların daha çok şiddete maruz kaldığını tespit etmişlerdir. Ayrıca Johnson ve arkadaşları (2003) ise 26-30 yaş arasındaki kadınların daha çok aile içi şiddete maruz kaldıklarını tespit etmişlerdir.

Şiddetin yaratmış olduğu psikolojik bunalım ya da travma sonrası çaresizlik hissinden kaynaklanabilecek intihar düşüncesinde ve intihar denemesinde bulunan kadınların aile içi fiziksel şiddete maruz kalma olasılığının daha fazla olduğu ve intihar düşüncesinde olma ve intihar denemesinde bulunma, aile içi fiziksel şiddet yaşamada önemli risk faktörleri olarak bulunmuştur. Buradan hareketle, eş/partner tarafından fiziksel şiddete uğrayan kadınların intihara daha meyilli olduğu söylenebilir. Dillon ve arkadaşları (2013) yakın eş şiddeti ile kadının fiziksel ve zihinsel sağlığı arasındaki

ilişkileri incelediklerinde kadının intihar girişiminde bulunma durumu ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Köse ve Beşer (2017), şiddete maruz kalan kadınlarda intihar girişiminin yüksek risk faktörü olduğunu tespit etmişlerdir. Bu noktada Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı vasıtasıyla şiddete maruz kalan kadınlar için sığınmanın yanında intihar vakalarının önlenmesi adına psikolojik destek, istihdam vb. imkanların sağlanması faydalı sonuçlar verebilir.

Eğitim seviyesi incelendiğinde, kadının eğitim seviyesinin, aile içi fiziksel şiddet yaşama riski üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, eşin/partnerin artan eğitim seviyesinin aile içi şiddet yaşama riskini azaltan etkileri bulunmaktadır. Dolayısıyla eşin/partnerin eğitim seviyesi arttıkça kadının şiddete maruz kalma olasılığı azalmaktadır. Bu çalışmayla benzer sonuçların elde edildiği farklı çalışmalarda; düşük eğitim seviyesinin aile içi şiddet olayları ile daha sık ilişkili olduğu (Habib vd., 2018), düşük eğitim düzeyinden dolayı şiddete maruz kalmanın aile içi şiddetle ilişkili olduğu (Basar ve Demirci, 2018), şiddeti engellemeye yönelik yapılması gerekenler arasında eğitimin artırılması gerektiği belirtilmiştir (Çalışkan ve Çevik, 2018). Eğitimin artırılması ile eşin/partnerin aile içi şiddetin olumsuz etkilerinin daha çok farkına vardığı ve böylece aile içi şiddete başvurmayaacağı düşünülebilir. Dolayısıyla bu noktada, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yapılacak eğitime yönelik teşvik çalışmalarının artırılması faydalı sonuçlar verebilir. Ayrıca düşük eğitimli kesime odaklanılarak ilkokul, ortaokul düzeylerinde kadına şiddet kapsamında sık sık seminerler düzenlenerek düşük eğitimli kesimde de farkındalık sağlanabilir.

Kadının çalışma durumunun aile içi fiziksel şiddet yaşama riski üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, eşi/partneri çalışan kadınların eşi/partneri çalışmayan kadınlara göre daha fazla aile içi fiziksel şiddete maruz kaldığı yönünde yorumlanabilse de, bu görüşü desteklemeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Efe ve Ayaz 'ın (2010) yaptıkları çalışmada, eşi çalışmayan kadınların daha çok aile içi şiddete maruz kaldıklarını ileri sürmüşlerdir.

Kadına karşı aile içi fiziksel şiddet erkekler tarafından uygulandığı durumu literatürde yer alan farklı çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile paralellik göstermektedir. PİAR Araştırma Şirketi'nin 1992 yılında gerçekleştirdiği çalışmada erkeklerin %23'ü eşlerine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir. Aile Araştırma

Kurumu tarafından 1997’de gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre de erkeklerin %35’inde şiddet eğilimi vardır (Aktaş, 2007). Chowdhury vd., (2018), yaptıkları çalışmada kadınların %57,5’inin son bir yıl içerisinde eşleri tarafından aile içi şiddete maruz kaldığını tespit etmişlerdir.

Eşin/Partnerin içki ve uyuşturucu kullanması, aile ekonomisini etkileyecek şekilde kumar oynaması ve fiziksel şiddet içeren kavgaya karışma durumlarının aile içi fiziksel şiddet yaşama olasılığını artırdığı tespit edilmiştir. Özellikle eşin/partnerin alkol kullanmasının şiddeti artırdığı yönündeki bulgular, Roberts (2019), Kerman ve Betrus (2018), Chowdhury vd. (2018) ve Barchi’nin (2018) elde ettiği sonuçları destekler niteliktedir. Bu noktada Sağlık Bakanlığı vasıtasıyla içki ve uyuşturucunun gerek ekonomik, gerekse sağlık açısından sebebiyet verdiği sonuçlar toplumla paylaşılarak, kullanımının azaltılması adına daha fazla çalışma yürütülmesi faydalı olabilir. Ayrıca RTÜK’ün toplum tarafından sevilen sanatçı, sporcu vs. kişilere, kamu spotu vb. yayınlarda, ayrıca içki ve uyuşturucunun yanı sıra kumar ve şiddet içerikli uygulamalarda da yer vermesi faydalı sonuçlar verebilir.

Yerleşim bölgesi değerlendirildiğinde ise TRA Kuzeydoğu Anadolu bölgesine göre TR2 Batı Marmara, TR7 Orta Anadolu, TR8 Batı Karadeniz ve TR9 Doğu Karadeniz bölgelerinde yaşayan kadınların daha fazla şiddet yaşama olasılığının olduğu belirlenmiştir. Refah seviyesi değişkeni incelendiğinde kadınların refah seviyesi arttıkça eş/partner tarafından aile içi fiziksel şiddet yaşama olasılığı azalmaktadır. Ekonomik refaha erişen ailelerde, aile fertlerinin maddi istekleri daha rahat karşılandığından dolayı şiddet eğilimi azalmaktadır. Kadınların ikamet ettiği hanelerde oda sayısı değişkeninin, fiziksel şiddet üzerinde etkisinin olduğu belirlenmiştir. Oda sayısının daha fazla ve geniş evlerde ikamet eden kadınların aile içi fiziksel şiddet yaşama olasılığının azaldığı belirlenmiştir. Hanede yaşayan birey sayısı arttıkça kadının aile içi fiziksel şiddet yaşama olasılığı artmaktadır. Başbakanlık ve Aile Araştırma Kurumu’nun (1995) yaptığı çalışmada aynı hanede yaşayan kadınların kayınvalidelerinden, Öztürk’ün (2017) yaptığı çalışmada kadınların baba ve ağabeylerinden de şiddet gördükleri ve Chowdhury vd. (2018) yaptıkları çalışmada da ailedeki üye sayısının fazla olması kadının aile içi şiddet yaşama üzerinde etkisinin olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla aile planlaması ile ilgili seminer vb. çalışmaların daha sık yapılması ve TV, gazete, dergi vb. medya araçlarıyla bu amaç doğrultusunda yayınlar yapılması faydalı olabilir.

Çalışmada kadının birliktelik durumu incelendiğinde, evli olmayıp birlikteliği olan kadınlar ve bitirilmiş birlikteliği olan kadınlar halen evli olanlara göre aile içi fiziksel şiddet yaşama olasılığının daha az olduğu tespit edilmiştir. Güler ve arkadaşlarının (2005) yaptığı çalışmada evli kadınların %40,7'sinin aile içi şiddete maruz kaldığı ve bunların da %91'i eşleri tarafından şiddete maruz kaldığını tespit etmişlerdir. Vahip ve Doğanavşargil (2006) ise yaptıkları çalışmada kadınların % 62'si evliliğinde en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldıkları sonucunu elde etmişlerdir. Toplum bilinçlendirmeye yönelik yapılacak çalışmalarda özellikle evli çiftlere odaklanılması, gerekirse konunun uzmanları tarafından bu kişilerle birebir görüşmeler kapsamında sorunların ele alınması faydalı sonuçlar verebilir.

Kadına karşı şiddet insan hakları ihlali olup bu konuyu görmezlikten gelmek de bir suç olarak kabul edilmelidir. Kadınların sağlıklı yaşam hakkı sağlanması için toplumların bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Aile içi şiddetle ilgili bilinçlendirme programları düzenlenerek kadın ve eşlerinin/partnerlerinin birlikte katılımları sağlanarak şiddete karşı farkındalık artırılabilir. Şiddeti ortaya çıkaran etkenlerin belirlenip ve ortadan kaldırılması için medya ve kurumların ortak amaç içerisinde çalışıp toplumun şiddet üzerindeki duyarlılığın oluşturulması sağlanabilir. Böylelikle ülkemizde ve dünyada önlemlerin biran önce alınarak daha fazla kadının şiddete maruz kalması engellenebilir.

KAYNAKÇA

- Abani, S.E., ve Pourmehdi, M. (2018). "Gender and educational differences in perception of domestic violence against women among Libyan migrants in Manchester". *Journal of interpersonal violence*, 0886260518760006.
- Adaçay, F. R., ve Güney, G. (2012). "Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet". *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*, 312-328.
- Ahmadi, Z., Mehri, A., Nadrian, H., Hashemian, M., ve Rahayy, Z. (2018). "Surveying the Degree of Domestic Violence against Women and its effective factors in Married Women in Sabzevar". *Asian Pacific Journal of Environment and Cancer*, 1(2), 49-53.
- Akalın, A. (2010). *15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Aile İçi Şiddet Sıklığı ve Şiddetin Depresyona Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akın, F., (2002). *Kalitatif Tercih Modelleri Analizi*. Bursa: Ekin Kitabevi
- Akın, M. (2013). "Aile İçi Şiddet". *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, LXXI(1), 27-41
- Akkaş, İ. ve Uyanık, Z., (2016). "Kadına Yönelik Şiddet". *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6 (1) s.32-42
- Akkuş, Ö. Ve Özkoç H. (2018). *Stata Uygulamaları ile Nitel Veri Analizi* Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar
- Albayrak, A. S. (2012). "Çoklu Doğrusal Bağlantı Halinde en Küçük Kareler Tekniğinin Alternatifi Yanlı Tahmin Teknikleri ve bir Uygulama". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 1(1), 105-126.
- Alkan, Ö., Abar, H., ve Karaaslan, A. (2015). *Hanelerde Bulunan Bilişim Ekipmanları Sayısını Etkileyen Faktörlerin Poisson Regresyon Modeliyle Araştırılması*.
- Alp, A. (2007). *İstatistiksel Çalışmalarda Probit Analizi ve Uygulama Alanları*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- Altan, Ö. Z. (2006). *Sosyal Politika Dersleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Altıntaş, T. (2006). *Yapay Bağımlı Değişkenli Tahmin Modelleri ve Bir Uygulama*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- Alves, M. J. V., Manita, C., Caldas, I. M., Fernández-Martinez, E., Silva, A. G., ve Magalhães, T. (2019). "Evolution and analysis of cultural and cognitive factors related with domestic violence against women". *Journal of interpersonal violence*, 34(3), 621-641.
- Aras, G. (2015). "Kadın ve Kadın Algısı." M. Korkmaz, E. Demiray, Ü. Sevil, Ş. Hablemitoğlu, Y. Taşkiran (Ed.), *Dünyada, Türkiye'de Kadın ve Şiddet*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık
- Attepe, S. ve Tunç, M. (2012). "Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Mağduru Kadın Algısı: Bir Niteliksel Araştırma". *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Ayan, Sezer (2006). "Şiddet ve Fanatizm". *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (7).
- Aziz, N. N. A., Idris, S. A. M., Ishak, M., Wahid, N. A., ve Yazid, Z. N. A. (2018). "Factors affecting domestic violence against women: a conceptual model and research propositions". *International Journal for Studies on Children, Women, Elderly And Disabled*. 4, 191-198.
- Azizian, R., Saroukhani, B., Mahmodi, M., ve Farzianpour, F. (2016). "Violence against women: A study of underlying factors in Tehran Forensic Center 2001". *Global journal of health science*, 8(12).
- Buğra, A. ve Keyder, Ç. (drl.) (2006). *Sosyal Politika Yazıları*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Baltacı, A. (2017). "Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli". *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-14.
- Barchi, F., Winter, S. C., Dougherty, D., Ramaphane, P., ve Solomon, P. L. (2018). "The association of depressive symptoms and intimate partner violence against women in northwestern Botswana". *Journal of interpersonal violence*, 0886260518792986.

- Basar, F., ve Demirci, N. (2018). "Domestic violence against women in Turkey". *Pakistan journal of medical sciences*, 34(3), 660.
- Chowdhury, M. A. K., Rahman, A. E., Morium, S., Hasan, M. M., Bhuiyan, A., ve Arifeen, S. E. (2018). "Domestic violence against women in urban slums of Bangladesh: a cross-sectional survey". *Journal of interpersonal violence*, 0886260518791235.
- Çalışkan, H. ve Çevik, E. İ. (2018). "Kadına Yönelik Şiddetin Belirleyicileri: Türkiye Örneği." *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*. 7(14).
- Çekerol, Gülsen Serap, ve Nalçakan, Meserret (2011). "Lojistik Sektörü İçerisinde Türkiye Demiryolu Yurtiçi Yük Taşıma Talebinin Ridge Regresyonla Analizi". *Marmara University Journal of the Faculty of Economic & Administrative Sciences*, 31(2).
- Dekel, R., Shaked, O. Z., Ben-Porat, A., ve Itzhaky, H. (2019). "Posttraumatic stress disorder upon admission to shelters among female victims of domestic violence: an ecological model of trauma". *Violence and victims*, 34(2), 329-345.
- Dessie, D. B., ve Negeri, M. A. (2019). "Domestic Violence Against Women in Ethiopia". *International Invention of Scientific Journal*, 3(01), 415-422.
- Dey, I. (1993).
- Dey, I. (2003). *Qualitative data analysis: A user friendly guide for social scientists*. London: Routledge Publications
- Dikmenli, Y. ve Demirbaş, Ç. Ö. (2017). "Coğrafya Öğretmeni Adaylarının Coğrafyacı Algısı II: Fiziksel Özellikler". *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 18(2), 449-469.
- Dillon, G., Hussain, R., Loxton, D., ve Rahman, S. (2013). "Mental and physical health and intimate partner violence against women: A review of the literature". *International journal of family medicine*, 2013.
- Dim, E. E., ve Elabor-Idemudia, P. (2018). "Social structure, social learning, and the severity of physical intimate partner violence against women in Nigeria". *Journal of interpersonal violence*, 0886260518764384.

- Dinçer, S. (2014). “İlköğretim Öğrencilerinin Eğitsel Yazılım Kullanırken Sergiledikleri Davranışlar: Bir Durum Çalışması”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1323-1336.
- Dişsiz, M. ve Şahin, N. H. (2008). “Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: kadına yönelik şiddet”. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1(1), 50-58.
- Efe, Ş. Y., ve Ayaz, S. (2010). “Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı”. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 23-29.
- Ercins, G. (2012). “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete Karşı Sivil, Yasal ve Siyasal Alanda Gelişmeler”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Erdemir, H. P. ve Erdemir, H. (2012). “Antik Çağ’da Çocuk Olmak: Ölmek ya da Ölmemek!”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Erükçü, G. ve Öz, M. (2012). “Kadına Yönelik Sosyal Şiddeti Belirleyen Değişkenler”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Eşkinat, R. (2012). “Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet (Boşanmış Kadınlara Yönelik Araştırma”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Fraim, N.L. (2012). “Kadına Karşı Fiziksel Şiddetin Biyopsikososyal Sonuçları”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Fromm, E. (1982). *Sevginin ve Şiddetin Kaynağı*. Çev. Y. Salman ve N. İçten İstanbul: Payel Yayınevi.
- Geçikli, F. ve Geçikli, M. (2012). “İşyerlerinde Mobbing (Psikolojik Şiddet) Sarmalında Kadın: Kamu Üniversitelerinde Bir Uygulama”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.

- Genç, F. (2017). “Aile İçi Şiddet”. *Kadın ve Aile Hayatı*. Ed. N. Elmas. Ankara: Pegem Akademi
- Genç, Y., Altıparmak, İ. B. ve Gündüz, Ustabaşı, D. (2019). “Kadına Yönelik Şiddetin Erkekler Tarafından Değerlendirilmesi: Sakarya Örneği”. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 391-408.
- Giddens, Anthony (2013). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gökdağ, R. ve Dağlı, Ö. (2012). “İletişim Çatışması Olarak KadınYönelik Şiddet”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Gökkaya, V. B. (2012). “Kadına Şiddet ve Gölgesindeki Çocuk”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Gracia, E., Martín-Fernández, M., Lila, M., Merlo, J., ve Ivert, A. K. (2019). “Prevalence of intimate partner violence against women in Sweden and Spain: A psychometric study of the ‘Nordic paradox’”. *PloS one*, 14(5), e0217015.
- Greene, W. H. (2000). *Econometric Analysis* (4. baskı). New York University. New Jersey: Prentice Hall International Inc
- Green ,W. H. , (2012). *Econometric Analysis*, 7th Edition (Çev.: Ü. Şenesen), Palme Yayıncılık, Ankara 2016, 787-792
- Gujarati, DN, ve Porter, DC. (2012). *Econometric Analysis* 5th Edition, (Çev.: Ü. Şenesen, G. Günlük Şenesen), Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- Güler, N., Tel, H., ve Tuncay, F. Ö. (2005). “Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı”. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Güven S. (2001). *Sosyal Politikanın Temelleri*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Habib, S., Abbasi, N., Khan, B., Danish, N., ve Nazir, Q. (2018). “Domestic violence among pregnant women”. *Journal of Ayub Medical College Abbottabad*, 30(2), 237-240.

- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>, Erişim Tarihi 11.07.2019 Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, (2012), T. C. Resmi Gazete, 6284, 8 Mart 2012
- <https://www.sabah.com.tr/dunya/2014/03/06/abde-uc-kadindan-biri-siddet-goruyor?cv=1> Erişim Tarihi 22.07.2019
- Iregui-Bohórquez, A. M., Ramírez-Giraldo, M. T., ve Tribín-Urbe, A. M. (2019). “Domestic Violence Against Rural Women in Colombia: The Role of Labor Income”. *Feminist Economics*, 25(2), 146-172.
- Işıklı, E. İ. (2019). “Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi”. *TURAN-SAM*, 11(41), 625-634.
- Johnson, J. K., Haider, F., Ellis, K., Hay, D. M., ve Lindow, S. W. (2003). “The prevalence of domestic violence in pregnant women”. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 110(3), 272-275.
- Jordan, C. E., Nietzel, M. T., ve Walker, R. (2004). *Intimate partner violence: A clinical training guide for mental health professionals*. Springer Publishing Company.
- Kalkan, M. ve Kaygusuz, C. (2012). “Aile İçi Şiddete Sosyal Öğrenme Kuramı Açısından Bir Bakış”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Karataş, B., Derebent, E., Yüzer, S., Yiğit, R., ve Özcan, A. (2006, April). “Kırsal kesim kökenli kadınların aile içi şiddete ilişkin görüşleri”. In *Second international conference on women’s studies, Eastern Mediterranean University Center for Women’s Studies, Famagusta, Turkish Republic of Northern Cyprus*.
- Sultan, K., Şener, Ü., & Otaran, N. (2008). *Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu*. TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Çabuk-Kaya, N. (2006). “Şiddetin sosyal dinamikleri”. *Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu*.(105-119). 20-21 Mayıs.
- Kaynar, H. (2010). *Vergi Ahlakı ve Türkiye Açısından Bir Değerlendirme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Keane, John (1998). *Şiddetin Uzun Yüzyılı*. Çev. B. Peker. Ankara: Dost Kitabevi.
- Kerman, K. T., ve Betrus, P. (2018). "Violence against women in Turkey: a social ecological framework of determinants and prevention strategies". *Trauma, Violence, & Abuse*, 1524838018781104.
- Keskin, Ö. (2012). "Kadına Yönelik Psikolojik Şiddetin Boyutlarının Belirlenmesi ve Değişken Durumlara Göre Değerlendirilmesi: Rize İl Örneği". *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Kivelä, S., Leppäkoski, T., Helminen, M., ve Paavilainen, E. (2019). "Continuation of domestic violence and changes in the assessment of family functioning, health, and social support in Finland". *Health Care for Women International*, 1-15.
- Kocacık, F.(2001). "Şiddet Olgusu Üzerine". *C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1 (2).
- KSGM (2008). *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadınlar İçin Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, Ankara.
- Lerner, G. (1986). *The creation of patriarchy* (Vol. 1). Oxford University Press, USA.
- Long, J. S., ve Freese, J. (2000). "Listing and interpreting transformed coefficients from regression models for categorical and limited dependent variables". *Stata Technical Bulletin*.
- Aktaş, A. M. (2007). *Aile İçi Şiddet*. *Doğu Batı Dergisi*.
- Michaud, Y. (1991). *Şiddet*. Çev. C. Muhtaroglu. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mihalic, S. W., ve Elliott, D. (1997). "A social learning theory model of marital violence". *Journal of family violence*, 12(1), 21-47.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (2015). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: Nitel veri analizi*, (İkinci Baskıdan Çeviri). S. Akbaba Altun ve A. Ersoy (Çeviri Editörleri). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Mutlu, S. (2007). *Gıda güvenirliliği açısından tüketici davranışları (Adana kentsel kesimde kırmızı et tüketimi örneği)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı.

- Nadir, U. ve Fırat, E. (2012). “Kadına Yönelik Şiddetin Küçük Mağdurları Çocuklar ve Şiddete Tanık Olmuş Çocuklar ile Çalışma”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Özarıcı, Ö. (2002). *Bivariate Probit Model With Full Observability And Heteroscedasticity And An Application*. (Yayımlanmış Doktora Tezi), Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, M. (2010). “Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özer, H. (2004). *Nitel Değişkenli Ekonometrik Modeller: Teori ve Bir Uygulama*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2004
- Öztürk, E. (2010). *Türkiye’de Aile, Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri*. İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Öztürk, E. (2017). *Türkiye’de Aile İçi Şiddet*, Ankara: Gece Kitaplığı
- Özyurt, B. C. ve Deveci, A. (2010) “Manisa’da Kırsal Bir Bölgedeki 15- 49 Yaş Evli Kadınlarda Depresif Belirti Yaygınlığı ve Aile içi şiddetle ilişkisi”. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21, 1- 7.
- Riches, D. (1989). *Şiddet*. Çev. D. Hattatoğlu. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Roberts, N., & Price, D. (2019). “Gendered Perceptions of Domestic Violence: How young females are more likely than young males to know controlling domestic violence behaviours”.
- Sevil, Ü., Yanıkerem, E., Özkani S., Er Güneri, S. (2015). “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.” *Dünyada, Türkiye’de Kadın ve Şiddet*. Ed. M. Korkmaz, E. Demiray, Ü. Sevil, Ş. Hablemitoğlu, Y. Taşkiran. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık
- Sönmez, Ö. (2006). *Nitel Tercih Modelleri, Çoklu Logit, Probit Modeller ve bir Uygulama*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

- Stock, JH., Watson, MW. (2011). *Introduction to Econometrics, 2th Edition*, (Çev: B. Saraçoğlu), Efil Yayınevi, Ankara.
- Şahin, H., Temizer, A. ve Premovic, M. (2018). *Akademik Çalışmalar*.
- Şener, E. B. (2011). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: KSGM.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2012). “Şiddet Sarmalındaki Hükümlü Kadınların Demografik Özellikleri: Sincan ve Delice Cezaevleri Örnekleri”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Şenol, D. ve Yıldız, S. (2013). *Kadına Yönelik Şiddet Algısı -Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla-*, Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Şiddet Döngüsü (t.y.). <http://www.morcati.org.tr/tr/8-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi/2-siddet-dongusu>, Erişim tarihi: 18.07.2019
- Tarı, Recep (2011). *Ekonometri*. Kocaeli: Umuttepe Yayınları
- Taşgıt, Y. E. (2017). “Doğu’da Yönetimin Esasları: Nizamü’l Mülk’ün Siyasetnamesi Üzerine Bir Değerlendirme”. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5(4).
- Tekeli, E. S. (2012). “Toplumsal Cinsiyet Çerçevesinde Kadın Mağduriyeti: Ankara Örneği”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Turan, F. (2011). *Aile Sosyolojisi. Aile ve Değişme*. Ed. A. Kasapoğlu ve N. Kalkiner. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Ulaş, V. (2012). “Ambargonun İflası”. *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*. Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Özbay, D., ve Karacık, N. E. (2014). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet: Çanakkale Örneği ve Çanakkale’de Kadın Hakları Konusundaki Sosyal Hizmet Çalışmalarının Kısa Tarihçesi*. Edirne: Paradigma Kitabevi Yayınları.

- Ünsal, A. (1996). “Genişletilmiş Bir Şiddet Tipolojisi”. *Cogito* 6-7.
- Vahip, I., ve Doğanavşargil, Ö. (2006). “Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız”. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 107-114.
- Vatandaş, C. (2003). “*Aile ve Şiddet*”: *Türkiye’de Eşler Arası Şiddet*. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.
- Yalçinkaya, N. T. “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Çalışmaları”. http://www.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/b58f584893db69d_ek.pdf?tipi=68&turu=X&sube=2, Erişim Tarihi: 18.07.2019
- Yörük, S. (2010). *Kadına Yönelik Şiddet: Antalya Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yücel, M. T. (2007). *Türk Ceza Siyaseti ve Kriminolojisi*. 4. Baskı. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Fatma Cansu YILMAZ
Doğum Yeri ve Tarihi	Pazar, 25.01.1994
Eğitim Bilgileri	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonometri Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	Bildiri/Sempozyum/Kongre ALKAN, Ö., OKTAY, E., YILMAZ, F. C. (2017). “Determining Main Factors Affecting Violence Amongst Working Women: The Case Of Erzurum City” 3 Rd International Researchers, Statisticians and Young Statisticians Congress, Konya (Özet Bildiri/ Sözlü Sunum).
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Türk Telekom- Assistt 2016-2019 Turkcell - Global Bilgi 2019-2019
İletişim	
E-Posta Adresi	fatmacansuyilmaz1@gmail.com
Tarih	13/09/2019